

ANARCHISTICKÁ REVUE **EXISTENCE**

3 / 2014

PLÉNA, FÓRA, ASAMBLEY...

1. máj 2014 / Anarchistický knižní festival / Bosenské jaro
Anarchisté a přímá demokracie / Lekce z demokracie / Nové knihy
Anarchismus v podmínkách občanské války / Squating v Řecku
Na obranu radikální přímé akce / Polsko 1981 / Umění protestu
Plýtvání potravinami / Chomsky: Hnutí Occupy / VAP / ABC / A3

40,-

VYDÁVÁ ČESKOSLOVENSKÁ ANARCHISTICKÁ FEDERACE

OBSAH

- 2 ... Editorial
- 3 ... Kvartál
- 6 ... Lepší svět je možný
- 7 ... Pléna, fóra, asambley...
- 8 ... Anarchisté a přímá demokracie
- 10 ... Jak by vypadala skutečná demokracie?
- 12 ... Pléna během protestů v Turecku
- 13 ... Lekce z demokracie
- 14 ... Bosenské jaro
- 16 ... Okupace a pléna
- 17 ... Anarchismus v podmínkách občanské války
- 19 ... Některé knihy prostě nemají rády systém
- 22 ... Na obranu radikální přímé akce
- 26 ... Aby byl dělník hospodářem ve svém podniku
- 28 ... Nic neskončilo, všechno pokračuje
- 29 ... Bydlení, příjem, důstojnost
- 30 ... Příležitost ke změně?
- 31 ... Nové knihy
- 32 ... Lov na Sokrata
- 33 ... Plýtvání potravinami, volnotržní globalizace a konzum v souvislostech
- 34 ... Pojd'me zase jednou mluvit o hnutí
- 35 ... A3
- 36 ... Recenze

ANARCHISTICKÁ REVUE EXISTENCE

3 / 2014 (v pořadí 33. číslo)

vydává Československá anarchistická federace

kontakt: csaf@csaf.cz web: www.csaf.cz

DISTRIBUČNÍ MÍSTAKde můžete *Existenci* (popř. další publikace ČSAF) zakoupit či objednat:**Kamenné obchody:**

Infocentrum Salé (Orebitská 14, Praha 3),
Rekomando (Trojanova 9, Praha 2),
Antikvariát Černý pes (Sedláčkova 20, Plzeň),
Infoshop Pelech (Čápkova 48, Brno),
Komunitní centrum Ateneo
(Vítězslava Nezvala 2815/41, Most),
Café-bar Chillí

(Masarykovo nám. 25, Jihlava),

Antikvariát u kostela

(U Červeného kostela 109/23, Teplice),
Antikvariát Otto (Hálkova 1630, Teplice),
Exil.cc (Na Nivách 3, Ústí nad Labem),
Klub Futra (Masarykova třída 1000, Orlová).

Internetové distribuce:

xBASTax (xbastax.cz),
Waking the dead (wakingthedeath.cz),
Papagájův hlasatel (phr.cz),
Phobia records (phobiarecords.net),
Nuclear Madness (nuclearmadness.wz.cz),
Insane society (insanesociety.net),
Chyba crew (chyba.a-punk.cz),
Mirus Levyt (miruslevyt.cz),
Kontrashop.sk (kontrashop@riseup.net),
StraightEdge.sk (straight-edge.sk),
Punkgen.sk (punkgen.sk/distro),
WildAndFree kolektiv (wildandfree.sk),
Alternatívna knižnica
(a-kniznica-zh.blogspot.cz).

Pro zájemce ze Slovenska doporučujeme objednávat na e-mailu hoodsup@riseup.net.

EDITORIAL

Letní číslo *Existence* jsme se rozhodli vydat o něco dříve, aby mělo možnost se dostat na některá z distribučních míst ještě před prázdninami a zvýšila se tak jeho dostupnost.

Hlavní téma tohoto čísla je věnováno fenoménu spontánních lidových organizačních platforem, tedy různým plénům a fórům (ve španělskojazyčném prostředí tzv. asambleím). Ty jsme mohli pozorovat v posledních letech během vystoupení spontánních protestních hnutí, která měla nehierarchickou podobu, ve Španělsku, Řecku, USA či Turecku a naposledy v Bosně.

V rámci tohoto tématu se také díváme na vztah anarchistů k přímé demokracii a konsenzu a k jejich limitům, přibližujeme možnosti a meze stávajících pokusů o participativní rozhodování. I když jakékoliv pokusy o samosprávu a sebeorganizaci zdola vítáme, náš antiautoritářský pohled na svět se již dopředu snaží odkrývat některá úskalí a nebezpečí, která jim hrozí a mohou lidovou spontaneitu umrtvit a zničit veškeré naděje vkládané do nových hnutí. Konkrétně se pak ohlédneme za fungováním lidových plén během loňských protivládních protestů v Turecku a během letošních sociálních nepokojů v Bosně. Stručnou reflexi věnujeme také plénům, která se stala součástí studentských protestů v Chorvatsku a Rakousku.

Co se týče Evropy, je tento rok bezesporu ve znamení událostí na Ukrajině. Tam zavítáme prostřednictvím zamyšlení o roli anarchismu v podmínkách občanské války a úryvku z prohlášení ukrajinských anarchistů. Mimoto se k tématu vracíme ještě na dalších místech tohoto čísla (report z přednášky ukrajinské anarchistky a recenze brožury o dění na kyjevském Majdanu).

Další články ze zahraničí jsou věnovány otázce bydlení a squattingu. Prostřednictvím rozhovoru s řeckým aktivistou se podíváme, jak si vedlo tamní squaterské hnutí v loňském roce; a na další stránce přinášíme překlad zhodnocení průběhu a vyhlídek boje za právo na důstojné bydlení v Itálii.

Děni v domácím antiautoritářském hnutí je shrnuto v pravidelné čtvrtletní rubrice Kvartál, které vedle přiblížení drobnějších akcí dominují reportáže ze squaterské streetparty v Praze, antifašistické protiakce v Ústí nad Labem či z anarchistické kampaně proti volbám do Evropského parlamentu. Obsáhlejší reporty a hodno-

cení jsou věnovány dvěma akcím, které se krátce po sobě konaly v Praze: anarchistickému Prvnímu máji a druhému ročníku anarchistického knižního festivalu, který je doplněn zprávami z několika přednášek a z procházky Prahou po stopách anarchistického hnutí počátku 20. století.

Teoretickou část vyplňuje delší text o radikální přímé akci od Lindsaye Harta, který se zamýšlí nad občanskou neposlušností, sabotáží a nenásilím. Dělnické boje minulosti a požadavky samosprávy pracujících přibližují osobní vzpomínky českého anarchisty na Polsko počátku osmdesátých let, kdy měl možnost v sousedním státě „východního bloku“ zakoušet společenskou atmosféru zcela odlišnou od té normalizační československé.

Na stránkách *Existence* mají opět své místo rubriky antiautoritářských skupin a projektů. ČSAF seznamuje se svým záměrem zkrátit název na Anarchistickou federaci a využít této změny k otevření diskuse o potřebě anarchistického federalismu. Nakladatelství ČSAF představuje nové tituly: vězeňský deník *Jedu do Magadanu* a přehledovou práci *Anarchistická publicistika 1990-2013*. Anarchistický černý kříž informuje o pokračujícím tažení ruského protixtremistického oddělení proti Alexeji Sutugovi. Rubrika Food not Bombs komentuje korporátní řízené plýtvání potravinami a volná komunita VAP se zamýšlí nad problémy dnešního anarchistického hnutí a potřebou jeho rozvoje.

Texty, které se již objevily v rámci nástěnných novin A3, představují jednoduchou formou kritický pohled anarchistů a anarchistek na význam Světku práce, na Evropskou unii a na transatlantickou smlouvu TTIP.

Závěr čísla tvoří jako vždy recenze. V nich se zaměřujeme například na sborník *Umění protestu*, *Anarchismus v konfrontaci* od Václava Tomka či soubor rozhovorů s Noamem Chomským *Hnutí Occupy*. Co se týče HC/punkových zínů, dá se první polovina roku 2014 označit za jejich žně. Nová čísla časopisů, které mnohdy vycházejí i v rozpětí několika let, se tak vyvíjejí takřka najednou. V této *Existenci* přinášíme recenze na ty nejznámější: *Hlubokou orbu* a *Trhavinu*. Na ostatní (*Kazimír*, *Cerelitida*, *Hlasatel*, *Raw zine*) se pokusíme dodatečně zaměřit v příštím čísle.

Jako vždy doufáme, že vás *Existence* alespoň nějakým způsobem zaujme, obohatí, inspiruje a v neposlední řadě přiměje k přemýšlení a vlastní iniciativě. Budeme rádi, když nám dáte vědět, co vám v *Existenci* chybí či jaké hlavní téma byste na jejích stránkách rádi viděli.

ENGLISH SUMMARY

The anarchist revue *Existence* no. 3/2014 deals with the phenomenon of spontaneous folk organizing platforms. Those appeared in the form of folk plena during the performances of protest movements in Spain, Greece, the U.S.A. or Turkey and finally in Bosnia during past few years. The topic covers also the anarchists' relationship to direct democracy and consensus and their limits, the possibilities and boundaries of the existing attempts of participatory decision making, and a reminder of folk plena functioning during anti-governmental riots in Turkey and in Bosnia and of the student protests in Croatia.

This year the events in Ukraine are the dominant undoubtedly. We will get there via reflection on the role of anarchism in the conditions of civil war. Other articles from abroad focus on housing and squatting in an interview with a Greek squatter reviewing the situation of the

movement in 2013, and in an appraisal of the progress and prospect of the fight for decent housing in Italy.

The regular quarterly column summarizes the affairs of the local antiauthoritarian movement. Special reports and evaluation deal with this year's anarchist 1st May and anarchist Bookfair. The theoretical part consists of a study on radical direct action by Lindsay Hart, reflecting on civil disobedience, sabotage and non-violence. Personal memories of a Czech anarchist concerning Poland in the beginning of the 80ies commemorate the working-class fights of the past.

The groups Voice of Anarchopacifism, Anarchist Black Cross, Food not Bombs also have their regular columns on the pages of *Existence*. Nakladatelství ČSAF presents new books and Czechoslovak anarchist federation proposes their motion to shorten the name to "Anarchist Federation" (Anarchistická federace) and to utilize the change for discussion about the need for anarchist federalism.

KVARTÁL

PŘEHLED VEŘEJNÝCH AKTIVIT ŠIRŠÍHO ANTIAUTORITÁŘSKÉHO HNUTÍ ZA UPLYNULÉ TŘI MĚSÍCE OD UZÁVĚRKY PŘEDEŠLÉHO ČÍSLA EXISTENCE. NE VŠECHNY AKCE JSME NAVŠTÍVILI, NĚKTERÉ REPORTY JSOU PROTO ZPROSTŘEDKOVANÉ DLE INFORMACÍ UVEDENÝCH NA WEBECH ANTIAUTORITÁŘSKÝCH SKUPIN A PROJEKTŮ.

DUKA STYLE

Ve středu 19. března proběhla v Hradci Králové oficiální premiéra dokumentárního filmu *Všetky moje děti* režiséra Ladislava Kaboše. Dokument je jedinečný svým námětem - vypráví příběh slovenského kněze Mariana Kuffy, který vlastními silami pomáhal slovenským Romům důstojněji žít, a to přes nezájem či odpor většinové společnosti a jejích oficiálních reprezentantů. Hradecká premiéra měla specifický průběh: jejím slavnostním uvedením pověřil místní magistrát Dominika Duku, čímž urazil zejména místní antifašisty, kteří si nejsou vědomi žádného oprávnění tohoto ultrakonzervativního reprezentanta katolické církve přisvojovat si zásluhy kohokoli upřímně stojícího na straně tzv. nepřizpůsobivých. Aktivisté tedy doplnili slavnostní program rozdáváním letáku „Dominik Duka Style“ se svým vyjádřením k takto koncipované akci. Dodejme ještě, že místní masmédia tentokrát informovala o akci výjimečně vyváženě, protože zpráva o promítání dokumentu v kině Centrál se týkala výlučně senzační návštěvy této samozvané „morální“ autority (jejíž oprávnění se od schválení církevních restitucí opírá snad jen o zvyšování prestiže katolické církve díky nabytému majetku). Prostor kina opravdu zaplnili zejména místní obdivovatelé pana kardinála, kteří si ovšem s disciplinovanou samozřejmostí přes sto kusů letáku ochotně rozebrali. Na čtenářskou odezvu zatím čekáme.

PŘYČ S VANDASEM!

V sobotu 22. března zahájila Dělnická strana (DSSS) na Jungmannově náměstí v Praze svou kampaň do Evropského parlamentu. Tuto událost si nenechala ujít ani různorodá skupina asi dvaceti antifašistů. Svůj názor na přítomnost fašistů dávala již před začátkem Vandasova projevu najevo pískáním a skandováním antifašistických hesel. V ústřety se jí vydal jako vyslanec DSSS Jiří Petřivalský a s krivým úsměvem se pokoušel s aktivisty konverzovat. Vandas sám zůstal v bezpečí svého malého pódia, odkud se pokusil promlouvat asi k desítkě svých věrných, což budilo vskutku tragikomický dojem. Hned v počátku byl překřičen a přehlušen pískáním svých odpůrců. Teprve policejní lustrace přítomných antifašistů a zvýšená přítomnost policie v jeho okolí mu dodala více klidu pro jeho standardní xenofobní řečnění.

Přítomní antifašisté k akci dodali: „Kéž by pár zmatených vlajkonošů a jeden egomaniak byli do budoucna naším největším problémem.“

Praha

RAP BEZ SERVÍTEK

V pátek 28. března proběhl v olomouckém klubu Ponorka třetí koncert s názvem Rap bez servítek. Šlo zároveň o čtvrtý koncert s politickým přesahem pod hlavičkou Rap manifest crew a ČSAF Olomouc.

Akce, která tentokrát nesla podtitul „Jediný dobrý systém je soundsystem“, začala promítáním videoklipů, v nichž vystupovali zahraniční rapoví interpreti, kteří mají co říct. Poté následoval samotný koncert, jako první vystoupila kapela Memento mori z Havlíčkova Brodu a po nich tradičně zvaný Afarastafa se svou kombinací rapu a reggae. Na místě bylo distro ČSAF s množstvím časopisů, brožur či komiksů. Na koncert dorazilo 80 až 100 lidí, což vzhledem k velikosti klubu předčilo očekávání pořádajících kolektivů.

Praha

SOLIDARITA S BĚLORUSKÝM FNB

V Bělorusku narostl začátkem roku počet případů, kdy represivní složky státu zasahovaly proti aktivistům a aktivistkám místních kolektivů Food not Bombs, aby jim zabránili v rozdávání jídla bezdomovcům.

Jako projev solidarity s běloruskými kamarády vyvěsili na konci března čeští aktivisté FNB transparent s nápisem „Solidaritu s běloruskými kamarády z FNB“. Na svých webových stránkách k tomu napsali: „Jejich těžkosti nám nejsou lhostejné a cítíme potřebu upozornit na represe ze strany státu vůči aktivistům, kteří podkopávají jeho autoritu svou solidaritou s těmi, co se stejně jako oni od vládnoucí třídy dočkají pouze šikany a útisku. Bojujeme stejný boj na různých místech a nezapomínáme na to. Solidaritou proti útlaku!“

SOLIDARITA S JOSEFEM

Čeští antiautoritáři vyjádřili svou podporu aktivistovi, který je v Rakousku stíhán v souvislosti s protestem proti buršáckému plesu.

Praha

Na konci ledna přijel Josef společně se stovkami lidí z celé Evropy do Vídně, aby protestoval proti plesu ultrapravicových buršáckých spolků. Během nepokojů byl zatčen a od té doby je držen ve vazbě. Rakouské úřady ho mimo jiné viní z rozbití policejní stanice a policejního auta. Celkem mu hrozí až tři roky vězení. Z celého případu číší snaha o pomstu ze strany rakouské policie, která situaci naprosto nezvládla. O to víc se poté mstila na zadržených. Kromě Josefa bylo ten večer zadrženo dalších 13 lidí, kteří museli po zbytek noci snášet urážky a bití ze strany policie. Proč si rakouský stát pro snahu o vytvoření exemplárního případu vybral právě Josefa, není zcela jisté.

Most

Aby vyjádřili podporu stíhanému Josefovi, sešli se aktivisté a aktivistky Iniciativy Ne rasismu! (INR) v sobotu 5. dubna v Praze k solidárnímu protestu. K akci prohlásili: „Tímto malým protestem chceme ukázat, že nám Josefův osud není lhostejný a solidarita pro nás není prázdným slovem.“ Na výzvu INR se ve stejný den se svým protestem přidali také členové a členky organizací Asociace Alerta a ČSAF, kteří vyvěsili na frekventované ulici v Mostě dvojjazyčný transparent „Freiheit für Josef. Svobodu pro Josefa“. Člen ČSAF k tomu dodal: „Podpora stíhaných aktivistů a aktivistek je pro nás samozřejmostí. A symbolické vyjádření solidarity je to nejmenší, co pro ně můžeme udělat, aby věděli, že i v tak těžké situaci, jako je perzekuce ze strany represivního aparátu státu, nezůstávají osamoceni.“

KOMU PATŘÍ MĚSTO?

„V zemích Evropské unie je jedenáct milionů prázdných bytů a domů. Osmdesát pět nejbohatších lidí světa vlastní tolik jako polovina lidstva. V takovém světě squatting není problémem. Je to způsob jak zviditelnit problémy, které nejsou viditelné.“ Tak znělo motto squatterského průvodu Prahou, který se uskutečnil 5. dubna v Praze.

Akce začala nedlouho po poledni shromážděním na Pohořelci před domem, z něhož policie loni v srpnu při ochraně zájmů vlastníka, miliardáře Romana Vítka, který objekt nechává chátrat, vyvedla v poutech aktivisty, kteří ho demonstrativně obsadili. Na místě zahrálo několik kapel, po jejichž produkci se dal do pohybu hlučný karnevalový průvod. V čele průvodu kráčeli bubeníci ve škraboškách, část demonstrantů pískala na píšťalky. Další protestující nesli domečky vyrobené z kartonů nebo transparenty „Komu patří město?“, „Opouštěné domy? My víme, co s nimi“ či „Každý má právo na svůj domeček“. Z Pohořelce se průvod čítající asi 200 lidí vydal přes Nerudovu ulici, Malostranské náměstí a Malostranskou na náměstí Jana Palacha.

Akci svolala iniciativa Obsad' a žij!. Vedle vyjádření podpory aktům obsazování a využívání prázdných domů byla zaměřena také proti kriminalizaci těchto aktivit. Ve stejnou dobu, od čtvrtka do soboty, probíhala související kulturní akce k 2. výročí znovuoživení pražského squatu Cibulka.

Praha

V ÚSTÍ PROTI NÁCKŮM

Nějakou dobu nebylo zcela zřejmé, kam budou neonacisté směřovat svůj prvomájový pochod. Ve hře bylo Brno a Ostrava, nakonec se však zaměřili na Ústí nad Labem, kde chtěli využít První máj pro předvolební agitku Dělnické strany (DSSS). Jejich rozhodnutí nezůstalo bez odezvy. Nesouhlas s jejich přítomností přišli vyjádřit stovky lidí.

Na to, že mělo jít tradičně o jednu z největších neonacistických mobilizací, jich na Mírové náměstí dorazilo jen asi 120, z toho několik desítek z Německa, a zahájení své akce několikrát odložili. Připočteme-li k tomu naprostý nezáměr o ostatní předvolební mítinky DSSS (na akce v Praze a Brně přišlo po deseti lidech), jsou výsledky snahy této partaje o získání podpory při volbách do Evropského parlamentu z tohoto pohledu katastrofální.

Přípravy odporu probíhaly už nějaký čas. Angažovano se v nich zejména občanské sdružení Konexa. Shromáždění svolali také místní neorganizovaní antifašisté a antifašistky. První předběžnou akci, do níž se zapojila i nově vzniklá Severočeská anarchistická federace, byla likvidace náckovské propagandy a výlep protirasistických plakátů a samolepek na trasě náckovského pochodu.

Náckové ten den nebyli jediní zvěstovatelé nenávisti a konečného řešení. S podobnou rétorikou („Vyčistit město od nepřizpůsobivých“) dorazila do Ústí na svůj předvolební mítink i Paroubkova partaj LEV21. I její propaganda končila v koši.

Před zahájením akce neonacistů se začali scházet na určených místech antifašisté a Romové. V Klášské ulici se konalo menší shromáždění před domy obývanými Romy, kde bylo několik desítek antirasistických aktivistů, někteří dorazili ze sousedního Německa. Shromáždění ve Sklářské ulici mělo za účel především dát dohromady co největší počet Romů a dodat jim pocit síly a sebevědomí. V místě bylo postaveno pódium, na kterém se střídaly romské kapely s řečníky - většinou mluvili místní Romové. Byl připraven program pro děti. Na obou shromážděních se rozdávalo jídlo zdarma, na čemž se v Klášské ulici podílel i kolektiv Food not Bombs. Tady se navíc nejchudším rozdávalo oblečení, které přivezli darem antifašisté z Německa.

Po třetí hodině, kdy začal promlouvat Vandas ke svým věrným, se lidé ze Sklářské ulice za skandování hesel dali do pohybu a šli náckům naproti, doprovázeni kolonou aut s romskými posádkami. V Londýnské ulici došlo ke spojení s dalším shromážděním, které začalo v Mánesových sadech. Následně jim však cestu zadržela policie, aby o 200 metrů dále mohl v klidu projít pochod neonacistů. Náckové byli „uvítáni“ hned na několika místech. Procházeli pod transparentem „Mnoho skopců, tupé stádo“, doprovázela je skupina klaunů a procházeli kolem lidí s cedulemi, které je evidentně zesměšňovaly. Ve městě se navíc pohybovaly skupiny punkerů, kteří konfrontovali nácky a pokoušeli se o blokování jejich pochodu. To se nelíbilo policii a několikrát proti nim zasáhla.

Náckové sice svůj pochod absolvovali, avšak nikdo z místních se k nim nepřidal. Viděli opovržení a slyšeli nesouhlas. Do organizovaných i samostatných akcí proti nim se na různých místech zapojilo minimálně 300 lidí. Po oficiálním konci DSSS se skupina nácků ještě pokusila proniknout k Romům v Klášské ulici a následně, když se jim to nepovedlo, utekla do nedalekého obchodního domu Kaufland, kde je posbírala policie. Ta sama vyvolala několik konfliktů s odpůrci fašismu, paradoxně v tom byli nejaktivnější příslušníci tzv. antikonfliktního týmu, který slovy přítomného anarchisty „prudil do lidí a vyvolával problém za problémem“.

UNITED COLOURS OF FOOTBALL

V Bratislavě je už dlouhá léta dobrým zvykem připomínat si výročí konce druhé světové války v Evropě fotbalovým turnajem. Poté co došlo v roce 2011 ke sloučení subkulturního Rebel Cupu a antirasistického Fotbalu proti debilům, nese akce název United Colours of Football. Co je však nejpodstatnější, zásadně se od té doby změnila kvalitativní úroveň celého turnaje a souvisejících činností. Kvalitní web, stovky plakátů v ulicích a warm-up party dávaly vědět, že 8. květen bude v areálu základní školy v Mudroňově ulici ve znamení fotbalu, který se jasně vymezuje vůči rasistickým a pravicovým tendencím v tomto sportu.

Večer před turnajem se v klubu U Dežmára konal spřízněný koncert moskevských antifašistických formací What We Feel a Moscow Death Brigade, které prokládaly songy projevy zaměřenými na podporu alternativního hnutí, jednotu subkultury a radikální politiky, a to s jasnou distancí od militarismu, nacionalismu a podobných reakčních myšlenek, které opět zažívají renesanci (nejen v Rusku). Výtěžek z akce byl věnován na podporu rodiny zavražděného antifašisty Ivana Chutorského.

Na turnaj se zaregistrovalo 32 týmů s maximálním počtem 7 hráčů. Zápas měly hladký průběh, celou dobu pod taktovkou sympatického komentátora. Areál školy poskytl potřebnou infrastrukturu k organizaci akce tohoto typu. K dispozici byla dvě hřiště, jedno tartanové a druhé s umělou trávou. Novinkou tohoto roku byl dětský koutek a bohatý doprovodný program. Návštěvníci měli k dispozici workshop zaměřený na používání lezecké techniky, instruktorku lukostřelby či profesionální žongléry. Kdo si chtěl pořádně máknout, mohl zdarma vyzkoušet crossfitový trénink pod vedením licencovaných trenérů, případně prověřit své tricepsy cvičením na gymnastických kruzích. O hudební produkci se starali DJs a mistři veganské kuchyně připravili 600 porcí rizota, guláše a burgerů, přičemž výtěžek z prodeje putoval na podporu turnaje.

Jasná politická orientace akce byla znát z vlajeck Antifašistické akce či z distra Kontrashop.sk s nabídkou antiautoritářských tiskovin, propagačních materiálů a oblečení. Během celého dne bylo na akci permanentně přítomných asi 400 lidí a celý turnaj se nesl ve značně fair-play a dobré náladě.

KOPANÁ VE VĚŽNICE

V sobotu 10. května 2014 se ve Věžnici u Jihlavy konal 7. ročník legendárního fotbalového turnaje. Letos se nevymezoval jen proti rasismu, ale také proti fotbalovému mistrovství světa v Brazílii. Turnaj na zrádném kopcovitém terénu absolvovala celé dvacítko týmů v různorodém složení a v pestrých kostýmech. Diváci tak mohli sledovat souboj vysoce postavených anarchistických managerů AF s boxery z týmu Rockyho prdelky nebo napínavý match odpadků proti hráčům lakrosu.

Kromě celodenního honění za kopačkám připravili organizátoři turnaje nabitě kulturně-vzdělávací pásmo, jež kromě řady kapel, divadla nebo výtvarného workshopu zahrnovalo i přednášku o situaci a protestech v Brazílii v souvislosti s přípravami na mistrovství světa. Na místě se distribuoval i nový fotbalový zín, který zpracovává téma fotbalu z politického hlediska.

„Tohle setkání mnoha starých i nových známých a přátel, které je víc než jen kalba v přírodě, mělo opět skvělou atmosféru, kterou kromě nabušeného programu a pěkného počasí doplnila i kupa skvělého veganského a vegetariánského jídla. Škoda jen, že podobné množství lidí nedokážou přitáhnout i akce, které nelákají jen na švandu a na pivo,“ zhodnotil turnaj jeden z účastníků.

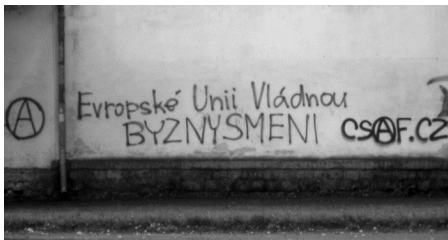
NÁŠ BOJKOT VOLEB DO EP

Před volbami do Evropského parlamentu dávali anarchisté a anarchistky opět jasně najevo své stanovisko k tomuto tyjátru.

V několika městech došlo k úpravám předvolební propagandy, která se převážně nesla v duchu povrchního nacionalismu, jak bývá při eurovolbách zvykem. Šedé zdi byly přesprejovány několika slogany odhalujícími roli EU při určování politické agendy. Vedle toho docházelo k výlepu květnového čísla nástěnných novin A3, zabývajících se zákulisím a podstatou fungování Evropské unie. Tentokrát to všemožné politiky a celebrity stálo opravdu mnoho sil, aby k urnám naverbovali alespoň 18 % voličstva. Opět došlo k zapojení tržními principy afektované kreativity a do éteru se vypouštělo hned několik zavádějících videospotů, marně lákajících lidi k urnám.

Jak na všechno konkrétně odpověděli anarchisté? Ve východních Čechách byly nástěnnými novinami A3 polepeny ulice v Lito-myšli. Na zdech nadchodů, umožňujících překročit průtah městem R35, se objevily nápisy: „Evropské unii velí korporace“ a „Smrt státu a Evropské unii“. Už před několika měsíci byla protipovodňová bariéra v Chocni ozdobena slogany „Politiku neovlivňují volební listky, ale peníze“ a „Volby jsou falešnou iluzí svobody“. Ve Vysokém Mýtě byly kromě ulic polepeny novinami A3 a plakáty s heslem „Kdyby volby mohly něco změnit, už dávno by je zakázali“ také provizorní nástěnky instalované u příležitosti voleb. Billboardy byly přilepeny plakáty, zobrazujícími anarchistu skopávajícího volební urnu, a doplněny hesly: „Bojkotuj volby - buď aktivní 365 dní v roce“. Na jedné z šedých zdí

se pak objevil slogan: „Evropské unii vládnou byznysmeni“. V České Třebové a Ústí nad Orlicí bylo spontánně nasranými občany poničeno několik billboardů. V Pardubicích došlo k masivnímu výlepu novin A3 s leitmotivem „EU jako loutka korporací“ a k poničení několika billboardů. V Hradci Králové byly vyjevené i arrogantní tváře kandidátů na plakátech přelepeny už tradiční připomínkou názorů anarchistů na volby v tzv. zastupitelské demokracii. Bez ohledu na to, že Evropský parlament je pro české voliče zřejmě tak daleko, že na něj dost kašlou o své vůli, měla anarchistická úprava politické reklamy v Hradci mezi lidmi pozitivní ohlas. „Prostor je přehlacen dezinformacemi a stupidní zábavou... K té začínám počítat, bohužel, ony zbytečné volby. Dnes ráno byly volební plakáty se skopovými hlavami doplněny přelepky s textem: Kdyby volby mohly něco změnit, už dávno by je zakázali. Volební taškařice se osobně nezúčastním,“ vyjádřil se jeden z nich.

Prahu v podobném duchu vyzdobila volná komunita VAP a sever Čech anarchisté a anarchistky převážně ze SAF. Ti využili hlavně vlastnoručně vyrobené plakáty a samolepky, které šířili v Krupce, Teplicích, Ústí nad Labem a Liberci. Tepličtí anarchisté označovali vlastní volební urny - odpadkové koše a kontejnery. Poblíž supermarketu Kaufland v Bohosudovské ulici otevřeli extra volební místnost, kde bylo možné odvolit v záchodové mise. „Voličům“ vzkazují, že už se těší na podzimní komunální volby.

Politici a celebrity z přihlouplých seriálů svádějí nízkou volební účast na lhostejnost a blbost obyčejných lidí. V sobotu před uzavřením volebních místností Miloš Zeman zhlásil: „Lidi si myslí, že se jich to netýká, ale 80 % zákonů je z dílny Evropské unie.“ Jenomže Miloši, lidi nejsou blbci, za které je jako řádný elitář pokládá, a moc dobře vědí, že se jich to týká. A zdaleka nejsou tak naivní, aby věřili, že hlasovací lístek může něco změnit ve světě, kde za opratě táhla velký byznys. Těch 80 % zákonů není produktem evropského parlamentu, jediného voleného orgánu EU, ale obrovské lobbistické síly korporátních think-tanků, kterými je Brusel prošípován. Nezbyvá než doufat, že si lidé budou víc a víc uvědomovat své zájmy a začnou je odhodlaně ventilovat v ulicích.

P. S. Mimochodem, země s nejdisciplinovanější voliči, kteří došli v nejvyšším počtu k těm správným urnám ve správnou dobu, vyslaly do Evropského parlamentu ty nejpravděpodobnější politiky (Itálie, Řecko, Dánsko, Německo, Rakousko, Francie atd.). Jejich europoslanci mají například partajního šéfa s vytetovanou svastikou, nebo chtějí zbavit zeměkouli muslimů, nebo použít na migranty virus Ebola... Jak je tedy vlastně myšleno to mediální strašení, že kdo nevolí, pomáhá extremistům?

FNB HRADEC KRÁLOVÉ V NOVÉ PACE

V sobotu 24. května uspořádal kolektiv FNB Hradec Králové benefiční večer v Rock Café Marilyn v Nové Pace. Shodou okolností to byla ale jedna z posledních akcí, protože klub končí (všichni asi sedí doma u fejsbuku a osobně už nikam dojet nestíhají).

Tentokrát klub zaplnili lidi od Liberce po Jihlavu, koncert zahájila HC/punková kapela Scalp, po ní vystoupila HC/punková Aorta, pak přišel na řadu hip hop Kolona (znáte z Křikuzticha) a na závěr vegan-acoustic-punk Proti všem. V přestávkách mezi kapelami měla velký ohlas benefiční zahradnická tombola s hlavní cenou motykou, kterou si po zásluze odnesl výherce s největším čírem večera. Veganská večere šla na odbyt průběžně, z distra taky ubylo a do kasičky FNB HK naopak přibýlo. Škoda, že se sem nebudeme moci vrátit, v Hradci momentálně tak drsné přívětivé místo není.

BENEFICE, PŘEDNÁŠKY, PROMÍTÁNÍ...

Vedle výše (či jinde v této *Existenci*) zmíněných proběhly v uplynulém čtvrtroce (cca do 15. června) ještě další akce, a to především osvětového charakteru. Jako obvykle jsme se pokusili o jejich přehled, i když s vědomím toho, že nejde zdaleka o všechny:

Přednášky, workshopy, diskuse: Role anarchistů a anarchistek v egyptské revoluci (18. 3., Praha; 24. 3., Most); Palestinské hnutí odporu (25. 3., Praha); Konstrukce environmentálních problémů (8. 4., Praha); Assembly Athenaeum (9. 4., Praha); Otevřené setkání k sousedské slavnosti (10. 4., 24. 4. a 15. 5., Most); Existenční večírek: Bakunin 2014 (14. 4., Praha); Přípravné setkání Severočeské anarchistické federace (14. 4., Ústí nad Labem); Přístěhovalectví, protesty a rasismus v Německu (15. 4., Praha); Internet a jeho vliv na sociální, ekonomické a politické prostředí (17. 4., Most); Environmentální hnutí (22. 4., Praha); Akční trénink (27. 4., Praha); Anarchističtí vězni v Bělorusku (28. 4., Brno); Solidarity with the Black-mail 3 (29. 4., Praha); Proti Světovému poháru v Brazílii (4. 5., Most; 6. 5., Praha); Baskicko teď (5. 5., Praha); Nedělní dýmka poezie (11. 5., Praha); Poruchy osobnosti a úzkostné stavy (12. 5., Praha); Politické divadlo Bread and Puppet (13. 5., Praha); Food not Bombs (13. 5., Hradec Králové); Postkolonialismus (15. 5., Praha); Hnutí environmentální přímé akce v mezinárodním kontextu a situace v ČR (20. 5., Praha); Evropské akční dny (22. 5., Praha); Proti vyklizení squatu Pizzeria Anarchia (22. 5., Praha); Hnutí odporu proti těžbě v Latinské Americe (24. 5., Praha); HIV (28. 5., Praha); Palestina a Izrael - Demokracie, nebo apartheid? (4. 6., Praha; 5. 6. Brno); Alternativní přístup k hygieně a péči o tělo (12. 6., Most).

Benefiční akce (koncerty, večery): 2. 4. na Fotbal proti rasismu (Brno); 13. 4. pro A-kontra (Praha); 16. a 26. 4. (prodej knih) na podporu FNB-Plzeň (Plzeň); 25. 4. pro FNB Praha (Praha); 26. 4. na Fotbal proti rasismu (Praha); 25. 5. pro FNB (Český Krumlov); 30. 5. na Ate-

neo (Krupka); 30. 5. pro FNB Karlovy Vary (Rybáře); 31. 5. na Ateneo (Děčín); 8. 6. pro infocentrum Salé (Praha); 14. 6. pro Iniciativu Ne rasismu! (Praha).

Promítací večery: Praha (8x); Most (3x); Česká Třebová (1x); Plzeň (3x).

Ostatní akce: Pravidelné či příležitostné rozdávání jídla potřebným kolektivem anarchistické iniciativy FNB v Praze, Mostě, Plzni, Ústí nad Labem, Karlových Varech, Děčíně, Hradci Králové, Liberci, Banské Bystrici a dalších městech. Pravidelná setkání skupiny nenásilné komunikace a komunitní večery v infocentru Salé. Recyklační hrátky, dětská odpoledne, bezpečnostní zóny, herní večery, organizace společného úklidu okolí rybníku v Čepirozích a další pravidelné či příležitostné akce v mosteckém komunitním centru Ateneo. Veganské večery v brněnském infoshopu Pelech. Vedle výše uvedených antirasistických fotbalových turnajů se konal jeden také 3. května v Praze pod názvem Love Football Hate Racism.

VZNIKLA SEVEROČESKÁ ANARCHISTICKÁ FEDERACE

Dne 25. dubna se konal v Ústí nad Labem zakládající sjezd Severočeské anarchistické federace (SAF), jejímž záměrem je stát se organizační a koordinační platformou pro severočeské anarchisty a anarchistky.

Cílem SAF je dát našemu hnutí organizovanou podobu a tím pomoci jeho rozvoji a růstu v budoucnu. Teď v počátku jsme si předsevzali pozvednout černo-rudý prapor anarchismu z popela. Budeme se ho snažit vztýčit co nejvýše a rozšířit naše řady. Uskutečnění anarchistické společnosti je náš dlouhodobý cíl - jsme si dobře vědomi, že to není krátká ani snadná cesta, přesto jsme na ni vykořičili.

Kapitalismus ani státní socialismus jsme si sami nevybrali a nestojíme o ně ani v nejmenším, kráčíme vlastní cestou emancipace a sociální spravedlnosti pro každého z nás. Autoritářská politická hnutí se diskreditovala a selhala. Anarchismus se tak stává poslední alternativou pro obyčejné lidi. Přestože je dnes uvědomění většiny lidí nízké, anarchismus má svou budoucnost před sebou a my se o to chceme svou aktivitou zasadit.

Našími krátkodobými cíli jsou: sdružovat severočeské anarchisty a anarchistky v jedné organizaci - anarchistické federaci. Vytvořit životaschopnou komunikační platformu, jež umožní diskusi, spolupráci, vzájemnou podporu, participaci a práci na společných akcích, kampaních a projektech. Základním kamenem činnosti anarchistického hnutí dnes je popularizace anarchistických myšlenek mezi co nejširší veřejností. Pro tyto účely bude SAF vydávat vlastní materiály - letáky, plakáty, samolepky a regionální zpravodaje. Tyto materiály budou také reagovat na regionální problémy a nabízet anarchistickou vizi řešení. Zároveň se budeme snažit distribuovat anarchistické tiskoviny dalších anarchistických organizací. K osvětě budou moci sloužit i veřejné akce, jako jsou přednášky, pouliční výstavy, workshopy, vyvěšování transparentů, promítání apod.

Pokud v regionu propuknou komunitní boje či boje na pracovištích (které nebudou mít diskriminační charakter), SAF se je bude snažit analyzovat, podporovat a aktivně se do nich z antiautoritářských pozic zapojovat. Rádi bychom byli svým příkladem a aktivitou inspirací pro ostatní.

Kontaktuj nás bezpečnou cestou prostřednictvím e-mailu severaf@riseup.net.

LEPŠÍ SVĚT JE MOŽNÝ

REPORTÁŽ Z ANARCHISTICKÉHO PRVNÍHO MÁJE V PRAZE

JAK PROBÍHAL LETOŠNÍ ANARCHISTICKÝ PRVNÍ MÁJ? MĚL NĚJAKÝ HLUBŠÍ VÝZNAM NEBO ŠLO JEN O NAPLNĚNÍ TRADICE A VYUŽITÍ PRO NÁS VÝZNAMNÉHO DNE KE SPOLEČNÉMU SETKÁNÍ?

Anarchistické první máje se po dlouhých desetiletích začaly konat opět začátkem 90. let. Ty nejvýraznější probíhaly v Praze na Střeleckém ostrově a pokračovaly pochodem, který občas skončil konfliktem s provokujícími neonacisty či policisty. Od roku 1999 začali tento den s vlastními demonstracemi neonacisté a podoba těch anarchistických se občas smrškla na pouhé anti-fašistické protiakce. Konec první dekády nového století přinesl reflexi dosavadní praxe a díky aktivitě Antifašistické akce také nový přístup. Konalo se několik ročníků velmi úspěšného festivalu MAY DAY, který navštívilo odhadem až deset tisíc lidí. Festival se nijak nevylučoval s klasickými anarchistickými shromážděními. Oba přístupy se naopak doplňovaly a navazovaly na sebe. Po pár letech se zkusilo najet na formát „akčních dní“, tzn. více různých akcí rozložených do delšího časového úseku, které se konaly pod zastřešující hlavičkou Platformy 1. máje.

I letos se přemýšlelo, zda 1. máj orientovat antifašisticky a mobilizovat na protiakci do Ústí nad Labem. Nakonec bylo rozhodnuto, že se vedle podpory místním aktivistům na severu Čech bude propagovat i samostatná anarchistická manifestace v Praze. Byla opět vytvořena Platforma 1. máje, kterou logicky tvořili zejména aktivisté a aktivistky z Prahy. Organizační zátěž tedy ležela z velké části na pražské crew Volné komunity VAP, která je jedním z mála aktivních anarchistických kolektivů v Praze. Širší organizační záběr se však zajistit nepodařilo.

Demonstrace byla svolána od 13.00 na náměstí Kinských. Ještě předtím ale došlo k několika vzpomínkovým aktům. Prvním bylo položení květin u hrobu anarchistického organizátora Viléma Körbera, který se podílel na přípravách prvních prvomájových oslav u nás. Další veřejně neuvázaná akce se konala kolem poledne za účasti několika desítek lidí, zejména z řad ČSAF, na Střeleckém ostrově. Zde si připomněli kořeny Prvního máje, které se odvíjí od události v Chicagu v roce 1886, a první prvomájovou manifestaci z roku 1890, jež se konala právě zde.

Na náměstí Kinských se ve stanovený čas začali pomalu scházet anarchisté a anarchistky, jejich počet po nějaké době přesáhl dvě stovky. Občasné poprchávání dávalo znát, že průběh akce bude z tohoto pohledu možná ještě zajímavý. Policie výjimečně nijak zvlášť neprudila, jen tajně pracovitě natáčeli a fotili.

Po nějaké chvíli byl přečten úvodní proslov Platformy 1. máje, v němž bylo zdůrazněno, proč je tento den pro anarchisty důležitý nejen jako vzpomínka na minulé boje, ale i jako výzva k bojům budoucím. Po úvodním slovu se zformovalo čelo průvodu a vyrazilo se do ulic. Nad hlavami vlály černorudé prapory a v čele a po stranách byly k vidění transparenty „Planeta Země neumírá, je zabijena a ti, co ji zabijí, mají jména a adresy...“, „Lepší svět je možný“, „Pod vládou kapitálu jsme jen lidské zdroje“ či „Ža práci, co není děvka prodejná“.

Trasa vedla přes Jiráskův most, po Rašínově nábřeží, přes Výtoň a Albertov až na Karlovo náměstí. Po celou dobu se skandovala hesla jako „Naši zbrani je solidarita“, „Proti státu, kapitálu. Za svobodnou samosprávu“, „Kapitalismus

– špina a hnus“, „Lepší svět – tady a teď“, „A – anti – antikapitalista“... Zazněly také protirasistické slogany a při průchodu kolem opuštěného domu na Albertově, který byl před pár lety demonstrativně obsazen a následně při mohutné policejní akci násilně vyklizen, byla skandována hesla na podporu squattingu. Pokračující chůzí domů je jen důkazem zohavivosti kapitalistického systému a jeho ochránců.

Účastníkům akce byly mimo jiné rozdány výstisky prvomájového speciálu anarchistického zpravodaje Zdola, který byl pořízen v nákladu 600 kusů a během pochodu byl rozdáván také kolemjdoucím a přihlížejícím.

Na Karlově náměstí byl přečten projev za ČSAF, který zdůraznil potřebu budovat silné anarchistické hnutí. Na něj navázalo vystoupení písničkáře, který vystupuje na anarchistických prvních májích poměrně pravidelně. Mezi stromy v parku byla instalována výstava o Food not Bombs (FNB) a potravinové soběstačnosti. K dispozici bylo volné distro anarchistických tiskovin, které funguje na principu „Vem si, co potřebuješ, dej, co můžeš“. Po nějaké chvíli bylo k dispozici i občerstvení, ale to už plochu parku škrapěl vydatný déšť a mnozí účastníci začali shromáždění opouštět.

Tím tedy padl i původní záměr organizačního kolektivu uspořádat na Karláku několik diskusních skupin na různá témata a pokud možno navázat otevřenou komunikaci s kolemjdoucími a širší veřejností. Tato část programu se tedy v omezené míře přesunula do klubu Pilot. Z několika stovek demonstrantů dorazilo do klubu už asi jen pět desítek účastníků. Byl tedy vytvořen pouze jeden diskusní kruh, který se věnoval dvěma tématům, a to aktivitám FNB a squattingu. Dále byl představen jedním ze švédských kamarádů projekt na sdílení služeb a prací. Ten zaujal několik přítomných natolik, že se hned na místě dohodli na pokusu rozběhnout něco podobného i zde. Diskuse proložené písněmi dalšího anarchofolkaře se protáhla na několik hodin. Většina účastníků hodnotila velice kladně koncept diskusí. Množství nově navázaných kontaktů a rozdělování materiálů to snad dostatečně potvrzuje. Rozhodně bylo potěšující vidět nové tváře, které se zájmem diskutovaly o tématech, která jsou pro jiné již dávno vyjasněná.

Letošní První máj byl potvrzením toho, že anarchistické hnutí má stále obrovské rezervy v komunikaci, koordinaci a zapojení většího okruhu aktivistů do společných nadregionálních akcí. Anarchistický první máj bývá zpravidla odrazem toho, jak si hnutí v dané době vede, a i tento byl takovým zrcadlem. Zeptejme se každý sám sebe, co uděláme proto, aby příště pohled do tohoto pomyslného zrcadla byl uspokojivější a více motivující.

SILNÉ HNUTÍ JAKO PODMÍNKA ÚSPĚCHU

PROSLOV ČSAF NA ANARCHISTICKÉM PRVNÍM MÁJI 2014 V PRAZE

Pokud jako anarchisté a anarchistky chceme realizovat své představy o svobodné a sociálně spravedlivé společnosti, musíme stavět na dvou základních pilířích – teoretickém a praktickém. Ten první znamená kritiku skutečností, které se nám na současném systému nelíbí. Ale nejen na tom současném, nýbrž na všech, které stojí na nepřirozené autoritě, třídním rozdělení společnosti či různých formách útlaču a diskriminace. Znamená to vytvářet vlastní vize a vyhledávat takové formy v životě společnosti, které odpovídají anarchistickým představám samosprávy a organizace zdola.

Praktická rovina naší činnosti by měla směřovat nejen k naplňování našich vizí, ale také v krátkodobějším horizontu k udržení dosažených práv a svobod a jejich dalšímu rozšiřování. Nechceme přece jen toužebně čekat na „lepší příští“ a měli bychom se snažit o vytváření vlastních solidárních projektů, fungujících mimo kapitalistický řád věcí a proti němu. Nechceme-li se ale spokojit jen s tím, co nám mocenské elity blahosklonně dovolí, dříve nebo později se setkáme s represivními nástroji, které si systém pěstuje k tomu, aby uhlávil své zájmy. Dokud tento fakt nebudeme schopni či ochotni přijmout jako samozřejmý, zůstáváme u slov, za nimiž nejsou vidět činy.

První máj je příležitostí si to připomenout a vystoupit se svými požadavky a vizemi. Neměl by ale být pouhou jarní procházkou městem za doprovodu policie. Anarchistický první máj by měl být ukázkou toho, co jsme dokázali ve zbytku roku. Aby bylo ale na co odkazovat, je k tomu potřeba hnutí, které se organizuje tak, aby mělo nějaké, třebaže dílčí a zpočátku možná nepříliš významné úspěchy. S rostoucím hnutím roste jeho sebevědomí, rozšiřují se možnosti a přichází nové a významnější úspěchy.

Jedna věc je přihlásit se k anarchistickým myšlenkám, druhá je něco pro to udělat. Anarchismus není filozofická chiméra, je to způsob, jakým se díváme na svět, který nám pomáhá odhalovat nespravedlnost a útlak. Anarchie by neměla být jen v našich myslích a srdcích, ale měla by se promítat také do toho, co děláme a jak jednáme. Myslíme vážně to, co říkáme? Pokud ano, jednejme podle toho! Buď rezignovaně nadáváme, nebo se snažíme o aktivní odpor.

Kapitalistický systém se snaží společnost rozdělovat a jedince atomizovat. Naše cesta je opačná – hledat cestu k sobě. Jako atomizovaní jedinci, i když se sebelepšími úmysly, nezmůžeme nic. Jako organizovaná síla tu možnost máme. Buržoazní demokracie přinesla pohodlí nechat za sebe rozhodovat jiné. Hledat společnou shodu (konsenzus) s ostatními je mnohdy nelehké, ale svoboda stojí za trochu nepohodlí.

Chceme-li se postavit skutečnostem, které se nám nelíbí, a chceme-li naplňovat své představy o lepším světě, pak nezbyvá než se organizovat a své úsilí vést kolektivně. Nezbyvá než vytvářet silné a životaschopné hnutí, které se nezlomí pod náporom represe.

téma Existence:

PLÉNA, FÓRA,
ASAMBLEY...

PŘED TŘEMI LETY, PO 15. KVĚTNU 2011, JSME MOHLI POZOROVAT MOHUTNÉ PROTESTNÍ OKUPACE ŠPANĚLSKÝCH NÁMĚSTÍ. HNUTÍ, KTERÉ BYLO POJMENOVÁNO PRÁVĚ PO TOMTO DNU, ZKRÁCENĚ 15M, SE OPÍRALO MIMO JINÉ O TZV. ASAMBLEY, Tedy LIDOVÁ SHROMÁŽDĚNÍ, NA NICHŽ DOCHÁZELO K DISKUSÍM A ROZHODNUTÍM NA PRINCIPECH PŘÍMÉ DEMOKRACIE.

Po nějaké době se protestní stanová městečka z náměstí vytratila, jednak díky represivnímu tlaku, jednak proto, že účastníci těchto protestů na assembleích hledali cestu, jak akumulovanou energii protestu co nejlépe prakticky využít. A tak se prosadila idea decentralizace hnutí do jednotlivých čtvrtí a sousedství. Pro média přestalo hnutí existovat, to ale pouze zakořenilo na lokální úrovni. Smysl této decentralizace spočíval v prvé řadě v podpoře přímé a participativní demokracie na místní úrovni, založené na pochopení politiky coby umění kolektivní tvorby alternativního modelu společenských vztahů přesměrováním lidí z izolace ke komunitě. Sousedská shromáždění se scházejí pravidelně a představují veřejný prostor pro debatu, kde si sousedé vyměňují myšlenky a vize o obecných tématech (ekonomika, nezaměstnanost, bydlení, systém financování, vzdělávání, sociální zabezpečení), ale také tu diskutují o místních problémech, které mají nějakým způsobem dopad na jejich čtvrt'. Jen v Madridu se ve více než stovce čtvrtí konala lidová shromáždění, vytvářely se pracovní skupiny a krystalizovaly nové iniciativy, které se zaměřují na otázky bydlení a exekucí, na lidové družstevnictví, ekonomické alternativy, městské zahrady, alternativní média, antirasistické solidární projekty, squaterská sociální centra atd.

Asambley ale nejsou v podstatě nijak novým jevem. Ve Španělsku mají kořeny v tamní anarchistické tradici či v plenárních shromážděních dělníků v 70. letech. Nelze pominout ani vliv argentinských sousedských shromáždění, která se ustavila v reakci na krizi v roce 2001, či organizační praxi antiautoritářských skupin a organizací.

Asambley se ze španělských náměstí rozšířily v roce 2011 i do dalších koutů světa zasažených ekonomickou krizí, nejviditelněji do Řecka a Itálie a následně i do Spojených států, kde se veřejná fóra stala víceméně součástí hnutí Occupy. V roce 2013 se praxe assembleí prosadila během bouřlivých protivládních protestů v Turecku a o necelý rok později se pléna stala platformou pro definování požadavků zbídačených obyvatel Bosny a Hercegoviny. V menším měřítku pak na uplatňování principů horizontální přímé demokracie narážíme při velké většině protestních hnutí, jako například toho studentského v Chorvatsku. Můžeme tedy mluvit o fenoménu spontánních lidových organizačních platform.

To se u nás stát nikdy nemůže, slyšíme často skeptické nářky... Není to ale pravda, což můžeme demonstrovat na naší tzv. sametové revoluci z roku 1989. Dějiny píšou vítězové, a tak se z oficiální glorifikace „plyšáku“ skoro vytratil jeden z klíčových faktů, a sice že Občanské fórum (OF) se samo původně (koncem listopadu 1989) definovalo jako „horizontální síť s veškerými místními občanskými fóry, napojenými na jediné Koordinační centrum“, které „v žádném smyslu není centrem řídicím“. Na mnoha místech republiky fungovala pléna ne nepodobná například těm ze současné Bosny. Ale už první celorepublikový sněm OF v prosinci 89, který byl deklarován coby jakási poradní beseda, ukázal, co z této horizontální sítě vzejde: ze zúčastněných 92 aktivistů jich byla tehdy více než polovina z Prahy. Boj centra s periferií měl tedy už tehdy jasného vítěze, se vším, co to v důsledku přineslo: nekřiklavějším příkladem byla pozdější privatizace a adorace soukromého vlastnictví, která neměla na „periferii“ žádnou podporu. Mluvíci místních OF z „periferie“ byli totiž z 37 % manuálně pracující, kteří ve svých regionech jednoznačně prosazovali zájmy komunity, tedy například vyvlastnění budov vládnoucí strany ve prospěch celého místního společenství (partajní majetek byl předán školám, nemocnicím atd.). Kulturní elita centra svou činností veškerou deklarovanou horizontalitu popřela. Obecné důvody by nám napověděla už třeba kariéra jednotlivých aktérů, kterou udělali v následujících desetiletích.

Zejména za posledních pár let jsme tedy byli svědky mnoha projevů spontánní sebeorganizace, jejichž vyjádřením byla právě pléna. Anarchisté a anarchistky takové projevy vítají, jelikož jsou velmi důležitou školou pro jejich účastníky, kteří se učí kolektivní horizontální diskusi, poznávají nové možnosti pramenící ze síly komunity a navíc zažívají

něco, co se jim v rámci parlamentní demokracie jen tak nestane - jejich hlas je ostatními brán vážně. A jsou to právě anarchisté se svým antiautoritářským pohledem na svět, kteří často hned na začátku varují před nebezpečím, jež mohou lidovou spontaneitu umrtvit a zničit veškeré naděje vkládané do nových hnutí.

Nebezpečí přichází zvnějšku i zevnitř. Systém má hned několik zbraní, jak bránit své ohrožené panství. Tou nejtupější, i když stále oblíbenou a účinnou, je represe. Dalšími zbraněmi jsou korupce, dezinformace a drobný ústupek. Zpravidla je systém používá v různé dávkované kombinaci, v nejzazších případech se uchyluje k otevření Pandořiny skříňky reakčních fašistických sil (viz příklad Řecka). Vnitřních nebezpečí je také několik a často nejsou tak jednoznačná. Budeme-li se držet našeho tématu, lidových plén, je tu zejména hrozba narušení jejich horizontálního charakteru projevující se ve snaze stávajících politických skupin „uchvátit“ je pro vlastní mocenský zájem, či geneze nové politické skupiny se stejným cílem. Další nebezpečí vychází z přijetí cizích pravidel hry. To znamená, že pléna přistoupí na nezpochybnitelnost statu quo, tj. kapitalistických vztahů a parlamentní demokracie, a vzdají se tak automaticky vyhlídky stát se nástrojem budování nových lidových struktur zdola. Nad velkými assembleami na centrálních náměstích španělských měst visela hrozba obecnosti a nereprezentativnosti. Ta byla řešena přesunem hnutí do jednotlivých čtvrtí, kde bylo možné řešit konkrétní problémy konkrétních lidí a komunit. A i když oněch hrozeb by se našlo vícero, zmíníme už jen jednu: chaotičnost. Aby byla pléna, zejména ta početnější, funkční, je potřeba konsenzuálně stanovit jistá pravidla, mezi něž patří moderování, délka příspěvků a jejich pořadí, vytváření závěrů, vyjadřování (ne)souhlasu, dokumentování atd.

Někdo jistě namítne, že podobná lidová pléna nemávají dlouhého trvání, jsou neefektivní a zdlouhavá, a je tudíž potřeba používat jiné nástroje. Nejlepší odpovědí na takovou námitku je samozřejmě příklad z praxe, který ji vyvrací: zapatistická samospráva fungující na výše uvedených principech - navíc v nelehkých podmínkách nepřátelského státu - už dvacet let. A chceme-li zůstat antiautoritáři a nepodlehnout svodům efektivní a vševědoucí autority, chceme-li skutečnou demokracii a svobodu, jsou pro nás pléna tím nejpodstatnějším základem pro budování společnosti, kde jsou si všichni v možnostech participace rovni. Proto podporujeme vznik lidových plén, ale zároveň budíme nekompromisní nejen při jejich obraně, ale také při lpění na jejich antiautoritářském charakteru.

ANARCHISTÉ A PŘÍMÁ DEMOKRACIE

PROČ JE VĚTŠINA ANARCHISTŮ NAKLONĚNA PŘÍMÉ DEMOKRACII?

PRO VĚTŠINU ANARCHISTŮ JE HLASOVÁNÍ O POLITICKÝCH ROZHODNUTÍCH V RÁMCI VOLNÝCH SDRUŽENÍ DLE PRINCIPŮ PŘÍMÉ DEMOKRACIE POLITICKÝM PROTĚJŠKEM VOLNÉ DOHODY. DŮVODEM JE FAKT, ŽE „MNOHO FOREM DOMINANCE MŮŽE VYVSTAT ‚VOLNÝM‘, NEDONUCOVACÍM, SMLUVNÍM ZPŮSOBEM... A JE NAIVNÝ... SI MYSLET, ŽE POUHÁ OPOZICE VŮČI POLITICKÉ KONTROLE POVEDE SAMO O SOBĚ KE KONCI ÚTLAKU“. [CLARK, MAX STIRNER'S EGOTISM] PROTO JSOU VZTAHY, KTERÉ UTVÁŘÍME UVNITŘ ORGANIZACE, STEJNĚ DŮLEŽITÉ V URČOVÁNÍ JEJÍ LIBERTINSKÉ POVAHY JAKO JEJÍ DOBROVOLNÁ BÁZE.

Je zřejmé, že jednotlivci musí za účelem naplnění lidského života fungovat společně. A proto má jednotlivce slovy E. Malatesty v realizaci „lidského soužití“ tři možnosti: „musí se podřídit vůli ostatních (nechat se zotročit), či ostatní podřídit své vůli (stát se představitelem moci), nebo žít s ostatními v bratrské dohodě v zájmu nejvyššího dobra všech (být ve společenství). Nikdo nemůže této skutečnosti uniknout.“

Je zřejmé, že anarchisté volí poslední možnost, společenství, jako jediný prostředek, pomocí něhož mohou jednotlivci fungovat společně jako svobodné a sobě rovné lidské bytosti, vzájemně respektující svou jedinečnost a svobodu. Pouze prostřednictvím přímé demokracie se mohou jednotlivci vyjádřit, kriticky smýšlet, zachovat si svou autonomii, a tak naplno rozvíjet své rozumové a etické schopnosti. Z hlediska

zvyšující se osobní svobody, rozumových, etických a sociálních schopností je lepší ocitnout se čas od času v menšině než být po celou dobu podřízen vůli šéfa. Takže jaká je teorie stojí za anarchistickou přímou demokracií?

Jak poznamenal Bertrand Russell, anarchista „si nepřije svrhnutí vládu ve smyslu kolektivních rozhodnutí: přeje si svržení systému, pomocí něhož je rozhodnutí vynucováno nad těmi, kteří mu oponují“. Anarchisté vidí v samosprávě prostředek k dosažení této myšlenky. Jakmile se jednotlivci zapojí do komunity nebo pracoviště, stává se prvkem tohoto společenství. Společenství je organizováno formou shromáždění všech členů (v případě obrovského pracoviště nebo města může být toto shromáždění funkční „podskupinou“ jako například specifická jednotka na pracovišti nebo v sousedství). Na tomto shromáždění je ve shodě s ostatními vytyčována náplň politických závazků jednotlivce. Jednáním uvnitř společenství musí lidé uplatňovat kritický úsudek a volbu, tzn. řídit svou vlastní aktivitu. Namísto slibu poslušnosti (jako v hierarchické organizaci, jakou je stát či kapitalistický podnik) se jednotlivci podílí na utváření svých vlastních kolektivních rozhodnutí, svých vlastních závazků vůči svým společníkům. To znamená, že politický závazek nedluží oddělenému subjektu postavenému nad skupinou nebo společností, jakým je stát nebo firma, ale svým společníkům.

Přestože shromáždění lidé kolektivně schvalují pravidla řídící jejich společenství a jsou jimi jako jednotlivci zavázáni, jsou jim přesto

nadřazení v tom smyslu, že tato pravidla mohou být vždy upravena nebo zrušena. Lidé kolektivně utvářející společenství představují politickou „autoritu“, ale jelikož je tato „autorita“ založena na rovných vztazích mezi lidmi, namísto podřízených a nadřazených vztahů mezi lidmi a elitami, je tato „autorita“ nehierarchická. Proudhon napsal: „Na místo zákonů položíme smlouvy (tzn. volnou dohodu). Už žádné zákony odhlasované většinou, ani jednohlasně; každý občan, každé město, každý průmyslový svaz, si dělá vlastní zákony.“

Ovšemže takový systém neznamená, že se každý podílí na každém rozhodnutí, které je potřeba přijmout, bez ohledu na to, jak je triviální. Zatímco přijetí jakéhokoliv rozhodnutí může být postaveno před shromáždění (pokud se tak shromáždění rozhodne; pravděpodobně navržené nějakým účastníkem), v praxi budou určité aktivity (např. praktická rozhodnutí) řešeny správci volenými společenstvím. A to proto, slovy španělského anarchisty Joseho Llunase Pujolse, že „takový kolektiv nemůže napsat dopis, vést účetní knihu, nebo vykonat stovky domácích prací, to může provést pouze jednotlivci“. Proto je potřeba „organizace administrativy“. Předpokládejme, že je společenství „organizováno bez jakéhokoliv řídicího koncilu nebo jakýchkoliv hierarchických úřadů“, a „jednou týdně nebo častěji se sejde na shromáždění všech, kde vyřeší všechny záležitosti potřebné pro jeho rozvoj“, přesto „jmenuje komisi, která bude řešit pouze administrativní záležitosti“. Nicméně shromáždění „stanoví komisi konkrétní

JE KONSENZUS ALTERNATIVOU PŘÍMÉ DEMOKRACIE?

MENŠÍ OKRUH ANARCHISTŮ ODMÍTÁJÍCÍCH PŘÍMOU DEMOKRACII UVNITŘ VOLNÝCH SDRUŽENÍ OBVYKLE PODPORUJE KONSENZUÁLNÍ ZPŮSOB ROZHODOVÁNÍ.

Konsenzus je založen na principu, který předpokládá, že pokud má být nějaké rozhodnutí uvedeno do praxe, musí s ním souhlasit všichni členové skupiny. Proto je v jeho prospěch argumentováno, že znemožňuje většině ovládat menšinu a více odpovídá anarchistickým principům.

Ale i konsenzus, jak se všichni shodnou, má jako „nejlepší“ rozhodovací nástroj své mouchy. Jak upozorňuje Murray Bookchin, když popisuje své zkušenosti s konsenzem, může mít autoritářské dopady: „Za účelem... vytvoření úplného konsenzu při rozhodnutí byli menšinoví oponenti často rafinovaně pobízeni nebo psychologicky donucováni k neúčasti na hlasování o sporných bodech, jelikož by jejich nesouhlas v podstatě znamenal veto. Tato praxe v amerických konsenzuálních procesech nazývaná ‚stát stranou‘ se až příliš často vyznačovala zastrášením odpůrců až do takové míry, dokud se úplně nestáhli z rozhodovacího procesu namísto toho, aby bylo prostřednictvím hlasování učiněno účtyhodné a pokračující vyjádření jejich nesouhlasu, i když jako menšiny, ale v souladu s jejich názory. Stáhnutím se z procesu přestali být politickými osobnostmi - aby mohlo být učiněno rozhodnutí... úplného ‚konsenzu‘ bylo dosaženo pouze poté, co nesouhlasící členi abdikovali na účast v procesu.“

„V teoretičtější rovině utiřil konsenzus nejvitalnější součást dialogu, dissent. Pokračující nesouhlas, vášnivý dialog, který pokračuje i poté, co menšina dočasně přistoupí na rozhodnutí většiny... (může být) nahrazen... nudnými monology - a nevyvratitelnou a ubíjející atmosférou konsenzu. Ve většinovém rozhodovacím procesu může poražená menšina dosáhnout obratu v rozhodnutí - mají volné ruce v otevřeném a vytrvalém formulování svých odůvodněných a potenciálně přesvědčivých neshod. Konsenzus sám o sobě neuznává menšiny, ale umlčuje je ve prospěch ‚jedné‘ metafyzické ‚konsenzuální‘ skupiny.“

Bookchin nepopírá, „že konsenzus může být vhodnou formou rozhodovacího procesu v malé skupině lidí, kteří se navzájem důvěrně znají“. Ale poznamenává, že v praxi mu jeho vlastní zkušenost ukázala, že „když se větší skupiny pokouší učinit rozhodnutí prostřednictvím kon-

senzu, obvykle je to zavazuje, aby se dospělo k nejnižšímu společnému intelektuálnímu jmenovateli: nejméně kontroverzní nebo dokonce nejvíce průměrné rozhodnutí, kterého početné shromáždění lidí může dosáhnout, je přijato - právě proto, že všichni s ním musí souhlasit, jinak by se museli vzdát hlasování o této otázce.“

Vzhledem k jeho potenciálně autoritářské povaze tedy většina anarchistů nesouhlasí, že je konsenzus politickým aspektem volného sdružení. Zatímco je výhodné pokusit se dosáhnout konsenzu, je ho obvykle nepraktické realizovat - zvláště v obrovských skupinách - i bez ohledu na jeho další negativní dopady. Myšlenka svobodné společnosti nebo svobodného sdružení je často podkopávána tendencemi potlačit individualitu ve jménu komunity a dissent ve jménu solidarity. Opravdová komunita ani opravdová solidarita se nerozvíjí, pokud jsou osobní rozvoj a sebevyjádření dušeny veřejným nesouhlasem a tlakem. Jelikož jsou všichni jednotlivci jedineční, mají i jedinečná stanoviska, k jejichž vyjadřování by měli být povzbuzováni, protože společnost se vyvíjí a je obohacována nápady a aktivitami jednotlivců.

Jinými slovy, anarchističtí zastánci přímé demokracie kladou důraz na „kreativní roli dissentu“, o které se obávají, že „má tendenci slábnout v šedé uniformě vyžadované konsenzem“.

Ještě musíme zdůraznit, že anarchisté nepatří mezi zastánce zautomatizovaných rozhodovacích procesů, ve kterých většina prostě odhlasuje a menšina bude ignorována. Zdaleka ne! Anarchisté podporují přímou demokracii v ní vidí dynamický proces plný debat, ve kterém většina a menšina naslouchají jedna druhé, navzájem se respektují do takové míry, jak je to jen možné, a nakonec dojdou k rozhodnutí, se kterým se všichni mohou sžít (pokud je to možné). V procesu účasti uvnitř (přímo-)demokratických sdružení spatřují prostředek k utváření společného zájmu, vidí v něm nástroj k povzbuzování rozmanitosti, osobních a menšinových projevů a redukci sklonu většiny k přehlížení nebo útlaku menšin, stejně jako nástroj k zaručení diskuse, která se při důležitých tématech rozvíjí.

Přeložil Tonda Kováč

Zdroj: Anarchist FAQ - Is consensus an alternative to direct democracy?

řadu úkonů nebo ji propůjčí nezbytně nutný mandát“ a tak „může být zcela anarchistická“. Přestože z toho „vyplývá, že jsou tyto úkony přeneseny na kvalifikované jednotlivce, kteří jsou předem instruováni jak postupovat... neznamená to, že se kolektiv vzdá své svobody“. Mělo by být zmíněno, že toto vychází z Proud-honovy myšlenky, která říká, že uvnitř sdružení pracujících „jsou všechny funkce volené a pravidla podléhají schvalování jednotlivými členy“.

Misto kapitalistické nebo centralistické hierarchie by byla samospráva (tzn. přímá demokracie) základním principem volně sdružených spolků tvořících svobodnou společnost. To by se vztahovalo na federaci spolků, na jejímž principu bude muset anarchistická společnost fungovat. „Všechny komise nebo delegace jmenované v anarchistické společnosti“, jak správně prohlašoval Pujols, „musí podléhat výměně a odvolání v kteroukoliv chvíli, permanentním volebním právem sekce nebo sekci, které je zvolily“. V kombinaci s „nezbytně nutným mandátem“ a „čistě administrativními úkoly... pak není možné, aby si kdokoliv uzurpoval třeba jen špetku autority“. Pujols znovu vychází z Proud-hona, který o dvacet let dříve požadoval „usku-tečnění závazného mandátu“ zaručujícího, že se lidé „nevzdají své suverenity“.

Skrze federalismus založený na volených mandátech anarchisté zajišťují, že jsou rozhodnutí přijímána zdola. Skrze přijímání vlastních rozhodnutí, hledání společných zájmů, zabránění ostatním, aby nám vládli. Samospráva je pro anarchisty nepostradatelná k zajištění svobody uvnitř organizací tolik potřebných pro důstojnou lidskou existenci.

Lze namítnout, že pokud jste v menšině, vládne vám většina (S. Brown: „Demokratické nařízení je stále nařízením“). Jenže koncept přímé demokracie, jaký jsme popsali, není nutně spjat s konceptem vlády většiny. Pokud se někdo ocitne při hlasování v menšině, ocitá se před rozhodnutím, zda se volbě podvolí nebo ji odmítne uzнат za závaznou. Uprit menšině možnost uplatnit svůj úsudek a volbu je v rozporu s její autonomií a stává se vnucováním závazků, které nepřijala svobodně. Zavádění vůle většiny do rozhodovacích prostředků je v rozporu s principy přímé demokracie a volného sdružování. Proto nemůže být koncept přímé demokracie popřením svobody, a v kontextu volného sdružování a dobrovolně přijímaných závazků je jediným prostředkem, pomocí něhož může být svoboda rozvíjena (přičemž je, jak říká Malatesta, „individuální autonomie omezena povinností dodržovat dané sliby“). Není třeba zdůrazňovat, že pokud zůstane menšina ve společenství, může neustále připomínat svůj návrh a přesvědčovat většinu o jejím chybném rozhodnutí.

Tady musíme upozornit, že anarchistická podpora přímé demokracie neznamená, že bychom si mysleli, že má většina vždy pravdu. Zdaleka ne! Argumentem pro demokratickou participaci není, že většina má vždy pravdu, ale že žádné menšině nelze důvěřovat, že nebudou upřednostňovat své zájmy před zájmy celku. Historie prokazuje to, co zdravý rozum předpokládá, a to je, že kdokoliv s diktátorskou mocí (od hlavy státu, po šéfa, manžela atd.) použije svou moc ke svému obohacení a zachování moci na úkor těch, kdo jsou podřízeni jeho rozhodnutím.

Anarchisté si uvědomují, že většina může dělat a dělat chyby. Proto naše teorie spolčování klade velký důraz na práva menšin. To můžeme vidět na naší teorii dobrovolně přijímaných závazků, založené na právu menšin protestovat proti rozhodnutím majority, která z disentu činí klíčový faktor rozhodovacích procesů. Carole Pateman k tomu dodává: „Pokud většina jednala ve špatném úmyslu... (potom) bude

muset menšina přistoupit k politické akci, včetně akce přiměřené politické neposlušnosti, za účelem obrany svého občanství a nezávislosti, a samotného politického sdružování... Politická neposlušnost je pouze jedním z možných vyjádření aktivního občanství, na kterém je samosprávná demokracie založena... Společenská praxe slibů zahrnuje právo na odmítnutí nebo změnu závazků; podobně praxe dobrovolně přijímaných politických závazků je bezvýznamná bez praktického uznání práv menšin odmítnout nebo se vyhnout souhlasu, nebo pokud je to nezbytné, neuposlechnout ho.“

Kromě vztahů uvnitř sdružení musíme rozbrat také vztahy mezi sdruženími. Jak se lze dovědět, spojení mezi sdruženími následuje stejný koncept jako spojení uvnitř sdružení. Namísto jednotlivce fungujícího v rámci sdružení tu máme sdružení fungující v rámci konfederací. Spojení mezi sdruženími v konfederaci fungují na stejné horizontální a dobrovolné bázi jako uvnitř sdružení, se stejnými právy na „hlas a opuštění“ pro jednotlivé členy a se stejnými právy pro menšiny. Tímto způsobem se společnost stává sdružením sdružení, komunitou komunit, komunou komun, založenou na maximalizaci individuální svobody, prostřednictvím maximální účasti a samosprávy.

Tento systém přímé demokracie pěkně pasuje do anarchistické teorie. Malatesta mluvil za všechny anarchisty, když podotkl, že „anarchisté odmítají právo většiny obecně vládnout lidské společnosti“. Jak můžeme vidět, většina nemá právo se prosazovat na úkor menšiny - menšina může kdykoliv opustit sdružení a řečeno slovy Malatesty, nemusí se „podrobit rozhodnutí většiny, ještě před tím, než vůbec tuší, co představují“. Přímá demokracie uvnitř dobrovolného sdružení tudíž nevytváří „vládu většiny“ ani nepředpokládá, že se menšina musí bezpodmínečně podřítit většině. Anarchističtí zastánci přímé demokracie tedy následují Malatestův argument: „Anarchisté si určitě uvědomují, že ve společném soužití je často nezbytné, aby menšina uznala názor většiny. Tam, kde je zřejmá potřeba nebo prospěšnost v konání něčeho a toto konání vyžaduje souhlas všech, hrstka by měla vycítit potřebu přizpůsobit se přáním mnoha... Ale takové přizpůsobení na jedné straně jednou skupinou musí být na druhé straně vzájemné, dobrovolné a musí pramenit z povědomí o potřebnosti a dobré vůli, aby se zabránilo zatvzelenému ochromení chodu sociálních záležitostí...“

Menšina má tedy právo vystoupit ze sdružení, stejně tak se může chopit akce, protestovat a odvolávat se, přičemž, pravidlo přijaté většinou není principiálně závazné. Jedná se spíše o čistě rozhodovací nástroj, který umožňuje menšinový disent a vyjádření jeho názoru (a přihlídnutí k němu) a zároveň zajišťuje, že žádná menšina nebude nutit svou vůli většině. Jinými slovy rozhodnutí většiny nejsou pro menšinu závazná. K tomu Malatesta dodává, že „nikdo nemůže očekávat nebo si dokonce přát, aby někdo, kdo je pevně přesvědčen o tom, že směr, který většina nabrala, vede ke katastrofě, opustil své přesvědčení a pasivně přihlížel, nebo dokonce ještě hůře, aby podporoval politiku, kterou považuje za špatnou“.

Dokonce i individualistický anarchistický Lysander Spooner uznal užitečnost přímé demokracie, když poznamenal, že „všechna, nebo téměř všechna dobrovolná sdružení dávají většině, nebo nějaké jiné skupině členstva menší než celek, nějak omezené právo využít vlastního uvážení jako prostředku k dosažení konečného stanoviska“. Nicméně pouze jednomyslné rozhodnutí poroty (která by „posoudila právo a spravedlnost zákona“) by mohlo určit individuální práva za předpokladu, že tento „tribunál

spravedlivě reprezentuje veškerý lid“, jelikož „žádný zákon nemůže být sdružením právoplatně vynucen a učiněn platným proti blahu, právu nebo osobě jakéhokoliv jednotlivce, kromě případu, kdy se na tom všichni členi sdružení shodnou“. (Spoonerova podpora porot vychází z myšlenky, že „v praxi by byl nemožný“ jednohlasný souhlas všech členů sdružení.)

Přímá demokracie tedy nutně nemusí být v rozporu s právy menšin ani jednotlivců. V praxi si lze v anarchistické společnosti představit, že by byla přímá demokracie používána k přijímání většiny rozhodnutí ve většině sdružení (k zásadním rozhodnutím je možno požadovat větší než nadpoloviční většinu) v kombinaci se systémem porot, systémem protestních/přímých akcí menšin a systémem vyhodnocování/ochrany požadavků/práv menšin. Konkrétní formy svobodného rozhodování však mohou být utvořeny pouze skrze praktické zkušenosti přímou zúčastněných lidí.

Nakonec musíme zdůraznit, že anarchistická podpora přímé demokracie neznamená, že by toto řešení mělo být upřednostněno za všech okolností. Například mnoho sdružení může upřednostňovat konsenzuální rozhodování. Nicméně většina anarchistů si myslí, že přímá demokracie uvnitř volného sdružování je nejlepší (a nejrealističtější) formou organizace odpovídající anarchistickým principům osobní svobody, důstojnosti a rovnosti.

Přeložil Tonda Kováč

Zdroj: Anarchist FAQ - Why are most anarchists in favour of direct democracy?

PŘÍMÁ DEMOKRACIE TADY A TEĎ?

Mluvíme-li o přímé demokracii, nelze se vyhnout pro anarchisty zásadní otázce. Mohlo by zavedení přímé demokracie tady a teď vést k osvobození neprivilegovaných lidí a vytvoření svobodné společnosti? Tato otázka je o to palčivější, že se nám tu vysemenila obskurní podnikatelská strana Tomia Okamury, která má přímé demokracie plnou hubu. Někdo by mohl namítnout, že se jedná o xenofobní a šovinistickou partu s jakousi postnacionálně socialistickou agendou 21. století, a měl by jistě pravdu. Další by mohl namítnout, že Úsvitu o žádnou skutečnou demokracii nejde a plebsu předhazuje pouhé její placebo, a měl by jistě pravdu. Ale co kdyby se tu objevilo zdola organizované lidové hnutí, které by opravdu odmítalo zakonzervovaný parlamentarismus a usilovalo o zavedení přímé demokracie tady a teď? Stanovisko mnoha anarchistů k této otázce bude zřejmě jednoznačné: při zachování stávajících vlastnických vztahů nejenže zavedení přímé demokracie a opuštění parlamentarismu vytvoření svobodné společnosti nepomůže, ale může ji i uškodit.

Toto dilemma lze srovnat s otázkou, nad jejíž odpovědí se už nemohli shodnout revolucionáři devatenáctého století: Může zavedení všeobecného volebního práva přispět k osvobození proletariátu? Anarchisté již tehdy varovali před slepou uličkou emancipace, jak to vyjádřil Bakunin: „Všeobecné volební právo samo o sobě, zavedené ve společnosti, která je založená na ekonomické a sociální nerovnosti, nebude pro lid ničím jiným než podvodem a pastí.“ Všední život nám dokazuje, že měl pravdu. Třída bohatců má prostřednictvím svého majetku obrovský vliv na přijímaná rozhodnutí, a dokonce i na veřejné mínění, ať už se jedná o parlamentní systém nebo hypotetickou přímou demokracii. Za zachování stávajících vlastnických vztahů nemůže být o demokracii řeč a o svobodě už vůbec ne.

JAK BY VYPADALA SKUTEČNÁ DEMOKRACIE?

Camilla Hansenová

MOŽNOSTI A MEZE STÁVAJÍCÍCH POKUSŮ O PARTICIPATIVNÍ ROZHODOVÁNÍ

JELIKOŽ SE ZASTUPITELSKÁ DEMOKRACIE PROPADÁ DO KRIZE, MUSÍME SE VRÁTIT ZPĚT K PŮVODNÍMU VÝZNAMU DEMOKRACIE JAKO VLÁDY LIDU. JAK BY MĚLA VYPADAT?

Proč se spíše než o další výměnu politiků a stran u moci nepokusit o změnu politického systému jako takového? Nastal čas představit si, jak by měla vypadat skutečná demokracie, a vytvořit instituce a mechanismy, jež by se mohly stát stavebními prvky opravdu demokratických společností.

Dnes se demokracie rovná reprezentativní vládě, založené na svobodných volbách politických elit, které vládnou v zastoupení občanů. Tento systém, označovaný jako „zastupitelská demokracie“, převládl na Západě v posledních dvou stoletích a teď se vyvíjí po celém světě a je prosazován jako jediná možná alternativa otevřené diktatury.

Tento systém je však dnes v hluboké krizi. V zavedených zastupitelských demokraciích se rozpadá důvěra v politické elity a konvenční instituce. Účast na volbách se zmenšuje a politické strany ztrácejí své členy. Ve starých evropských „rozvinutých demokraciích“ se plní ulice miliony protestujících proti nepopulárním a brutálním úsporným opatřením, vnucovaným jim shora. Více a více lidí si dnes uvědomuje, že jejich zvolení zastupitelé je nezastupují. Vlády, jak levicové, tak pravicové, spíše podléhají diktátu velkých bank, finančních institucí a nadnárodních korporací a jejich mocných lobby. V této situaci má hlas ve volbách jen malý význam, protože ve skutečnosti nemáme na výběr. Můžeme změnit jen politické elity, které nám vládnou, ale nemáme právo rozhodovat o vývoji společnosti, ve které žijeme.

Nicméně *skutečná* demokracie je demokracie přímá a participativní, v níž mají všichni občané možnost a právo podílet se na rozhodnutích, která zasahují jejich životy a jejich společenství. Zatímco ti, co jsou u moci, i mainstreamová média a učenci argumentují, že taková demokracie, založená na účasti všech občanů, není možná a dokonce ani žádoucí, ve skutečnosti existuje řada nových – stejně jako nemálo starých – institucí a experimentů, jež ukazují, že přímá a participativní demokracie je dnes jak možná, tak i vhodná. Tyto demokratické inovace, jakkoli osamocené a limitované, by se mohly – budou-li rozvinuty, posíleny a rozšířeny – stát nástroji radikální demokratizace společnosti.

PARTICIPATIVNÍ TVORBA ROZPOČTU

Lidová pléna, kde se občané setkávají tváří v tvář, aby zde diskutovali, volili a činili kolektivní rozhodnutí, představují původní formu demokracie. Historicky rozmanité druhy lidových plén existovaly v mnoha společnostech po celém světě, od vesnických shromáždění v severní Africe, přes fóra ve starověkých Aténách, Landsgemeinde ve středověkých švýcarských kantonech po městská shromáždění v Nové Anglii v 17. století. V posledních desetiletích byly všude ve světě vytvořeny tisíce nových demokratických institucí, v jejichž organizační struktuře hrají základní úlohu lidová pléna. Nejznámější z nich je participativní tvorba rozpočtu.

Participativní tvorba rozpočtu nechává obyvatele města rozhodovat o tom, za co se utratí veřejný rozpočet jejich města či městské části, a to prostřednictvím lidového pléna sousedů nebo obyvatel městského obvodu. Poprvé byl tento postup zaveden ve městě Porto Alegre v jižní Brazílii koncem 80. let, když brazilská dělnická strana (PT) po skončení vojenské diktatury vyhrála volby do městského zastupitelstva. Od té doby se tento postup rozšířil do stovek měst a městských částí v Latinské Americe, v Evropě i v USA.

Na místních plénech mají všichni obyvatelé města právo podílet se na sestavování rozpočtu a hlasovat pro své rozpočtové priority. Tato pléna potom zvolí delegáty pro pléna oblastní a pro rozpočtový výbor, který vytváří společný rozpočet celého města, založený na prioritách místních plén. Na celém procesu se podílí velké množství účastníků; na některých místech je to více než 100 000 účastníků každý rok. Většinu účastníků tvoří obvykle ženy, chudí a další vrstvy populace, které jsou v konvenčních politických institucích marginalizovány. Participativní tvorba rozpočtu vedla k mnoha pozitivním výsledkům, včetně omezení chudoby a redistribuce rozpočtových zdrojů do nejchudších oblastí, značného omezení korupce a zvýšení transparentnosti, stejně jako posílení občanské společnosti.

Existuje nicméně velká rozmanitost v uspořádání různých modelů participativní tvorby rozpočtu, jež jsou rozšířeny po celém světě. Silné modely poskytují rozhodování místních obyvatel kontrolu nad celým městským rozpočtem nebo alespoň nad jeho podstatnými částmi a bývají založeny na místních plénech, kde se mohou všichni obyvatelé podílet na rozhodování a hlasovat o jednotlivých prioritách. Právě tyto silné modely přinášejí nejlepší výsledky ve formě potlačení chudoby, snížení korupce a široké participace místních obyvatel.

V původním modelu participativní tvorby rozpočtu, který vznikl v brazilském Porto Alegre, bylo do postupu zakomponováno několik pravidel, která povzbuzovala k participaci a zajišťovala transparentnost a zodpovědnost. Čím více se účastnilo místních obyvatel lokálních shromáždění, tím víc delegátů vysílala tato pléna na regionální fórum, aby tam mohli hájit priority daného místního společenství. Tento mechanismus mobilizoval mnoho lidí, zejména z chudých a okrajových oblastí, k účasti.

Navic městské úřady platily organizátory společenství, kteří informovali místní obyvatele o celém postupu a povzbuzovali lidi k účasti na rozhodování. Aby se zabránilo ustavení profesionalizované politické třídy, všichni delegáti byli odvolatelní a jejich funkční období bylo omezeno na zkráceno (obvykle na 1 až 2 roky). Starosta města a místní úředníci se rovněž účastnili setkání a podíleli se na jejich průběhu, takže místní obyvatelé je mohli volat k zodpovědnosti. A aby byla zajištěna transparentnost, všechna setkání byla otevřena veřejnosti a všechny informace byly volně zpřístupněny.

Hlavní dilema participativní tvorby rozpočtu je otázka legislativní moci. Ve Venezuele a v Peru je participativní tvorba rozpočtu ze zákona povinná pro všechna městská zastupitelstva v zemi. Většina případů participativní tvorby rozpočtu po celém světě ovšem nemá přímou legislativní moc. V Porto Alegre není participativní tvorba rozpočtu kodifikována v zákonech, týkajících se městských zastupitelstev. Důvodem je požadavek, aby byl tento proces trvale flexibilní a umožňoval postupné rozšiřování, aby tak bylo možné zahrnout pod kontrolu občanů stále větší části rozpočtu. Na druhé straně není-li participativní tvorba rozpočtu kodifikována v zákoně, může městská administrativa proces kdykoli zrušit nebo restrukturizovat. Celý proces se tak stává zranitelným ze strany vlád a politiků, kteří ho chtějí podkopat tím, že omezí pravomoc občanů činit rozhodnutí a podílet se na rozhodování.

Participativní tvorba rozpočtu, tak jak byla původně chápána v Porto Alegre, musí čelit také dalším výzvám. Jak dokládá v textu *Participatory Democracy Revisited* (Nový přístup k participativní demokracii) Carole

Patemanová, mnoho institucionálních modelů, které jsou prosazovány jako participativní tvorba rozpočtu, má jen velmi málo shodných rysů s původním modelem z Porto Alegre. Jsou to modely, kde mají občané rozhodovací pravomoc jen nad velice malou částí rozpočtu nebo pouze nad určitými malými dodatečnými fondy, nebo v nich mají občané pouze dozorčí roli a nemají žádné rozhodovací pravomoci. Jelikož slabé modely byly podporovány mezinárodními institucemi, jako je Světová banka, termin participativní tvorba rozpočtu byl zbaven svého původního obsahu. Nyní se používá k pokrytí všech typů participace, včetně konzultací, sdílení informací nebo poskytování zpětné vazby vládě. Rovněž v samotném Porto Alegre byl proces v posledních desetiletí značně rozmělněn.

Má-li být participativní tvorba rozpočtu nástrojem opravdové demokratizace společnosti, musí být občanům dána pravomoc rozhodovat o celém městském rozpočtu nebo přinejmenším o jeho podstatné části, a tento proces musí být veden zdola nahoru, kdy je nejvyšší moc svěřena občanům na plénech. Místní úřady musí být ochotné vzdát se moci ve prospěch místních obyvatel a z toho plyne i nutnost decentralizace moci z národních a nadnárodních úrovní na městskou a místní úroveň. K tomu došlo v Brazílii, když byly v celostátní ústavě z roku 1988 přesunuty na městská zastupitelstva významné pravomoci, včetně ekonomických.

KOMUNÁLNÍ RADY

Jinou participativní institucí, založenou na lidových plénech, jsou *consejos comunales*, komunální rady ve Venezuele. Komunální rady jsou malé participativní instituce, složené průměrně z 200 až 400 rodin v městských oblastech a z 20 až 50 rodin v zemědělských oblastech, které rozhodují o zahájení a uskutečnění lokálních projektů. Projekty zahrnují základní služby jako systémy vodovodu a kanalizace, rozvod elektřiny, centra lékařské péče, výstavbu bytů a komunikací, a rovněž kulturní aktivity. Všechna rozhodnutí jsou prováděna v rámci lidových plén, složených z minimálně 10 procent místních obyvatel starších 15 let. Pléna také volí výbory, pověřené spravováním financí, monitorováním vlády a sledováním místních priorit jako zdravotnictví, vzdělání a hospodaření s půdou.

Během několika let se komunální rady staly velmi populární a po celé Venezuele jich dnes existuje více než 30 000. Vláda převedla miliony dolarů pod kontrolu těchto rad a byly tak realizovány tisíce projektů. Byly také vytvořeny širší „komunity“, spojující více komunálních rad.

Tak jako u participativní tvorby rozpočtu v Brazílii byla i zde zásadním krokem při přesunu pravomocí směrem dolů k obyčejným občanům na nejnižší úrovni decentralizace. Zatímco Zákon o komunálních radách byl schválen v roce 2006, decentralizační proces začal už v 80. letech a připravil pro něj půdu. Díky tomuto procesu byl značný podíl na moci převeden z národní a regionální úrovně na městská zastupitelstva. V roce 2006 decentralizace pokračovala a prohloubila se díky Chávezově vládě, která převedla pravomoci dále, na ještě nižší úroveň, z místních zastupitelstev k občanům sdruženým v sousedských komunitách.

Nicméně komunální rady stále musí o finanční podporu žádat Prezidentskou komisi Lidové moci. To dává centrální vládě v Caracasu konečnou pravomoc rozhodnout, které projekty budou financovány. Národní agentury také určují pravidla, jimiž se komunální rady řídí, a tato pravidla omezují jejich pravomoci. Komunální rady se střetávají s opozičními postoji, vycházejícími jak od lokální, tak od celonárodní byrokracie, a vláda byla kritizována za to, že se pokusila centralizovat a ovládnout jejich postup.

Žádná z těchto slabostí však není nenapravitelná. Komunální rady mají potenciál nadále posilovat a demokratizovat se. Jejich účastníci a sociální hnutí se aktivně účastní boje za opětovné převedení moci od centrální vlády na úroveň komunit a požadují více pravomocí nad financováním, pravidly a dalšími součástmi celého procesu. Objevují se rovněž nové návrhy na decentralizaci a radikalizaci systému komunálních rad, včetně návrhu integrovat různé úrovně vládnutí prostřednictvím lidového federalismu: být by to „stát, kde je silná regionální autonomie a slabá centrální vláda, která ale regionální útvary koordinuje“. Tento návrh je modelem participativní demokracie, která by zahrnovala víceúrovňový systém participace.

Participativní tvorba rozpočtu a komunální rady jsou dva nejznámější případy participativních institucí, v nichž hrají klíčovou roli lidová pléna. Existuje však značný počet jiných institucí, sahajících od „Zapatisťických rad dobré vlády“ a „Kurdských všeobecných shromáždění a rad“ až k lokálním shromážděním a výborům, jež rozhodují o kulturní politice a urbanistickém plánování v Grottamare v Itálii, participativní městské správě v Camaragibe v Brazílii a družstev v dělnické samosprávě v Argentině i jinde. Studium těchto institucí můžeme určit jejich silné stránky a jejich omezení, jak mohou být vylepšeny a rozšířeny a jakým způsobem mohou přispět k radikalizaci demokracie ve společnosti.

LOSOVÁNÍ A MINIVEŘEJNOST

Pro participativní instituce jsou podstatné určité demokratické mechanismy, které brání ustavení a zabetonování profesionalizované politické

třídy, izolované od obyčejných občanů a místních komunit. Tyto mechanismy zahrnují krátké a jasně omezené funkční období pro volené delegáty a neustálou možnost je odvolat. Jiným způsobem, jak zabránit vzniku elit a zajistit diverzitu a masovou účast na správě obecních věcí, je rotace delegátů. V Zapatisťických radách dobré vlády pracuje například každý občan jen dva týdny a pak se vrací do své komunity.

Jiným mechanismem, který účinně brání ustavení elit a zajišťuje participaci obyčejných lidí na rozhodování, a také při obsazování politických úřadů, je losování, vybírání kandidátů losem. Použití losování hrálo důležitou roli v demokracii starověkých Atén, kde byla většina úřadů politické moci obsazována právě tímto způsobem. Pro Aristotela byl výběr losem klíčovým prvkem demokracie, zatímco volby byly znakem oligarchie. V aténské demokracii losování zaručovalo, že občané mohou „vládnout nebo být naopak ovládáni“ a spolu s rotací úřadů fungovalo jako ochrana proti oligarchii. V moderních zastupitelských systémech nicméně výběr losem chybí. „Demokracie“ se nyní rovná výlučně volební soutěži o pozice politických autorit.

V posledních desetiletích jsme nicméně viděli širokou škálu experimentů s losováním v poradních orgánech, jako jsou občanská pléna, občanské poroty, rozhovory vyjednávací všeobecnou shodu, plánovací buňky a poradní průzkumy názorů občanů, často zmiňované jako miniveřejnost. Losování bylo nedávno také používáno v prvním etapě procesu psaní nové ústavy na Islandu.

V miniveřejnosti jsou porady často vedeny nezávislými organizátory; participující účastníci pořádají slyšení, při nichž vyslechnou svědectví odborníků a mohou jim klást otázky. Porady se odehrávají jak na plenární úrovni, tak v malých skupinách. Účastníci jsou vybíráni z miniveřejnosti metodou statistického vzorku, aby se zajistilo, že budou reprezentováni obyvatelé každé sociální skupiny. Losování se liší od lidových shromáždění v tom, že rovná *příležitost* podílet se na jednání je nahrazena rovnou *pravděpodobností*, že člověk bude vybrán a vyzván k tomu, aby se podílel na jednání. Tímto způsobem nejsou žádní občané ani sociální skupiny systematicky vyloučeni z podílení se na jednání.

Kromě několika výjimek, jako je Občanské shromáždění Britské Kolumbie, má většina miniveřejností pouze poradní roli. Participující občané jsou zvaní ke konzultacím, ale jejich hlas nemá rozhodující pravomoc. Jinou slabostí většiny miniveřejností je role jejich organizátorů (obvykle jsou to vlády), kteří stanovují, o čem se bude jednat, a vybírají odborníky, čímž jsou schopni ovlivnit výsledky porad. Tímto způsobem mohou být miniveřejnosti manipulovány existujícími politickými institucemi a elitami, aby legitimizovaly rozhodnutí, učiněná jinde. A jak upozorňuje také Patemanová, většina miniveřejností působí pouze dočasně a jsou obhajovány jako pouhý doplněk existujícího volebního systému.

Experimentování s miniveřejností a nedávne časté používání losování nám nicméně poskytují přesvědčivý důkaz, že běžní občané jsou schopni diskutovat a řešit komplexní problémy, když je jim k tomu dána možnost, a že jsou schopni činit důležitá rozhodnutí ve veřejném zájmu. Několik demokratických teoretiků podalo nedávno různým druhům politických útvarů, včetně legislativních sborů, návrhy založené na losování, které by nebyly pouhými doplňky existujících volených institucí, ale představovaly by jejich alternativy.

OBČANSKÉ INICIATIVY

Občanské iniciativy jsou demokratické mechanismy, které umožňují občanům navrhovat zákony a hlasovat o nich, případně i o dalších politických otázkách. Po shromáždění určitého počtu podpisů mohou občané požadovat závazné hlasování o navrhované politické či legislativní věci. Občanské iniciativy se odlišují od referend, v nichž mohou občané pouze přijmout nebo odmítnout zákon nebo jinou politickou otázku, navrženou parlamentem. Švýcarsko bylo první zemí, která všeobecně zavedla občanské iniciativy, stejně jako referenda, a několik dalších zemí v Evropě a v Latinské Americe je již také začlenilo do svého politického systému, ať na celonárodní nebo na lokální úrovni.

Přislíbení občanských iniciativ je způsob, jakým mohou dát občanům moc iniciovat široké spektrum otázek, a dokonce o nich i přímo rozhodovat. Ale tak jako jiné demokratické instituce a mechanismy, probírané výše, mají i občanské iniciativy svá omezení. Společným problémem všech je, že velký počet požadovaných podpisů a krátký časový rámec způsobují, že zorganizovat občanskou iniciativu dokážou jen ti, kteří si mohou dovolit najmout drahou profesionální agenturu na sbírání podpisů.

Jiným problémem je, že občanské iniciativy často podlehnou manipulaci ze strany bohatých a mocných zastánců určitých zájmů či politických elit. Velké korporace často investují obrovské sumy peněz do dezinformačních kampaní, aby ovlivnily výsledek hlasování (nejnovějším příkladem je hlasování o „návrhu 37“, týkajícím se označování potravin, obsahujících GMO plodiny v Kalifornii, které bylo poraženo komplexem zemědělského průmyslu, jenž utratil 45 milionů dolarů za dezinformační reklamní kampaň). Je také obecně známo, že korporace a korporátní lobby zakládají protiiniciativy, aby zmařily snahy občanských iniciativ v sociálních či ekologických otázkách, které jim nejsou příjemné.

To neznamená, že občanské iniciativy nemohou být cennými demokratickými nástroji, je tu ale nutné pečlivě zvážit, jak je organizovat a prezentovat, aby se zabránilo jejich rozvrácení bohatými a mocnými korporacemi. Zlepšení by mělo zahrnovat snížení počtu požadovaných podpisů a delší čas pro jejich shromažďování, a také omezení finančních příspěvků na takové kampaně. Je také důležité zajistit, aby občané obdrželi dostatečné informace o tématech, o nichž se hlasuje, a prosadit širokou a vstřícnou veřejnou debatu o těchto otázkách.

Občanské iniciativy jsou efektivními nástroji pro rozhodování, nikoli však pro diskusi. Přímá demokracie by měla zahrnovat i jiné nástroje a prostory pro rozhodování než lidová pléna, neboť systém založený především na hlasování by byl atomizovaný a nedostatečný. Tváří v tvář shromážděním a jiným formám kolektivního rozhodování jsou občané vystaveni názorům druhých a je po nich vyžadováno, aby brali v úvahu názory a postoje lidí, vycházejících z odlišných perspektiv a z jiného zázemí, a jsou proto lépe schopni činit významná rozhodnutí. Navzdory svým omezením tak mohou občanské iniciativy tvořit důležitý prvek v širším rámci rozmanitých nástrojů přímé demokracie a participativních institucí.

ZÁKLADNÍ SÍT PARTICIPATIVNÍ DEMOKRACIE

Radikální, přímá a participativní demokracie nám nebude věnována elitami, ale musí si ji vybojovat běžní občané a sociální hnutí. Jak zdůrazňují aktivisté hnutí Occupy Oakland Gabriel Hetland a Abigail N. Martin, institucionální reformy musí být doprovázeny lidovým bojem a přímou akcí. Přesně to se stalo na městském úřadu v Torres ve Venezuele, kde stovky občanů okupovaly radnici a požadovaly zavedení participativní tvorby rozpočtu. Výsledkem tohoto lidového boje byl jeden z nejrozsáhlejších participativně utvořených rozpočtů na světě, v němž měli místní obyvatelé kontrolu nad 100 % městských investic.

Aby se uskutečnila radikální demokratická změna, musí tu být velká lidová hnutí a musí za tuto změnu bojovat. Dokud ovšem nebudou ideje přímé a participativní demokracie známe a blízké mnoha lidem, žádné takové hnutí se neobjeví. Prvním krokem je tedy šířit tyto ideje a předkládat silné argumenty, proč může být přímá a participativní demokracie přínosem právě dnes. Jak připomíná Kristinn Már Ársaelsson z islandské asociace ALDA, lidé nebudou požadovat to, co neznají.

Možná nastal čas vytvořit mezinárodní síť zdola vzniklých sociálních hnutí a aktivistů, pořádajících kampaně a bojujících za přímou a participativní demokracii. I když totiž dnes nějaké sítě a iniciativy existují, jsou z velké části sponzorovány a podporovány agenturami, jako je Světová banka a národní vlády a jiné elitní instituce. Málo z nich usiluje o zavedení participativních institucí jako nástrojů radikální demokratizace a chápou je pouze jako dodatečné prvky existujícího politického systému. To, co chybí, je radikálnější agenda, základní mezinárodní síť, prosazující participativní demokracii a bojující za ni, participativní demokracii chápanou jako alternativu a jako definitivní náhradu za existující systém. Prostřednictvím takové sítě by si mohli sociální hnutí, aktivisté a běžní občané po celém světě vyměňovat názory a zkušenosti, učit se jeden od druhého a rozvíjet společné kampaně a boje.

Ohrmný úkol znovuobjevení přímé a participativní demokracie a vedení boje za její prosazení ve věku úsporných opatření, centralizované korporátní moci a technokratických vlád, nebude snadné naplnit. Ale tváří v tvář narůstajícím ekologickým, společenským a ekonomickým krizím by vytvoření skutečné demokracie mohlo být naší jedinou nadějí.

Přeložil Čestmír Pelikán

Text vyšel původně v *New Compass*. Přetisknuto bylo v internetovém magazínu *roarmag.org*, roarmag.org/2013/08/real-direct-participatory-democracy, odkud jej přebíráme.

PLÉNA BĚHEM PROTESTŮ V TURECKU

DEN PO NÁSILNÉM VYTLAČENÍ DEMONSTRANTŮ Z PARKU GEZI, K NĚMUŽ DOŠLO 15. ČERVNA 2013, PROBĚHLA VEŘEJNÁ FÓRA VE 30 PARČÍCH PO CELÉM ISTANBULU, STEJNĚ JAKO V DALŠÍCH MĚSTECH (ANKAŘE, IZMIRU, ADANĚ AD.)

Ve čtvrti Beşiktaş se za účasti mnoha stovek lidí konala pléna každý den v parku Abbasağa (mimo dny, kdy se konaly demonstrace). Lidé z různých částí společnosti na fórech řešili organizační věci, diskutovali širší politické problémy a domlouvali se na novém směřování hnutí odporu. Tyto debaty byly často zaznamenávány, aby se uchovaly doklady kolektivního uvažování, představ o budoucnosti apod. a mohly být dále šířeny.

Co se na plénech řešilo? Klíčovým předmětem diskuse na všech byla funkčnost samotného pléna - jak by mělo probíhat, jak by měl vypadat rozhodovací proces apod. Většina plén se rozběhla 3. červnový týden a začala tím, že se rozhodovalo o moderování, délce vystoupení a dalších technických otázkách. Tato rozhodnutí pak byla uplatňována. Například fórum Abbasağa rozhodlo, že každý mluvčí by se měl vejít do dvou minut, role moderátora by měla být omezena na zachování pořadí mluvčích a že bude přijata gestikulace užívaná hnutím Occupy coby zpětná vazba publika, aby lidé žijící kolem parku nebyli tolik rušeni hlukem. Bylo také rozhodnuto, že by kuřáci měli brát ohledy vůči ostatním.

I když čas od času docházelo k napětí kvůli velké rozmanitosti politických postojů, s nimiž lidé na pléna přicházeli, dá se tvrdit, že se obecně projevovala snaha o zachování prostoru pro dialog a empatie, která byla pojmenována jako „duch Gezi“. Slovy jednoho účastníka pléna Zekeriyağy z 27. června: „*Tento duch vyhledává vše, co je nám společné a na čem se můžeme sjednotit.*“

Téměř na každém fóru bylo patrné, že je jeho funkce určena rozvojem konkrétních postupů prostřednictvím kolektivního uvažová-

ní. Prohlášení ankarského fóra Anitpark vyjádřilo společný pocit napříč fóry: „*Bez konkrétní činnosti odpor zeslábně.*“ Návrhy těchto konkrétních postupů zahrnovaly zřízení sousedských dílen, komunikaci s místními vlastníky malých obchodů, vysvětlování odporu těm, kteří se neúčastňují, vytvoření komunikační strategie proti vládní propagandě...

Rozvojem modelů sebeorganizace se pléna pokoušela udržet pocit jednoty a euforie, který byl zakoušen v průběhu prvních týdnů odporu. Jak uvedl jeden z řečníků na fóru Atasehir Deniz Gezmis: „*Odpor díky společnému prožitku prokázal, že jiný svět je možný.*“

Co se týče politických požadavků, existovaly mezi fóry určité rozdíly dané jejich situováním. Zatímco v parku Yoğurtçu bylo reprezentováno ženské hnutí a pozorovatelná přítomnost turecké komunistické strany, parku Abbasağa zase přirozeně dominovala skupina Carsi. Někteří účastníci fóra Koşuyolu-Aciabadem měli evidentní strach z „šarii“ a kurdský problém vytvářel difference v názorech na mnoha fórech. Proto existovaly nejen rozdíly mezi účastníky daných fór, ale i mezi jednotlivými fóry. Účastnice pléna Avcılar referovala, že jejich fórum ze značné části tvoří lidé starší padesáti let, kteří nemají přístup k sociálním sítím a fórum využívají pro získání aktuálních informací, stejně jako pro diskuse. I přes všechny tyto rozdíly bylo nicméně možné určit několik společných témat ohledně politických požadavků. V první řadě šlo o odstranění 10% volebního prahu. Záznamy a svědectví z fór ukazují, že dalším tématem bylo hledání nového politického prostředníka / strany / lídra / skupiny v opozici vůči vládě AKP. Možná jedním z nejviditelnějších požadavků hnutí odporu bylo, že tento „nový“ politický subjekt by neměl být založen na klasických politických modelech.

Další společnou politickou tendencí bylo udržet a rozšířit jazyk dialogu a praxi porozumění a empatie, které se objevily s protestním hnutím v parku Gezi. Tedy, jak bylo obecně

vysloveno, „neztrácejte ducha Gezi“ a vyloučit nenávistné projevy.

Vedle bezprostřednějších výzev, jako byla solidarita s napadenými Kurdy ve městě Lice, účast na LGBT Pride Parade v Istanbulu nebo protestní pochod ke kancelářím provládní televize ATV, se na fórech diskutovaly také dlouhodobé akční plány. Výzvy k bojkotu nákupních center, kreditních karet, velkých značek, mainstreamových médií se opakovaly téměř na každém plénu. Lidem se dále doporučovalo, aby neplatili za veřejnou dopravu nebo aby využívali místní obchody s cílem vytvořit silnější komunitu přes živnostníky v sousedství (a také jako jeden ze způsobů, jak se účinně bránit vládnímu neoliberálnímu kapitalistickému útoku a rozsáhlé vládní propagandě, která se zaměřovala na majitele malých obchodů, aby je pošvala proti protestujícím.)

Internet a sociální média byly velmi efektivně použity při dokumentování a archivaci kolektivní paměti odporu jako způsobu, jak mobilizovat a zvratit propagandu mainstreamových médií - pomocí humoru, myšlenek a informací. V každém fóru se objevily plány, jak vytvářet mediální zprávy a sdílet on-line platformy. Pod heslem „my jsme média“ se utvářel pozitivní jazyk proti politické polarizaci. Pořádala se filmová promítání a existovaly plány na tisk brožur a letáků. Někteří fóra přišla s návrhy navštěvovat voliče AKP (Strany spravedlnosti a rozvoje, jedné ze dvou nejsilnějších politických stran v zemi) a mluvit s nimi tváří v tvář.

Fóra organizovala kurzy na rozmanitá témata, včetně školení první pomoci, co dělat při zadržení, jak bezpečně užívat internet atd. Objevily se i kurzy s cílem vytvářet zkušenost s kolektivním bydlením a výrobou. Pléna byla také prostředkem, jak mluvit o kolektivním traumatu z neustálého policejního násilí, stejně jako o kolektivní euforii jednotné společnosti. V tomto smyslu fóra také přiležitostně fungovala jako prostor pro jakousi skupinovou terapii.

Zpracováno podle takethesquare.net/2013/07/22/resistance-forums-a-roundup-of-discussions-16-30-june

LEKCE Z DEMOKRACIE

ZAMYŠLENÍ NA POZADÍ ZRODU PLÉN BĚHEM NEPOKOJŮ V TURECKU

KONCEM KVĚTNA A BĚHEM ČERVNA 2013 SE TURECKEM PŘEHNALY PROTESTY DOPROVÁZENÉ MOHUTNOU REPRESÍ, NÁSILNÝMI STŘETÝ S POLICIÍ, ALE I PROJEVY SAMOSPRÁVNÉHO ROZHODOVÁNÍ A KONÁNÍ (VÍCE V *EXISTENCI* č. 4/2013). TO, CO ZAČALO OBRANOU ISTANBULSKÉHO PARKU GEZI PŘED STAVBOU OBCHODNÍHO CENTRA, VYÚSTILO MIMO JINÉ V CÍLENÉ ČI SPONTÁNNÍ POKUSY O PRAKTIKOVÁNÍ NEHIERARCHICKÝCH PRVKŮ PŘÍMÉ DEMOKRACIE. PRÁVĚ TOUTO SE NA POZADÍ TĚCHTO UDÁLOSTÍ ZABÝVÁ JEROME ROOS.

V Istanbulu se děje něco velmi zajímavého. Kromě aktů vzdoru inspirovaných „stojícím mužem“ (zdlavlivě individuální forma němého protestu, která se ujala po násilném rozprášení povstání na náměstí Taksim) rozšířených po celé zemi se v různých čtvrtích po celém městě začínají objevovat lidová pléna. Tak jako předtím ve Španělsku, v Řecku či při táboření hnutí Occupy začínají protestující v Turecku proti falešné demokracii autoritářského neoliberálního státu v čele s prezidentem Erdoğanem budovat vlastní podobu přímé demokracie. Je to jeden z důkazů, jak hluboce je ve skutečnosti provázán globální boj.

Jakmile začal nemilosrdný státní hon na čarodějnice, tj. protestující, začaly se tisíce lidí důstojně shromažďovat na různých veřejných prostranstvích. Beşiktaşské shromáždění v parku Abbasağa, které trvalo čtyři dny, ztrojnásobilo počet účastníků, k nimž můžeme připočítat deset lidových shromáždění jen v Istanbulu a minimálně jedno v Izmiru. Jak uvádí aktuální komentář na blogu: „Tato shromáždění už nemají nic společného se sdružením nevládních organizací Taksim Solidarity. Jsou to spontánní aktivity místních lidí, kteří mají po krk lhostejnosti, kterou Erdoğan projevuje vůči tureckým občanům, jejich právům a svobodám, jejich dějinám, přesvědčením a tradicím. [...] Dostali jsme se na Kadıköy a abych řekl pravdu, nemohl jsem uvěřit, že se to děje. Počet lidí, kteří se shromáždili v parku, aby vyjádřili svůj hněv vůči vládnímu zásahu v parku Gezi a aby sdělili svou naději na lepší Turecko, dalece přesáhl dva tisíce. Tak jako všude, i zde se zúčastnil průřez populace zahrnující všechny rasy a vyznání.“

Členové lidových shromáždění v Turecku kupodivu používají stejná dorozumivací gesta jako španělští *indignados*, což ukazuje, že některé z metod jsou přímo inspirovány protesty za přímou demokracii ve Španělsku. Zdá se, že to potvrzuje myšlenku, kterou jsme ohledně tureckého povstání přijali už dříve, názor, který si mnoho tureckých aktivistů utvořilo již na samém začátku: že totiž toto hnutí není jen lokálním nebo národním protestem, ale součástí globálního boje proti zhoubné podstatě reprezentativní kapitalistické demokracie, boje za skutečnou demokracii a úplné osvobození.

Co je pak skutečná demokracie? Je zjevně obtížné podat přímou odpověď na tak složitou otázku, když vidíme, že si různí lidé vykládají tuto myšlenku odlišně. Je však docela snadné říci, co přímá demokracie není. Demokracie znamená vláda lidu. Z toho plyne, že pokud korporátní zájmy a náboženské bludy začínou řídit vládu, nejedná se o demokracii. Pokud je úzká elita volených politiků pověřena mluvit ve jméno ostatních, nejedná se o vládu lidu, ale o jejich *zastupování*.

Celosvětové experimenty s přímou demokracií - ve formě horizontální samosprávy v lidových shromážděních, decentralizovaných sítí vzájemné pomoci, tematických pracovních skupin atd. - poskytují náznak toho, jak by mohl vypadat jiný svět. Nic z toho samozřejmě neznamená, že protestující mají v rukou detailní plán ideální revoluční společnosti, ale aktivně zkoušejí a prověřují různé modely, aby zjistili, jak velké skupiny lidí se mohou účinně organizovat bez hierarchického a centralizovaného vedení.

V roce 2012 jsme v Aténách při natáčení dokumentárního filmu *Utopia on the Horizon* dělali rozhovor s Manolisem Glezosem, devadesátiletým hrdinou řeckého hnutí odporu za druhé světové války, který je v současnosti poslancem za koalici radikální levice. Glezos experimentoval s přímou demokracií, když byl starostou vesnice na ostrově Naxos. Ačkoli Glezos stále věří, že parlament kontrolovaný lidovými silami může pomoci aktivistům, zdůrazňuje, že občanská revoluce jako taková nemůže nastat, pokud se lidé nebudou organizovat zdola.

A co lidová shromáždění na náměstí Syntagma, Puerta del Sol či v parku Zuccotti? Uplatňuje se zde skutečná demokracie? Když se na to ptáme Glezose, hledí na nás s pobaveným výrazem ve tváři a k našemu překvapení říká: „Ne. To není demokracie. Jak si může pár tisíc lidí shromážděných na náměstí nárokovat mluvit za ostatní miliony lidí, kteří žijí v tomto regionu. To není demokracie - je to lekce demokracie. Chce-li toto hnutí přežít, jeho modely přímé demokracie se musí rozší-

Řít do sousedství a na pracoviště. Teprve pak se staneme svědky vzniku skutečně demokratické společnosti.“

Glezosova slova, jinak řečeno, znamenají, že má-li přímá demokracie fungovat, je třeba shromáždění radikalizovat a rozšířit na pracoviště ve formě samosprávy pracujících, tak jako v inspirativním případě továrny Vio.Me v Řecku (viz *Existenci* č. 4/2013). Je zřejmé, že nic z toho nebude stačit na svržení kapitalistického státu jako takového. Ale je to výchozí bod pomoci lidem zapojit se do jiných způsobů rozhodování, jiných způsobů výroby, jiných způsobů života, myšlení a spolupráce. Zkrátka budovat společenské základy samosprávy, které nám, až přijde čas, umožní nahradit represivní instituce kapitalistického státu.

Ale ve hře je toho víc. Pléna na náměstích také znamenají, že nemůžeme čekat na nějakou vzdálenou revoluci, která svrhne kapitalistický systém. V současnosti čelíme globální humanitární tragédii, ekologické katastrofě a hluboké finanční a politické krizi. Musíme jednat bez odkladu. Nemůžeme se spoléhat, že korporátní elity to udělají za nás. Nemůžeme věřit, že političtí zástupci budou předvojem celého procesu. Jediní, od koho to můžeme očekávat, jsme my sami. My, obyčejní lidé, budeme muset zapálit pochodně revoluce. Už dnes.

Na nižší úrovni - nicméně asi ze všech nejdůležitější - bychom se měli vyvarovat fetišizace přímé demokracie. Plenární shromáždění je nakonec velmi prostý jev: obyčejní lidé toužící, aby byl jejich hlas slyšet a aby měli možnost mluvit do věcí, které se týkají jejich životů. Shromáždění je způsob, jak umožnit těm, kteří byli po léta umlčeni, konečně důstojně vstát, mluvit svým jménem - a být vyslyšeni. Shromáždění je obnova našeho kolektivního smyslu pro humanitu a vymanění z hrabivých spárů nereprezentujících institucí kapitalistického státu.

Plenární shromáždění jsou krásnou a zásadní podobou společenského angažování a politické účasti. V budoucnu se mohou rozšířit a zapojovat stále více lidí. Ale i ve chvílích radostného nadšení, když vidíme, jak lidé berou věci do svých rukou a uplatňují přímou demokracii tam, kde žijí a pracují, bychom měli zůstat realisty. Toto je pouze začátek. Kapitalistický stát přežívá, a proto tvořit svou vlastní paralelní společnost nestací. Musíme se organizovat a poté prosazovat naše hledání autonomie směrem ven, abychom nakonec obsáhli celou společnost.

Naštěstí existuje naděje, že tyto radikální snahy nemusí být jen nesplnitelným snem. Dokladem toho, že hnutí bez vůdců znepokojuje autority, jsou represe stále zoufalejší vlády - zatýká náhodně vybrané lidi, kteří byli spatřeni na demonstraci nebo kteří zveřejnili „pobuřující“ tweety, a dokonce jim hrozí, že je pošle do armády. Jak poznamenává výše citovaný blog: „Autority ještě nepochopily, co se děje. Hledají vůdce, lidi, které by mohly zkorumpovat či odstranit. Zde však žádné nenajdou. Nejsme jen organizace, jsme světová síť. Jsme lidé stojící na prahu měnící se doby.“

Přeložil -mn-

Původně publikováno 19. června 2013 na roamag.org/2013/06/assemblies-emerging-in-turkey-a-lesson-in-democracy.

BOSENSKÉ JARO

BOSNA A HERCEGOVINA: OHEŇ V ULICÍCH, POŽADAVKY NA PLÉNECH

„VÍTE, JAK ČLOVĚK TRPÍ, KDYŽ NEMŮŽE NAKRMIT SVÉ DĚTI, PŘESTOŽE KAŽDÉ RÁNO VSTÁVÁ A PRACUJE V LESE NEBO V TOVÁRNĚ ZA PÁR MAREK... LIDÉ SE VYDALI DO ULIC, PROTOŽE MĚLI PRÁZDNÉ ŽALUDKY... PŘEŽÍVÁM Z DŮCHODU SVÉ MATKY, KTERÝ ČINÍ 308 MAREK. PRACOVAL JSEM 27 LET... VIDÍM U SVÝCH RODIČŮ A PŘÁTEL, JAK MIZERNĚ JSOU PLACENI NA ROZDÍL OD POLITIKŮ, KTERÍ MAJÍ SVÉ PLATY A TEPLÉ JÍDLO A NEPŘESTÁVÁJÍ KRÁST...“ TO JSOU HLASY Z BOSENSKÝCH ULIC A PLÉN Z LETOŠNÍHO ÚNORA.

HLAD

Někdy se zdá, jako by si ti nahoře mysleli o těch dole (tj. o těch, kterým je upřena jakákoli reálná možnost ovlivňovat chod společnosti - ať už máme na mysli lokální nebo globální měřítko), že nejsou schopni rozpoznat skutečné důvody svého ponižujícího postavení a že se budou vždycky nakonec rvát mezi sebou. Samozřejmě to tak není - i u nás naprosto letargičtí poddaní antikomunistických mocipánů chápou, že jejich zaměstnavatelé se chovají nejen amorálně, ale i protizákonně, a dokázali by to při troše neobecnit. Jenže ještě mají aspoň náhražkové potraviny i oblečení v hojném množství, ještě se můžou s plným břichem opájet televizní idylou a manipulací. V Bosně a Hercegovině se neprivilegovaní dokázali konečně doopravdy naštvat možná i díky tomu, že hladovějí.

Ve středu 5. února 2014 začaly v Bosně a Hercegovině protivládní demonstrace, stávky a pouliční protesty. Nejmasovější akce probíhaly v Tuzle, Sarajevu, Zenici, Banja Luce, Mostaru a Bihači. Protesty organizovali dělníci a odbory, podpořili je studenti. Žádné politické síly se v nich na počátku neangažovaly. V prvních dnech mělo vše spontánní podobu a lidé konečně po dvaceti letech dali v ulicích průchod svému vzteku: několikatisícové davy pochodovaly ulicemi a skandovaly „Chceme změnu“ nebo „Revoluce!“. Než lidé stačili zformulovat své požadavky, zakročila policie a třetí den pozatýkala na šedesát lidí (oficiálně přiznala polovinu). Takže oni ti nahoře vlastně ty dole zase tolik nepodceňují a velmi dbají na akceschopnou represivní složku, která zaštiťuje jejich moc. Historická zkušenost jim praví, že vzpouru je lepší potlačit hned v zárodku. To si dokázala uvědomit i horní hrstka vládnoucí Bosně a Hercegovině. Přestože za těch dvacet let už ztratila zábrany v okázalém obzérství („85 nejbohatších oligarchů v Bosně a Hercegovině má dohromady 9 miliard dolarů“), neztratila pud mocenské sebezáchovy.

Reakce rozhořčených protestujících nemohla být jiná než násilná: zaútočili na symboly moci. V Tuzle se šest tisíc lidí postavilo policejnímu násilí, v hlavním městě Sarajevu zahnal demonstranti policii dlažebními kostkami, podpálili hlavní vchod sídla vlády, vtrhli dovnitř, rozbili okna a vyhazovali na ulici nábytek, televizory aj. Kde se tedy nacházel bod zlomu a co do určité míry předznamenalo podobu vzpoury, vysvětluje asi nejvýstižnější bosenská anarchistka Lo: „Ti, kteří říkají mladým protestujícím chuligáni, vandalové a pánkáči, a není důležité, jestli to říkají obyčejní lidé, média nebo politici, tihle lidi netuší, jaké to je jít do školy každý den na osm hodin bez haliře. Nikdy nepřišli domů a neslyšeli, jak máma říká: Dneska nemáme co jíst. Nikdy nezašli, jaké to je nemoci si dopřát čokoládu ani jednou za měsíc. Nikdy nechozili v sepraném oblečení. Sedí si ve vytopených domech, pijou a jedí všechno, co chtějí, utrácí peníze v městských klubech, od osmnácti let mají auto. A samozřejmě kážou morálku protestujícím. KAŽDÝ mladý člověk, kterého nazývají chuligánem, vyrostl v bidě, a je tedy logické, že přišel čas, kdy toho má dost. Tihle kluci a holky jsou skvělí mladí lidé, kteří toho nechtějí moc - potřebují jen základní podmínky k tomu, aby mohli být šťastní, ale dokonce ani ty jim vláda nechce poskytnout. Tak si prostě přišli vzít to, co jim patří. Svobodu a základní lidská práva!“

PLÉNA

Jen co si lidé uvědomili, proti komu povstali, začali hledat konstruktivní cestu ke změně. Skoro souběžně s pouličními akcemi se zorganizovala lidová pléna, a to všude, kde měli lidé potřebu vyjádřit své zkušenosti, vyjasnit si požadavky a způsob společenské změny, jíž by chtěli dosáhnout. Přicházeli na pléna v tisícových počtech, hodiny čekali venku v dešti, aby se mohli pléna zúčastnit, když se nevešli do místnosti. Každý chtěl sdílet s druhými lidmi své rozhořčení i svou naději na změnu. Všichni věděli, jaká je situace v zemi, že například v Tuzle - kdysi průmyslovém centru země - díky privatizaci podniků většina lidí nemá práci nebo pracuje nedobrovolně zadarmo, protože privatizátoři „místo investice a oživení produkce přestali zaměstnancům vyplácet mzdy, rozprodali

podíly a vyhlásili bankrot... Výsledkem privatizace zahájené v roce 1998 je půl milionu nezaměstnaných a 100 tisíc lidí bez výplat.“ A chtěli o tom konečně nahlas a veřejně mluvit. „Chtěl bych se zeptat, jestli je normální, že když chcete jít do nemocnice k zubaři, objednájí vás na pátou hodinu ráno, protože v devět odcházejí do své soukromé ordinace vydělávat peníze a neplatit daně. Chtěl bych, aby to tu na shromáždění zaznělo. Kromě toho u spousty soukromých firem nevím, kdo je jejich vlastníkem. Lidé tam roky pracují, ale neví, kdo je majitel,“ řekl například jeden z účastníků pléna. „Nedostali jsme mzdu 27 měsíců a zdravotní a sociální pojištění za nás neodváděli 52 měsíců,“ uvedl jiný. „Nedostali jsme tři ze čtyř výplat, ale majitel nám chtěl ukázat, jaký je dobrák, a řekl, že nám půjčí ze svého. Bylo mu líto, že jsme v tak složité situaci... Má naše peníze, ale něco z nich nám půjčí s tím, že mu to později vrátíme,“ zazněl příklad z praxe, který zdaleka nepatřil k nejabsurdnějším.

Respekt pak budí fakt, že základním obecně sdíleným pravidlem se stal zákaz vstupu politiků, protože (jak bylo řečeno na začátku) lidé dokázali velice dobře pojmenovat ty, kteří nesou odpovědnost za daný stav, a cítili k nim hlubokou nedůvěru.

Plénům v Tuzle se stalo modelem pro ostatní města a každodenní pléna se šířila do dalších míst. Na plénech měl každý účastník možnost krátce představit své konkrétní návrhy na změny i požadavky směrem k vládě. Pak se konalo hlasování a definitivní zformulování bodů, kterým se následně věnovaly ustavené pracovní skupiny. Druhá etapa rozvoje plén byla tedy vytvářením pracovních skupin z lidí, kteří přicházeli na pléna a chtěli se věnovat konkrétním otázkám a konkrétním oblastem, například právní pomoci zatčeným demonstrantům nebo pomoci válečným veteránům nebo formulaci přesných požadavků pro parlamenty kantonů i federace. Asim Mujkić z Univerzity v Sarajevu navštěvoval zasedání plén v hlavním městě a byl zpočátku překvapen, jak lidé stojí v dlouhých frontách, aby se dostali do velkého sálu Domu mládeže na plénům. „Ale vždyť se tam nic nerozdává, nevystupuje tam žádná populární zpěvačka,“ říkal Mujkić. „Měl jsem z téhle situace velkou radost, protože se věnuji studiu demokracie a práv člověka. Potěšilo mě, když jsem si všiml, že lidé si přejí podílet se na politickém procesu, aktivně se účastnit utváření svého politického společenství, což se u nás za posledních dvacet let nestalo.“

Základní požadavky vzešlé z lidových plén byly víceméně jasné: propuštění zatčených demonstrantů; demise vlády a poněkud naivně znějící požadavek ustavení (dočasné) vlády tzv. odborníků, ovšem spojený s veřejným dohledem nad její činností; snížení obrovských platů, které si stanovili vládnoucí politici; přehodnocení privatizace větších podniků a jejich předání do rukou dělníků. Takto odsouhlasené požadavky odpovídaly zavedení principů skutečné demokracie prostřednictvím plén na úrovni neprivilegovaných. Demokracie, která „*znamená právo mluvit, rozhodovat, pověřovat*“. V danou chvíli sice ještě chyběl další nutný krok - odvolávat ty, kdo překročí svůj mandát, ale na druhou stranu bylo už samotné užití horizontálního způsobu rozhodování obrovským úspěchem.

ZBRANĚ MOCNÝCH

Demonstrace pokračovaly celý měsíc na řadě míst prakticky denně, ale už neměly tak masový charakter. Navíc je doplňovaly blokády, přímé akce a někde happeniny (jako pohřeb vlády v Sarajevu) a samozřejmě každodenní pléna. Elity začaly panikařit a zintenzivnily násilný tlak na v tu chvíli už vlastně všeobecnou vzpouru. Kromě mlácení lidí do nich nechali například vjet auto, zatýkány a bity ve vazbě byly ženy stejně jako muži, demonstranti začali být oficiálně obviňováni z terorismu...

Vedle toho se samozřejmě používala osvědčená mediální propaganda. Novinář a dokumentarista Refik Hodžić, jeden z moderátorů diskusí na lidových plénech v Sarajevu a Tuzle, vyprávěl, jak hned po demonstracích začaly vlády s politickou manipulací, aby protesty zdiskreditovaly a zmařily. V jedné části země bosensští politici prohlašovali, že protesty jsou organizovány zvenčí. Politici bosenských Chorvatů oznamovali, že je vše zřežováno proti nim zevnitř. Srbové zase, že je to útok na Republiku srbskou. „*Ale nic z toho není pravda*“, říká Hodžić. „*Lidová pléna byla odpovědí na politické manipulace, aby se jasně dalo najevo, jaké jsou skutečné požadavky demonstrantů. Lidé tak dostali možnost mluvit, přímo vyjádřit své potřeby bez toho, aby je za ně vysvětlovali politici*.“

Součastí propagandy bylo samozřejmě i šíření strachu z nacionalisticky motivovaného násilí v zahraničních médiích. Spolu s ohni z bosenských ulic zmizely například v našich korporátních médiích už tak sporé informace o tamním dění, až na pár „zasvěcených“ komentářů demagogicky opakujících prognózy o neodvratném etnickém konfliktu. Bosenský novinář Refik Chodžić, který má k dispozici nezprostředkované informace, ovšem uvedl: „*Dokonce i nacionalistické strany, vládnoucí v zemi, dokonce zločinní politici, kteří jsou u moci, začínají měnit své priority. Ti všichni miň mluví o nacionálních, etnických věcech, a stále víc o otázkách sociálních. To je náš cíl: domoci se plné odpovědnosti politiků, ne likvidovat nacionálně orientované strany a měnit způsob přijímání politických řešení násilnou cestou. Dobře víme, jaký je ústavní právní řád v zemi, dobře víme, kdo ve volbách dostal většinu hlasů. Přesto věřím, že teď každý politik, který by se chtěl účastnit dalších voleb s tak dlouho se opakující nacionalistickou rétorikou, která rozpoutává nenávist a zasévá strach, aniž by zahrnovala reálné problémy a potřeby občanů, se vážně zamyslí*.“ Z „barikád“ navíc zazněl stejně optimistický hlas přímé účastnice protestů: „*Mostar je rozdělený na dvě části, muslimskou a chorvatskou. Ale když tam začaly protesty, sjednotily se. Muslimové a Chorvati společně podpalovali kanceláře politických stran - muslimských i chorvatských. Společně organizují pléna a přijímají na nich společná rozhodnutí. Nikdy jsem si nemyslela, že to tak bude, a teď jsem hrdá na to, že jsem součástí toho všeho*.“ Už na hořící vládní budově v Tuzle začátkem února byly napsány jasné vzkazy politikům: „*Konec nacionalismu! Konec rozdělování lidí!*“

Přes mocenský tlak se vzbouřeným lidem podařilo dosáhnout dílčích výsledků: někde pléna donutila místní poslance k tomu, aby si snížili plat o dvacet procent. V Tuzle a Sarajevu přiměla lidová pléna místní vlády a premiéry, kteří na základě požadavku demonstrujících podali demisi, aby navíc podepsali prohlášení, že se dobrovolně vzdávají vysokých platů a privilegií, které měli původně mít celý rok po odchodu z funkce. Nový kantonální premiér dočasné vlády v Tuzle Umihanić byl navíc nominován plénem, ovšem šlo o příštný kompromis, jak se brzy ukázalo (obchodník Umihanić se chová jako loutka politické strany), a to zřejmě v důsledku toho, že nedůvěra k politikům v plénech ještě nezahrnuje nedůvěru v princip buržoazní demokracie. Signálem bylo už to, že nominovaný Umihanić ignoroval princip transparentnosti veškerých rozhodování a pokusil se ovlivnit výsledek tím, že si právní pracovní skupinu pléna pozval na interní jednání do své kanceláře. Ta sice odmítla, ale plénem nakonec stejně nedokázalo manipulaci odolat. „*Bylo jasné, že očekávat, že se celý systém v Bosně změní za měsíc*“, komentoval to později jeden z účastníků pléna. (Lidé si zřejmě budou potřebovat opět na vlastní kůži ověřit, že neexistují žádní neutrální odborníci, kteří by nahradili politické parazity, aniž by přijali jejich manýry, pokud se důsledným tlakem zdola radikálně nezmění pravidla uspořádání zodpovědných delegovaných struktur.)

Dalším prostředkem boje elit proti vzpouře se stalo převzetí plén nevládními organizacemi (když pojistka zákazu působení politiků na plé-

nech neumožnila jejich diskreditaci „standardním“ způsobem, jaký využívali oficiální političtí agitátoři ve Španělsku, Řecku apod.). U nevládních organizací napojených na politické strany a finanční instituce nebyly jejich primární zájmy natolik průhledné, aby vzbudily dostatečnou ostražitosť účastníků plén, a tak se jim postupně podařilo ovládnout a usměrnit práci plén natolik, že se stala bezzubými shromážděními, která ve výsledku odsouhlasila kriminalizaci demonstrantů v ulicích. Nevládkáři protlačili na pléna i politiky nebo činníky americké ambasády, člena italského parlamentu apod. Účast na takových plénech se zákonitě snížila z tisíců lidí na sotva stovku, ale v danou chvíli už to bylo vlastně jedno, protože jejich akceschopnost byla zničena. Z této skutečnosti jasně vyplývá, že dokud si lidé neuvědomí sílu a důležitost plén a budou hledat řešení v rámci existujících institucí a modelů, neodolají nátlaku těch, kteří se snaží zachovat stávající pořádky. „*Hnutí prostě vymřelo*“, konstatovala koncem března anarchistka Lo. „*V současné době pracujeme na vytvoření alternativního prostoru, kde by se lidé mohli scházet, sdílet nápady a mobilizovat se bez vlivu nevládních organizací... Lidé, kteří se účastnili protestů, si začali vytvářet pozitivní obraz anarchismu... Tohle je jeho chvíle*.“

REKAPITULACE

Kořeny vývoje situace v Bosně a Hercegovině v posledním dvacetiletí spočívají v manipulativním a v lepším případě paternalistickém vztahu Západu, zejména USA k tomu, co vytvořil z bývalé Jugoslávie prostřednictvím tzv. Daytonské dohody. Jako ten nejsurovější cynismus vyznívá obecně šířené konstatování, že „*Daytonská dohoda řešila aktuální otázky, které tížily... obyvatelstvo Bosny a Hercegoviny*“.

Vlastně o dost upřímněji už zněla masmediální slova o americké oslavě desetiletého výročí Daytonu: „*Dvoudenní washingtonské oslavy [v listopadu 2005] na vysoké protokolární úrovni, včetně galaoběda pořádaného ministryni zahraničí Condoleezy Riceovou, mají připomenout pozitivní stránky dohody... Washingtonské setkání má být součástí úsilí změnit bosenskou ústavu včetně... brzkého vzniku efektivní bosenské vlády, která usnadní ekonomickou prosperitu*.“ Americký plán se podařil a fungování bosenské vlády skutečně ekonomickou prosperitu přineslo - jí a její klice, která si každodenní galaobědy dopřávala tak okázalým způsobem, až doslova vyhladovělému obyvatelstvu došla trpělivost. „*Obyvatelé Bosny a Hercegoviny, kteří přežili válku, už přes dvaadvacet let poslouchají, že jsou případ pro charitu, že žijí v černé díře, že musí čelit nejjasné budoucnosti a že to nejlepší, v co můžou doufat, je naučit se vyjít s tím, co mají... a být vděční, že jejich děti dostaly šanci pracovat na amerických vojenských základnách v Iráku a Afghánistánu*“, napsal Damir Arsenijević z Univerzity v Tuzle.

Americká protektorátní laboratoř, vytvořená v bývalé Jugoslávii, je za mořem po celých dvacet let prezentována jako jediná forma spásy primitivního Balkánu a Hillary Clintonová, která se zřejmě chystá kandidovat v amerických prezidentských volbách 2016, si Bosnu schovává jako úspěšný příběh do své kampaně - podle Andreje Grubačiče se tedy i proto ve světových masmédiích o bosenských protestech zarytě mlčí.

TO NENÍ KONEC

Na pátek 9. června 2014 bylo naplánováno symbolické „plénium všech plén“. Stovky lidí z celé země přišly do hlavního města k budově parlamentu, někteří z nich šli 120 kilometrů pěšky dva dny.

Boj pokračuje...

-dm-

POUŽITÉ ZDROJE:

- ★ www.aitrus.info/node/3559
- ★ avtonom.org/news/intervyu-s-bosniyskoy-anarhistkoy
- ★ cia.media.pl/bosnia_i_hercegowina_rewolta_spoleczna
- ★ revbel.org/2014/02/bosniya-i-gertsegovina-ohvachena-protestami-obnovlyaetsya/#more-32594
- ★ revbel.org/2014/02/intervyu-s-bosnijskimi-anarhistami/
- ★ revbel.org/2014/03/vesti-iz-bosnii/
- ★ revolution-news.com/bosnia-and-herzegovina-teach-eu-a-lesson-in-democracy-people-know-what-they-want/
- ★ revolution-news.com/bih-writes-revolution-book-joy-governments-funerals-police-increase-repression/
- ★ revolution-news.com/hundreds-bosnia-herzegovina-protesters-march-parliament-city-hall/
- ★ revolution-news.com/mostar-rising-the-most-divided-city-in-bosnia-is-standing-up-to-nationalism-and-government-corruption/
- ★ revolution-news.com/multi-city-plenum-bosnia-herzegovina-presented-joint-demands-government/
- ★ www.x-pressed.org/?xpd_article=interview-with-lo-an-anarchist-from-bosnia
- ★ zcomm.org/znetarticle/bosnia-in-revolt/
- ★ zcomm.org/znetarticle/the-balkanization-of-bosnia/

OKUPACE A PLÉNA

JAK SE RADIKALIZOVALY STUDENTSKÉ PROTESTY

O PROTESTECH VYSOKOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ SE MLUVÍ POSLEDNÍCH OSM LET S VĚTŠÍ ČI MENŠÍ INTENZITOU, ALE VLASTNĚ STÁLE. JEJICH NEJVÝRAZNĚJŠÍM ZNAKEM JE NEJEN SHODA POŽADAVKŮ NAPŘÍČ UNIVERZITAMI I KONTINENTY, ALE HLAVNĚ FORMA BOJE VYUŽÍVAJÍCÍ METODY ALTERGLOBA-LIZAČNÍHO, EKOLOGICKÉHO NEBO ANTIMILITARISTICKÉHO HNUTÍ.

Důvody těchto protestů byly studenty jasně zformulovány a mnohokrát zopakovány, a stačí tedy rámcově připomenout, že protestní akce jsou reakcí na mocenské plány ekonomizovat oblast vzdělávání, tj. pod heslem jeho rentability z něj učinit komoditu privátního byznysu se vším, co k tomu patří - zpoplatnit ho, unifikovat jeho obsah, omezit jeho rozsah podle míry prodejnosti, upevnit byznys s dluhy vzniklými jeho nákupem... Ideologické důvody protestů bývají obecně popisovány jednak jako zklamání z (ne)fungování neoliberální ideje, která mohla být adorována jen po určitou dobu po rozpadu bipolárního světa dvou politických soupeřů (Západu a Východu), a jednak jako z něho plynoucí znovuoživení popularity nejrůznějších levicových teorií v akademickém prostředí.

ZMĚNA Taktiky

Počínaje rokem 2006 se prakticky všude studenti rozhodli změnit taktiku protestů a opustili symbolické akce v podobě happeningů, peticí či manifestačních pochodů (využívají je jen jako účelný doplněk). Zvolili formu boje spojenou zpravidla s dělnickými stávkami - okupací míst, k nimž se požadavky vzešlé z protestů vztahují. Okupace na univerzitách jednotlivých zemí se v detailech lišily (rozsahem obsazeného prostoru a omezením běžného provozu), ale všechny měly společný průběh: okupovaná místa se stala prostorem studentských plén, která byla přístupná všem zainteresovaným a důsledně nehierarchická (tedy s vyloučením vlivových reformistických skupin), kde se formulovaly základní požadavky, projednávaly strategie dalších akcí, pořádaly alternativní semináře, přednášky a diskuse, a to i k obecným sociálním problémům. Tento prostor tak zároveň protesty adekvátně zpolitizoval, i když zatím asi není možné mluvit o nějaké široké ideologické platformě.

Ačkoli je problematické zobecnit míru radikality těchto protestů, lze je za radikální označit všechny, pokud zvolíme perspektivu reakce moci zosobněné vládami. Ty totiž postavily okupace mimo zákonný rámec a odpověděly na ně násilně, ať už přímo nasazením policie (např. v Chile, Řecku nebo Kalifornii) či přes prostředníka, tj. vedení univerzity, která na okupující studenty poslala soukromou ochranu (např. v Chorvatsku).

Radikalitu protestů a přesah konkrétních požadavků týkajících se vzdělávacího systému dokládá i výrazná nedůvěra bouřících se studentů k masmédiím. Žádný ze studentských protestů se nesnažil profilovat pro média „atraktivně“, žádný vážně nepočítal s možností jejich objektivity, natož podpory při zviditelnění daného tématu. Například v Německu byla zjevná snaha média pokud možno zcela vynechat a v Chorvatsku byla součástí okupace jednoznačná kritika médií za způsob, jakým o událostech informovala. Ve studentském boji

šlo totiž o víc než o deekonomizaci vzdělávacího systému. V chorvatském Záhřebu doslova prohlásili: „*Požadujeme svobodné, bezplatné, všem dostupné vzdělání, stejně jako společnost, která je schopna takové vzdělání zajistit.*“ Změna fungování vzdělávacího systému je možná jen se změnou politicko-ekonomického systému a ten nelze změnit, dokud budeme přistupovat na jeho pravidla - reprezentovaná třeba právě korporátními médii.

Připomeňme si aspoň na třech příkladech studentských protestů klady i zápory zvolené taktiky.

JEDAN SVIJET JEDNA BORBA

Okupace univerzit v Chorvatsku začaly v roce 2009 (na jaře se okupovalo 20 univerzit v osmi městech, na podzim, během druhé vlny okupací, to bylo 10 fakult ve čtyřech městech). Jarní okupace trvala 35 dní a její součástí bylo úplné zastavení výuky na obsazených fakultách. Ač původními iniciátory okupace na FF v Záhřebu byla menší skupina (lidé, kteří už měli nějaké zkušenosti s protesty), legitimitu jí dodávalo plén, které fungovalo na bázi přímé demokracie a do něhož se mohl zapojit každý (studenti tak zcela obešli oficiální studentské organizace a zastupitelské orgány). Tato skupina se v mase stávkujících studentů zcela nerozpustila, nicméně podřizovala se rozhodnutím pléna, které často hlasovalo proti jejím předpokladům. Ukončením blokády se nakonec vtráta jednota definitivně rozpadla. Rozdílné zájmy účastníků okupace měla kompenzovat forma přímé demokracie, rozporu mezi účastníky však nakonec vypluly na povrch ve chvíli, kdy se vychýlila rovnováha sil.

Hlavním cílem protestů bylo dosáhnout plného financování školství z veřejných zdrojů bez finanční participace studentů. Tento cíl se sice nepodařilo prosadit, ale ani tak nelze říct, že by protesty byly zcela neúspěšné.

Okupace v Záhřebu byla zpočátku váhavě podporována rektorem, protože měla širokou podporu veřejnosti a byla možnost z ní politiky těžit. Jak ale nátlak státu na univerzitu sílil a okupace byla stále mimo kontrolu vedení univerzity, rozhodl se rektor vystoupit proti ní. Vyučující byli od začátku rozděleni na ty, kteří více sympatizovali s vedením, a ty, kteří byli spíše na straně studentů. Ti studenti, kteří se do okupace původně nezapojili, ať už z lhostejnosti či neorganizovanosti „opozice“, se v posledních dnech okupace postavili proti ní, protože oddalovala bezproblémový momentální průběh studia.

Účastníci okupace prezentovali svůj protest jako demonstraci za celospolečenské zájmy, proto také na počátku jednali s odbory, které ovšem nakonec studenti víceméně zneužily k dosažení vlastních cílů.

AUDIMAX

V Rakousku se okupace a protesty odehrály na podzim roku 2009. Zapojilo se do nich víc než 15 rakouských univerzit v šesti městech. Podpůrné akce a další okupace se uskutečnily i na německých a zahraničních univerzitách. Částečná okupace bez omezení výuky tu trvala dva měsíce. Studenti měli mnoho konkrétních požadavků jak vůči univerzitě, tak státu. Většinu požadavků se jim nepodařilo prosadit, ale ani v tomto případě nebyl protest zcela bez úspěchů.

V okupované posluchárně Audimax ve Vídni studenti rozhodovali a diskutovali na společných plénech a vytvářeli pracovní skupiny. I tady se různé politické skupiny snažily pléna ovládnout a byla zde snaha vytvořit „zastupitelský“ orgán. Těmto snahám zároveň mnoho studentů bránilo.

I rektor Vídeňské univerzity nejprve studentům vyjádřil podporu, ale posléze odmítl vyjednávat o požadavcích na plénu a postavil se proti protestujícím. A stejně jako v Záhřebu se i tady ke konci okupace objevilo mnoho vyčerpaných či nesouhlasících studentů, kteří chtěli přistoupit na kompromisy státu, okupaci ukončit a obnovit řádnou výuku.

I během rakouských protestů se studenti spojili s odbory a snažili se vznášet celospolečenské požadavky.

HRADEC

Podobnou dynamiku protestu jsme mohli sledovat i u nás v roce 2012 v Hradci Králové, kde se na rozdíl od ostatních tehdy protestujících vysokých škol studenti rozhodli prostřednictvím plén zorganizovat okupační stávku. Radikální plán zaujal svou ojedinělostí i korporátní média a patřičně zmobilizoval management školy. Nakonec zde vyhrály zájmy vedení univerzity a strach o vlastní košili nad zájmy protestujících studentů dřív, než k čemukoli došlo.

REALITA UTOPIE

Na uvedených příkladech můžeme vidět, že už jen zavádění přímé demokracie na instituci, která je jasně hierarchická (a v níž mají různí aktéři různé zájmy), jejíž řízení, výuka a postavení jednotlivých skupin lidí jsou tvrdě vertikální, je boj s větrnými mlýny. Obzvláště v případě, kdy studentům nejde o definitivní a dlouhodobé ovládnutí instituce, ale jen o dílčí změny v rámci jejího fungování. Hierarchie se nakonec projevuje v málo zkušeném a málo sebevědomém plénu i tím, že se lidé snáze podřizují „diktátu obecného mínění“, které se mění podle mocenské konstelace. Okupační stávka je tak v boji proti konkrétním krokům státu a univerzit prostředkem, který by se bez dostatečné zkušenosti mohl stát samoúčelným a zabírat protestujícím příliš času, jenž pak chybí při analýze možností v konkrétních situacích. Řešením by bylo vytvářet paralelní vlastní svobodné vzdělávací skupiny a instituce, které se budou organizovat na bázi přímé demokracie a ve kterých se lze učit postupům a formám rovnostářského fungování. Rehabilitovat průběžnou praxí téma utopie jako horizontu reálných politických akcí - to je výzva vzešlá ze studentských protestů.

-pk-, -dm-

ANARCHISMUS V PODMÍNKÁCH OBČANSKÉ VÁLKY

Antti Rautiainen

ZAMYŠLENÍ NAD ROLÍ ANARCHISTŮ BĚHEM UDÁLOSTÍ NA UKRAJINĚ

PÁTÉHO KVĚTNA, TEDY KRÁTCE PO TRAGICKÝCH UDÁLOSTECH V ODĚSE, VYŠLA NA STRÁNKÁCH AVTONOM.ORG ÚVAHA RUSKÉHO ANARCHISTY O DĚNÍ NA UKRAJINĚ A ROLI ANARCHISTŮ V NĚM.

Někdy je zdálky vidět líp. Nejsem odborník na Ukrajinu, byl jsem tam všehovšudy třikrát za posledních osm let. Přátel a známých tam mám maximálně tak dvacet. Přesto jsem brzy pochopil, že v podmínkách mocenské krize je občanská válka zcela reálný scénář. Úplně všichni moji známi na Ukrajině mě ale pořád ujišťovali, že to se nemůže stát, že bez ohledu na všechny rozdíly mezi západem a východem nikdo nechce vzájemně zabíjení. Byli si jisti, že Ukrajina rozhodně nemůže být Jugoslávií. Všichni mají známé, přátele a lásky i na západě i na východě, mluvící rusky nebo ukrajinsky. Když ale člověk v první řadě přemýšlí o lidech, nemá odstup a nevidí mechanismy, které vyvolávají nenávist a války v mnohem větším měřítku.

Pro válku není třeba osobní nenávist, v první řadě jsou třeba geopolitické a/nebo finanční zájmy. A na Ukrajině jsou geopolitické zájmy daleko větší než v Jugoslávii. V Jugoslávii nešlo o strategický význam do takové míry jako na Ukrajině. Ale je-li touha vyvolat nenávist a vyprovokovat válku, pak je to díky i poměrně malým nacionálním konfliktům a křivdám jednoduché jak facka. Pár zmlácených, pár vražd a únosů - a je to. A tak na Ukrajině začala občanská válka.

Zdá se mi, že ukrajinští a ruští anarchisté nebyli připraveni na takový průběh událostí. Otázku vyjádření nebo nevyjádření podpory (ultra)pravicovému Majdanu posuzovali jen z toho hlediska, jestli představuje aspoň trochu lepší alternativu k tehdejšímu prezidentu Janukovyčovi. Varianta, že Rusko odpoví na vítězství Majdanu umyšleným rozpoutáním konfliktu, přičemž vyprovokuje proces občanské války, nikoho nenapadla. A pokud je Rusko hlavní provokatér, dodavatel zbraní a kádru, Západ není lepší, když uznává jen hledisko kyjevské vlády vzešlé z Majdanu, a posuzuje hnutí na východní Ukrajině výhradně jako režimované Ruskem. Ozbrojené křídlo „federalistů“ (kteří na východě Ukrajiny okupují státní budovy, aby dosáhli referenda o federativním uspořádání země) se tak bezpochyby jeví, ale nejevilo by se, kdyby nebylo masové nespokojenosti a masových akcí proti nové vládě v Kyjevě.

Pochybují, že občanská válka byla cílem Kremlu. Ten chtěl prostě co nejvíc rozhoupat loďku, aby se Kyjev smířil s odtřením Krymu. Ted' se ale situace vymkla kontrole Kremlu a on možná bude nucen přivést vojsko, aby vyplnil své sliby „federalistům“.

Kyjev dal už tolik zapomenutých „posledních ultimát“ a potvrdil tolik neexistujících „protiteroristických operací“, že je všem jasné, že bojeschopné oddíly téměř nemá. Tam, kde vládní oddíly působily, byly výsledky zpravidla tragikomické. Vláda tedy chápe, že zdárný konec rozsáhlé občanské války je pochybný. Také ale chápe, že válka skvěle umožní konsoli-

dovat novou vládu a na všechny sliby Majdanu zapomenout. Obě strany chápou, jaký užitek jim může přinést rozsáhlá válka, bez ohledu na to, že původně k tomuto řešení nesměřovaly.

ROZKOL ANARCHISTICKÉHO HNUTÍ KOLEM MAJDANU

Podle vztahu k událostem na Majdanu se anarchistické hnutí rozdělilo na tři tábory. První parta jsou ti, jejichž přínos se omezil na prohlášení na internetu „proti oběma dalším“. Tyto skupiny (nebudu je jmenovat) chtěly z principu zůstat stranou všech procesů, a pouze pozorovat a odsuzovat. Tihle lidé povýšili nicnedělání na ctnost a jejich hlavním cílem není uskutečnit společenské změny, ale vyhnout se tomu, aby si při akcích s někým zadali. Protože vždycky se účastní buď liberálové, nebo nenávistní nacionalisté, nebo děsiví stalinisté, nebo jací ještě další špatní lidé, nelze se ničeho účastnit a je možné jen zůstat doma nebo na internetu a psát prohlášení o tom, jak je všechno špatné - což je často nepochybné, ale taky banální a bezobsažné.

Druhá parta jsou ti, které uchvátil riot porn kyjevských událostí a kteří byli nadšeni násilím proti policajtům a nemysleli na to, kdo ho provozoval a v čí prospěch. Někteří antifašisté obecně jménem „národní jednoty“ vyhrožovali násilím těm anarchistům, kteří si dovolili i jen střídme kritizovat Majdan. Většina lidí v téhle kategorii jsou prostě milovníci bít s policajty, bez intelektuálního podtextu, ale byli tam i takoví, kteří se pokoušeli přidat Majdanu promyšlenou libertariánskou hodnotu, když ztotožňovali shromáždění na Majdanu s dělnickými radami z revolucí 20. století a poukazovali na existující, ale dost marginální požadavky, s kterými na Majdan přicházeli.

Ovšem ve skutečnosti tihle lidé zaměňují přání za realitu, což může být velmi škodlivé, pokud se rozšíří chiméra o tom, že na kyjevském Majdanu byla „přímá demokracie“. Ano, v některých případech byli politici přinuceni zříci se svých řešení pod tlakem davu na Majdanu, ale do přímé demokracie to mělo ještě hodně daleko. Dav na náměstí neznamená přímou demokracii. Přímá demokracie má zohledňovat veřejnou kontrolu nad všemi kroky procesu přijímání rozhodnutí, od přípravy pro-

jektů a agendy po realizaci rozhodnutí, poté co jsou přijata. A protože tisíce lidí nemůžou společně projednávat otázky současně, je třeba rozdělení na pracovní skupiny, z nichž každá přijímá vlastní rozhodnutí a potom vystupují společně. Jenže na Majdanu se většina strategických rozhodnutí přijímala ve stínu a běžným účastníkům se překládaly jen ke splnění nebo k podpoře, bez skutečné účasti na jejich přípravě. A populistické požadavky, jako byl ten z kyjevského Majdanu vůči oligarchům, aby zaplatili desátek, plně spadají do nacionálně-populistického diskurzu a k reálnému vyvlastnění mocných se moc nepřiblížily.

Ovšem hlavní problém Majdanu není dokonce ani v absenci sociálního programu nebo nedokonatosti přímé demokracie, ale v tom, že nebyly lidmi ani vyžadovány. Není důležité, kolikrát opakovali, že nechtějí znova rok 2004 (Oranžovou revoluci), novou Tymošenkovou (prozápadní političku, která střídavě buď kandiduje ve volbách, nebo sedí ve vězení za zneužití pravomoci, daňové úniky a objednávku vraždy politického oponenta)... ted' lidé rozhodli, že oligarcha Porošenko a boxer a politický pravicový lídr Kličko jsou jim blíží než „pokračování hostiny“ a utrapravcový paramilitantní Pravý sektor z Majdanu. Chtějí návrat „klidného života“, jako to bylo předtím, bez obětí, které vyžaduje dovedení věci do konce. Zastupitelská demokracie je skutečně jako hydra: když odřízneš jednu hlavu, místo ní narostou dvě stejné. Revoluční měšťáci navrhnou ani první hlavu neodříznout, a to už je opravdu slepá ulička.

Zároveň se děsivé prognózy „revolučních měšťáků“ a „principiálních antifašistů“ ohledně fašistů ukázaly jako chybné. Fašisté získali velmi malou reálnou moc a ted' je jejich historickou rolí prostě skutečňovat neoliberalní reformy podle potřeb Mezinárodního měnového fondu a Evropské unie, tj. seškrtat penze, zvýšit spotřební ceny plynu, ceny za bydlení a služby atd. Bez ohledu na všechny slavné tradice se ukrajinští fašisté ukázali jen jako piloti liberalismu a bez schopnosti prosazovat vlastní program. Existuje velká pravděpodobnost, že krajně pravicová strana Svoboda se takhle úplně zdiskredituje, a to je dobře. Ale kdyby byli anarchisté vnímavější, mohli se ve skutečnosti ocitnout na místě fašistů: velkou osobní snahou prostě pomáhat úplně jiným aktérům získat moc. V době Majdanu se hodně anarchistů dívalo na Pravý sektor se závisí, ale ukázalo se, že nebylo co závidět.

Po odstřelení Majdanu by volba pozice „neutrálních pozorovatelů“ kyjevské anarchisty úplně zdiskreditovala. Pokud by potom pracující (nebo přesněji „národ“, tj. pracující spolu s nižší a střední buržoazií) nebyli rozhodnutí svrhnout režim, všichni by naprosto ztratili sebeúctu a upadli do letargického politického snu po vzoru Ruska a Běloruska. To znamená, že po odstřelení bylo nutné zbavit se moci už nezávisle na tom, co ji nahradí. Do takové situace zahrnala moc i anarchisty. Anarchisté v Kyjevě nepředstavovali zásadní sílu, ale zůstat stranou už nebylo možnou variantou.

A v tom spočívá pozice třetího, „středového“ tábora anarchistů, mezi zabedeným akcionismem a „neutrální“ internetovou zvanírou. Je to pozice realistického pochopení skoro úplné absence pozitivní práce na Majdanu, ale s vědomím toho, že něco se doopravdy musí udělat, jinak bude ještě hůř. To je pozice rozumného, realistického anarchisty, který chápe svoji odpovědnost vůči hnutí a společnosti.

MEZE ANARCHISTICKÉ ÚČASTI

Největšími úspěchy anarchistů v průběhu kyjevských událostí byla účast na obsazení ministerstva školství (bez ohledu na jeho tragikomický konec) a kontrola nad ukrajinskou cizineckou policií 25. února. Anarchisté zkoušeli také ovlivňovat program Majdanu. Nejvíce uspěl Charkov, kde byl Majdan sice poměrně slabý, zato mni trpěl nacionalistickou infekcí.

Podobný entrismus ovšem zahrnuje dva problémy: zaprvé nulový výsledek protestu, který pak zosobňuje bezvýslednost radikálního protestu; zadruhé zatažení do cizího konfliktu. Vždyť když Antimajdan v Charkově zaútočil na Majdan, útočili v první řadě na banderovce (tedy utrapavičáky ze strany Svoboda, přezdívané podle legendární Ukrajinské povstalecké armády Stěpana Bandery), NATO nebo Evropskou unii, ale ne na anarchisty. Jenže anarchisté už na Majdanu přišli, takže utéct v takové situaci by znamenalo zbabělost a zradu, a anarchisté byli nuceni rvát se v jedné řadě vedle liberálů a fašistů. Nechci soudit charkovské, kteří udělali nejvážnější pokus anarchistů na Ukrajině ovlivnit to, co se dělo, ovšem tohle byl sotva zápas, o který usilovali.

Nicméně je mez, za kterou je už dezercce nevyhnutelná, a to je mez občanské války. Je brzy na to celkové hodnotit anarchistickou účast na Majdanu, ale v podmínkách občanské války už Majdan nehraje roli. Ted' se dav postupně mění v domobranu a armádu a molotovy v samopaly. Živelnost se mění ve vojenskou disciplínu.

Revoluční marxistické a antifašistické sdružení Borotba a někteří stoupenci Levé fronty argumentují tím, že se na Antimajdanu věnovali tomu, čemu anarchisté na Majdanu, tj. svedením protestů do sociálního koryta. Ale na Antimajdanu nebyly žádné, ani zkresené struktury přímé demokracie, velmi rychle si osvojil vojenskou organizaci, protože jeho vedení se skládalo z vysloužilých policajtů a záložních důstojníků. Nevsadili na masovou demonstraci, vsadili na vojenskou sílu a zbraně, které dodává Ruská federace. Není to překvapivé - podle

výsledků průzkumu veřejného mínění v Luganské oblasti podporuje ozbrojené útoky na budovy méně než 24 % obyvatel, přičemž ozbrojené útoky na administrativní budovy jsou populární ještě méně. Na masy se tedy nespolehá.

Jestliže byl Majdan v jádru liberálně-nacionalistickým protestem střední vrstvy, podpořeným částí buržoazie, pak byl Antimajdan čistou kontrarevolucí. Nelze popřít, že na Antimajdanu byli řadoví účastníci a je možné se pokusit uprostřed nich agitovat, ale aktivní účast a podpora tohoto hnutí, jak to dělá Borotba, Levá fronta a Boris Kagarlickij (ruský marxisticky orientovaný politolog), reprezentuje pozici bolševického šovinismu. I na Majdanu přece mělo smysl účastnit se, jen dokud se bojovalo s Berkutem (speciálními policejními jednotkami) a s žoldáky. Rvát se se zbloudilými běžnými účastníky Antimajdanu už nemá žádný smysl.

Ve skutečnosti se z obou stran konfliktu projevuje tendence, která znamená obrovské riziko pro anarchisty a všechny antiautoritáře do budoucna: rekuperace antiautoritářské rétoriky. Na jedné straně západoukrajínští autonomní nacionalisté (kterým fandí dost „anarchistů“), na straně druhé vzdělanci jako Boris Kagarlickij, připsující hnutím takové atributy, jako je „přímá demokracie“, „iniciativa zdola“ a „sebeorganizace“, které tam buď ve skutečnosti nejsou, nebo se projevují jen ve zkresené formě. Sebeorganizace v reakčních hnutích není neobvyklá, ale ne každá sebeorganizace vede k něčemu dobrému. Když se dvě skupiny různých sort nacionalismu samy organizují, aby se do toho navzájem zatáhly, není to důvod k oslavě. Po ukrajinských událostech je jasné, jak moc je pro anarchisty nevyhnutelné všem vysvětlit, v čem je rozdíl mezi „sebeorganizováním“ a sebeorganizováním.

Podle uvedeného průzkumu podporuje ozbrojené separatisty na východě Ukrajiny jen kolem 12 % obyvatel, Kyjev podporuje jen 30 % a 58 % je proti oběma stranám. V podmínkách občanské války musí anarchisté vsadit právě na těch 58 %, v první řadě vyzývat k dezerci a neúčasti. Pokud se vliv anarchistů nějakým zákracným způsobem zvýší, bude třeba organizovat vlastní oddíly proti oběma stranám. V mnoha případech právě neozbrojená občanská neposlušnost pomohla zabránit obětem na východě, bez ní by byla rozsáhlá válka začala mnohem dřív. Toto hnutí občanské neposlušnosti by měli anarchisté podpořit, ale i ono samo by mělo směřovat svůj protest rovným dílem proti „federalistům“ a proti vládním vojskům.

Pokud přece Ruská federace zareaguje a obsadí východní, nebo celou Ukrajinu, pak je třeba si vzít příklad z anarchistických odbojových oddílů z dob druhé světové války, které fungovaly v první řadě v Itálii a ve Francii. V takových podmínkách je hlavním nepřítelem okupační vojsko, které rychle naladí převážnou většinu obyvatelstva proti sobě. Ale také je třeba usilovat o maximální nezávislost na hnutí odporu nacionalistického směru, protože spojení s nacionalisty nedovoluje rozšiřovat působení anarchistů a realizovat sociální výzvu vzdoru.

Rozkol mezi anarchisty kvůli Majdanu je smutný, ale navrch můžeme čekat i neodvratný rozkol mezi socialisty. To, že v Charkově stanuli Borotba a anarchisté na různých stranách barikády, je zákonité. Devětadevadesátiprocentní levice z bývalého Sovětského svazu bude vždy podporovat šovinismus a imperialismus pod heslem „jednoty s lidem“. Anarchisté se už dávno mohli zříct „levicové“ sebeidentifikace, s lidmi „levice“ přece nemáme nic společného. Jenže anarchisty je tak snadné manipulovat za pomoci těch kouzelných slov, a za hranicemi pak mnozí vypouštějí dezinformace od Kagarlického na twitteru.

To, co se stalo v Oděse, je tragédie a je určité možné, že v Domě odborů zahynuli lidé, kteří nijak nepřispěli k rozpuštění násilí. Ti, kdo házeli molotovy, měli předvídat možné důsledky - jestliže dům neshořel vinou majdanovců, ale kvůli neopatrnosti obránců, není dáno tím, že ti první se ho nepokusili podpálit. Ale jestli se občanská válka bude šířit, pak jsou tihle mrtví jen začátek. Z obou stran hodně nebo spíš většina lidí chce jen něco lepšího pro své blízké a svoji zemi a stejně nenávidí všechny vlády a oligarchy. A čím víc bude oběti mezi takovými čestnými, ale naivními lidmi, tím větší bude tlak na to, aby se přidali k jedné ze stran. A my musíme čelit tomuhle tlaku.

Pokud ve prospěch buržoazní revoluce, která přivede k moci nejnovějšího oligarchu, možná stojí za to dusit se slzným plynem nebo dostávat pendrekem či gumovými projektily, pak ve prospěch občanské války mezi dvěma buržoazními frakcemi nestojí za to umírat. To už není Majdan, to je něco jiného. Krev anarchistů (a ničí krev) se nesmí prolévat ve prospěch takového šilenství.

Překlad -tb-

Zdroj: avtonom.org/author_columns/anarhizm-v-usloviyah-grazhdanskoy-voyny

PROTI KYJEVSKÉMU REŽIMU A JUNTĚ NA VÝCHODĚ!

Úryvky z prohlášení Autonomního svazu pracujících Kyjev ke konfliktu ve východních regionech Ukrajiny, uveřejněného 13. 5. 2014:

Na území Ukrajiny pokračuje konflikt skupin místní a ruské vládnoucí třídy, které štvou proti sobě pracující a vyhroculí situaci do stavu občanské války. (...) Vláda hází všechny protestující z Antimajdanu do jednoho pytle: vojáci nechápou, na koho střelí, a ti, na které střelí, nechápou, kvůli čemu umírají. Obě strany konfliktu cynicky manipulují svoji „pěchotu“ a ve výsledku pracující bojují za ideje, které nemají nic společného s jejich materiálními, třídními zájmy. Ukrajinské vojenské a jiné ozbrojené skupiny bojují za nesmyslné ideály nacionalního patriotismu a „jednoty“, separatistické za vytvoření nového státu nebo připojení k Rusku. Ve všech případech je cílem buržoazní nacionalistický stát se svými úředníky, policií, soudci, věznicemi, kapitalisty a chudými. (...) Špička hnutí Antimajdanu z větší části sestává z vysloužilých vojáků a vysokých policejních šarží, kteří zůstali loajální k předchozímu režimu. Pak je možné pokládat „národní republiky“ ve východních oblastech Ukrajiny zauntu, tj. diktaturu silových struktur. Přítomnost fašistických skupinek a kriminálních v tomto hnutí formuje jeho obecný charakter junty jako hluboce reakční, v základu stojící proti třídním zájmům pracujících ve východních oblastech. (...) „Pravý sektor“ představuje špatně koordinovanou koalici několika ultrapravicových organizací. Jsou složeny z ultrapravicové mládeže a kriminálních skupin.

Přibližně stejné sociální rozvrstvení je u ozbrojenců „národních republik“: děti, bandité a deklasované živly. V současnosti je popularita „Pravého sektoru“ velmi nízká. (...) Boj proti fašistickým hnutím je dlouhodobě jedním z předních úkolů anarchistického hnutí Ukrajiny. (...) Anarchisté nemají v úmyslu přenechat své pozice ultrapravicové a pravicové liberální vládě. (...) Jsme připraveni pokračovat v boji proti státu, kapitálu a jejich ochráncům - ultrapravic. Ale tento boj je stokrát pracnější, pokud jsou stát, církev, politické struktury a fašisti sjednoceni do jedné síly. (...) Nacionalismus je smrtelný nepřítel pracujících. Dokazují to nynější události na Ukrajině, kdy fašisté na obou stranách pomáhají vládnoucí třídě fyzicky umlčet pracující. Otázka je, kolika obětí a trosek bude třeba, aby to ukrajinský proletariát poznal. (...) Vyzýváme ukrajinské pracující, aby se sjednotili na základě svých třídních zájmů, mezi něž patří mír a solidarita, ale nikoli nesmyslný boj za udržení území nebo jeho oddělení. Třídní boj nemá nic společného s bojem za nové rozdělování moci. At' by vyhrál kdokoli v konfrontaci mezi vládou a separatisty, my prohrajeme, a proto spočívá náš prvořadý cíl v jejím bojkotu. Ignorování rozhodnutí vlády, odmítnutí militarismu, stávky a budování revolučního hnutí pracujících, to jsou naše zbraně proti vnucované válce. Můžeme počítat jen sami se sebou a s mezinárodní solidaritou ze strany jiných levicových radikálních organizací. Pokud se nepozvedneme ted', čekají nás ještě těžší časy.

**Žádné bohy, žádné pány, žádné národy, žádné hranice!
Pracující celého světa, spojte se!**

NĚKTERÉ KNIHY PROSTĚ NEMAJÍ RÁDY SYSTÉM

REPORTÁŽ Z DRUHÉHO ROČNÍKU ANARCHISTICKÉHO FESTIVALU KNIHY V PRAZE

JIŽ LONI V DUBNU BYLO PO SKONČENÍ ANARCHISTICKÉHO FESTIVALU KNIHY TĚMĚŘ JASNÉ, ŽE ZAKLÁDÁ TRADICI AKCÍ, NA NICHŽ SE MOHOU PREZENTOVAT ANARCHISTICKÉ PUBLIKACE A KTERÉ JSOU PŘÍLEŽITOSTÍ PRO SETKÁNÍ PODOBNĚ SMÝŠLEJÍCÍCH SKUPIN A JEDNOTLIVCŮ. A TAK JSME SE MOHLI VE DNECH 19. A 20. DUBNA 2014 SEJÍT NA DRUHÉM ROČNÍKU ANARCHISTICKÉHO KNIŽNÍHO FESTIVALU, KTERÝ MIMO JINÉ PROPAGOVALA VTIPNĚ PROVEDENÁ VIDEOPOZVÁNKA S MOTTEM „NĚKTERÉ KNIHY PROSTĚ NEMAJÍ RÁDY SYSTÉM“.

I když se ukázalo, že festival má v dílčích věcech stále své rezervy, byl znát kvalitativní i kvantitativní posun oproti loňskému pilotnímu ročníku. Předně je dobré, že byla přehodnocena volba místa s ohledem na jeho kapacitu. Minulá žižkovská kombinace Bajkazyly a klubu Final byla sice příjemná, avšak už tehdy kapacitně nedostačující. Letos tedy byly zvoleny opět dva prostory, které však od sebe byly vzdáleny pouhých 130 metrů a přecházení mezi nimi rozhodně nebylo nijak obtěžující. Šlo o klub Pilot v Donské ulici, kde probíhala prezentace vydavatelů, a Café V lese, které se nacházelo „za rohem“ v Krymské ulici a kde se konaly po oba dny přednášky.

BOOKFAIR

Účel bookfairu, jak se podobnému knižnímu festivalu či „veletrhu“ říká, byl vyjádřen v úvodním oznámení pořadatelského kolektivu: „V době, která přeje politickým a sociálním alternativám, potřebujeme místa setkávání, kde se dají navazovat nové kontakty, kde lze diskutovat, sdílet informace, startovat a propojovat aktivity. Anarchistický knižní festival pro širší okruh antiautoritářského hnutí takové místo nabízí. Jeho jádrem je, jak název napovídá, setkání vydavatelů a distributorů literatury, tedy příležitost zhlédnout a případně pořídit široké spektrum tematické literatury a také potkat její tvůrce tváří v tvář.“

V sobotu 19. dubna dopoledne ožil prostor bývalého kina Pilotů přípravou stolů jednotlivých vydavatelství. Vedle několika zahraničních distributorů se zde představily zejména ty domácí, např. organizace Anarchistický černý kříž, Antifašistická akce, Kolektivně proti kapitálu, Iniciativa Ne rasismu!, Asociace Alerta, infoshop Salé, nakladatelský kolektiv Mezi řádky, kulturní čtrnáctideník A2, nakladatelství Pravěk, Dybbuk, Broken Books a další.

Pozvání samozřejmě přijala i Československá anarchistická federace, jež zde byla zastoupena naším nakladatelstvím. Naši účast jsme vzali jako výzvu a přichystali mimo jiné dvě knižní novinky. Tou první je titul (který jsme vydali společně s Antifašistickou akcí) *Jedu do Magadanu* s podtitulem *Vězeňský deník anarchisty* od Igora Oliněviče, který je vězněn v Bělorusku kvůli svým anarchickým aktivitám. Druhou pak práce *Anarchistická publicistika 1990-2013*, která vedle anotovaného přehledu anarchických periodik, brožur a knih obsahuje zamyšlení nad obecnými otázkami, jež jsou spojeny s publicistikou našeho novodobého anarchického hnutí. Potěšilo nás, že byl o obě knižní novinky poměrně velký zájem. Vedle toho náš stánek nabízel nová i starší čísla anarchické revue *Existence* a časopisu *Klíčení*, stejně jako knihy a brožury, které jsme vydali již dříve. Probíhal také doprodej triček s portréty známých postav anarchického hnutí – E. Goldman, B. Durrutiho a M. Bakunina. U posledně jmenovaného si letos připomínáme 200 let od jeho narození. Při té příležitosti jsme také připravili grafické listy s jeho portrétem, který také dominoval našemu stánku.

Bookfair navštívilo v obou dnech odhadem na 400 lidí, kteří se tak mohli podle avizovaného účelu akce seznámit s poměrně bohatou nabídkou kvalitních titulů a zároveň diskutovat s jednotlivými vystavovateli. Jen u stánku Nakladatelství ČSAF jsme takto domluvili několik dílčích spoluprací.

PŘEDNÁŠKY

„Knihy a další publikační aktivity jsou důležité, ale protože bez živého hnutí a reálných aktivit jsou jen teorií, tématem letošního festivalu jsou reálné sociální boje,“ stálo v pozvánce. A že bylo z čeho vybírat.

Sobotní přednáškový cyklus zahájil Kolektiv Solidarity proti represím ve Vídni, který promluvil o kriminalizaci protestů uprchlíků v Rakousku,

následovaný aktivisty Anarchistického černého kříže, kteří představili plánovaný projekt Celosvětového týdne solidarity s politickými vězni. Poté se otevřelo téma aktuálního dění v Bosně a Hercegovině a role anarchismu v tamním povstání a pokračovalo se anarchickým pohledem na povstání na Ukrajině. Před závěrečnou panelovou diskusí na téma „Právo na město a anarchismus“ ještě zazněla přednáška představitelů kolektivu CrimethInc reflektující anarchismus v nové vlně globální revolty.

Nedělní odpoledne v Café V lese odstartovala skupina Kolektivně proti kapitálu zamyšlením, jaký je vztah násilí a dělnické autonomie. Po ní dostal slovo člen Coletivo Anarquista Bandeira Negra, který přiblížil aktuální boje v Brazílii a roli anarchistů v nich. Následovala prezentace knihy *Jedu do Magadanu*, načež promluvil Peter Gelderloos o zdola organizovaných aktivitách v Barceloně a po něm Arnošt Novák mimo jiné o konceptu prefigurativní politiky a různých pojetích anarchismu v současných bojích. Nedělní program ukončila panelová diskuse na téma „Jak mohou anarchisté přispět k současným sociálním bojům?“.

O přednášky, které byly bezesporu přínosné a obohacující, byl velký zájem a posluchači se aktivně zapojovali do následných diskusí. Bylo také potěšující, že byl víceméně dodržován předem stanovený časový harmonogram a nedocházelo ke zbytečným prodávám.

DOPROVODNÝ PROGRAM

Bookfair a přednáškami ale festival nekončil. Během bookfairu se konala akustická vystoupení anarchických folkařů Batyho von Janof, OiOiPiratoři či Hledání. K dispozici byl benefiční raut. V sobotu dopoledne mohli zájemci absolvovat komentovanou procházku anarchickou historií a večer koncert kapel First World Problem, Fried Crush a Still Breathing.

Podrobný program byl k dispozici ve formě tištěného bulletinu, v němž se také objevil text Davida Graebera a Andreje Grubačiče „Anarchismus, nebo revoluční hnutí jednadvacátého století?“ Stejný text byl ovšem distribuován i loni a je škoda, že se v bulletinu neobjevilo něco nového.

V Café V lese byl zřízen dětský koutek, v jehož rámci se oba dny konala dílna *Klíčení*. Ve společnosti členů redakčního kolektivu *Klíčení* tak bylo možné vlastními silami vyrábět např. záložky do knih nebo razítka. V přestávkách mezi přednáškami tu vznikla řada aktivisticky laděných funkčních i dekorativních výrobků. Proběhl také workshop knižní vazby pro začátečníky.

Vstup na festival byl zdarma. Celá akce byla financována z dobrovolných příspěvků, benefitů a benefičního distra, kam mohl každý donést materiály, které již nepotřeboval, a někdo jiný si je za dobrovolný pří-

spěvek zase mohl vzít. Přesto se nepodařilo vybrat potřebnou částku, takže když budete chtít přiložit ruku k dílu, můžete zorganizovat třeba benefiční koncert, jak na „zalepení“ nákladů tohoto bookfairu, tak uspořádání toho dalšího.

Na závěr je třeba poděkovat pořadatelskému kolektivu za skvěle odvedenou práci a všem, kteří se na konání Anarchistického knižního veletrhu 2014 nějakým způsobem podíleli, zejména volné komunity VAP a kolektivu žižkovského infocentra Salé.

A nyní následují dílčí reporty z některých přednášek, jichž jsme se zúčastnili, a z anarchistické procházky Prahou.

UKRAJINSKÉ POVSTÁNÍ OČIMA ANARCHISTŮ

V sobotu o půl páté začala přednáška o dění na Ukrajině. Přišlo si ji poslechnout 140-160 lidí, takže přednáškový sál Café V lese byl slušně nabitý. V angličtině ji vedla Žeňa, anarchistka z Kyjeva. Úvodem řekla několik slov o vývoji na Ukrajině po pádu Sovětského svazu a o tzv. oranžové revoluci, která nepřinesla žádnou výraznější změnu, což vedlo k prohloubení pasivity a vzestupu národního sentimentu i k postupné polarizaci země na „východ“ a „západ“.

Žeňa promluvila o tom, co předcházelo současnému povstání a jak se vyvíjely protestní akce, které byly dlouhou dobu nenásilné a až později se k nim začali přidávat nacisti. Poté, co vláda přijala represivní zákony, rozhodli se lidé bojovat. V polovině ledna začala policie užívat i střelné zbraně. Narůstal odpor, stejně jako brutalita policie. Při vyvrcholení střetů v druhé polovině února bylo zastřeleno několik desítek demonstrantů, načež uprchl prezident Janukovyč. Je faktem, že nacistický Právý sektor byl poměrně aktivní a ozbrojený, většina protestujících ale byli obyčejní (velmi naštvaní) lidé, nikoliv nacisté.

Přednáška se zaměřila také na postoj anarchistů (zejména v Kyjevě), který nebyl jednotný. Jedni spolupracovali s anarchonacionalisty, kteří mají kořeny ve fotbalové subkultuře a ostatním vyhrožovali např. kvůli ničení nacionalistické propagandy. Dokonce se pokusili vytvořit vlastní

setninu v rámci bojových jednotek Majdanu a okolí. Tento pokus jim ale překazili ozbrojení nacisté.

Další část anarchistů se zapojila do nenásilných aktivit, jako bylo hledání zmizelých lidí, organizování zdravotní pomoci, shánění oblečení, hlídky v nemocnicích. Někteří se anonymně účastnili i v bojových jednotkách.

Bylo možné pozorovat mnoho prvků samosprávy. Během bojů fungoval systém hlídek v nemocnicích a výměna materiálu a odborníků mezi nemocnicemi. Jelikož zmizela z ulic policie, organizovaly se hlídky a lidé zjistili, že to jde i bez ní. Když například nacisté prohlásili, že obsadí parlament, udělali to lidé raději ještě před nimi. Studenti obsadili ministerstvo školství. Lidskoprávní aktivisté a anarchisté obsadili cizineckou policii, aby se její záznamy nedostaly do rukou náckům. Na příkladech samosprávného jednání pak mohli anarchisté při diskusích snadněji demonstrovat anarchistické principy v praxi.

Negativem protestů bylo užívání náboženských symbolů, prosazování požadavků na amnestii nacistů (i těch, kteří seděli za kriminální činnost) nebo to, že fašistická strana Svoboda dostala některá ministerstva. Ohledně dalšího vývoje kolem Krymu působila silná propaganda a štvání „východu“ a „západu“ proti sobě. I na proruské straně se angažují nacisté. Nebezpeční jsou na obou stranách.

Otázky z publika se pak zaměřily na vliv oligarchů; na vysvětlení, o co jde tzv. nacionálním anarchismem; jaká je skutečná podpora fašismu; jaké jsou projevy anarchistického hnutí na Ukrajině či co se bude dít dál. Prognózy dalšího vývoje počítají se třemi variantami - špatnou, horší a nejhorší. A čím můžeme pomoci my? Třeba tím, že se ujmeme ruských antifašistů, kteří se skrývají na Ukrajině před represivním aparátem Ruska. Právě jim nyní hrozí dvojí nebezpečí.

(-jk-)

NÁSILÍ A DĚLNICKÉ AUTONOMIE

Jsem dělnice a pracuji ve velké nadnárodní firmě, podobné těm, o nichž bude dále řeč, a násilí (nemá cenu nazývat to jinak) zprítomnělé

ANARCHISTICKÁ PROCHÁZKA PRAHOU

V RÁMCI DOPROVODNÉHO PROGRAMU ANARCHISTICKÉHO KNIŽNÍHO FESTIVALU SE V SOBOTU 19. DUBNA USKUTEČNILA SYMBOLICKÁ PROCHÁZKA ANARCHISTICKOU MINULOSTÍ. NA SRAZ, KTERÝ BYL DOPOLDNĚ U ANARCHISTICKÉHO INFOCENTRA SALÉ NA ŽIŽKOVĚ, DORAZILO OKOLO TŘICETI LIDÍ, A TO I Z JINÝCH ZEMÍ, TAKŽE VÝKLAD BYL PŘEKLÁDÁN DO ANGLIČTINY. POČASÍ NÁM PŘÁLO, A TAK JSME SI PROCHÁZKU MOHLI NÁLEŽITĚ UŽÍT.

První zastavení bylo na Kostnickém náměstí, které se nachází v jádru nejstarší části Žižkova a kde byli přítomní stručně seznámeni s historií žižkovské čtvrti. Žižkov tvořil chudou okrajovou periferii Prahy s bohatou tradicí dělnického hnutí a sociálních bojů. Od konce 19. století měla na Žižkově silné zázemí marxistická sociální demokracie, existovalo zde několik vzdělávacích dělnických spolků, ochotnických divadel a vycházelo tu několik dělnických časopisů. Žižkovské dělnictvo se hojně účastnilo i první prvomájové demonstrace v Praze na Střeleckém ostrově v roce 1890. Nás však nejvíce zajímala tradice anarchistického hnutí v Praze, pro které byl právě Žižkov stěžejním místem. Už v roce 1894 začal na Žižkově vycházet jeden z prvních otevřeně anarchistických listů u nás, a sice *Volný duch*, kde byl vůbec poprvé otištěn známý *Manifest anarchistů českých*. Na vydávání se podílel i významný anarchista Alois Věkoslav Haber. Na Žižkově pak do první světové války vycházelo několik dalších anarchistických časopisů (*Nová omladina*, *Komuna*, *Chudás*, *Práce*, *Mladý průkopník*, *Záduha* či v roce 1911 zde anarchosyndikalista Antonín Řehoř Hýskovský vydal list *Syndikalist*) a anarchistické organizace zde měly své aktivní skupiny.

Z Kostnického náměstí jsme přešli do Štítného ulice, kde na nás ještě dýchne atmosféra starého Žižkova s dlažebními kostkami a typic-

kou architekturou. V této ulici se nachází i dům č. p. 711, kde kolem roku 1905 žil a působil ve své době proslulý anarchista Michal Kácha (1874-1940). Adresa Štítného 711 se nachází na starých anarchistických publikacích redigovaných Michalem Káchou z počátku 20. století. Podle svědectví pana Žantovského, který už bohužel nežije (zemřel před několika lety a zanechal po sobě rozsáhlou sbírku dobových anarchistických publikací) a jenž se měl možnost s Káchou osobně setkat, bydlel ovšem později Michal Kácha v Jeseninově ulici, která se nachází také na Žižkově. Jeseninova ulice je později jako kontaktní uvedena i v Káchou redigovaném anarchistickém listu *Záduha*. Michal Kácha stál u zrodu České anarchistické federace a podílel se na vydávání hned několika anarchistických časopisů. Kromě *Záduhy* patřil mezi ty nej kvalitnější nepochybně i časopis *Práce*. Jako menší dárek byla procházka nejvíce rozdána xerokopie jednoho čísla *Práce* z roku 1907 i s přílohou pro děti „Klíčení - červená školka“.

Další zajímavou informací bylo, že podle *Kalendáře anarchistických socialistů na rok 1908* se měl ve Štítného ulici nacházet hostinec U Žižkova dubu, který je v tomto kalendáři uveden jako kontaktní místo na skupinu anarchosyndikalistické České federace všech odborů. Kde se tento hostinec přesně nacházel, prozatím nicméně není známo a bude potřeba se zaměřit na literaturu o starém Žižkově.

Následně jsme prošli Táboritskou ulicí, kde se v domě č. p. 15 nacházela v roce 1907 redakce anarchistického listu *Komuna* (navazovala na *Novou omladinu*). Do redakce *Komuny* kromě mnoha jiných osobností anarchistického hnutí docházel i spisovatel a pozdější autor světoznámého Švejka Jaroslav Hašek. Tady byla naše procházka po samotném Žižkově ukončena a pomalu jsme přešli na Olšanské hřbitovy.

Zde jsme se krátce zastavili u hrobu Viléma Körbera (1845-1899). Bylo připomenuto jeho významné místo v dějinách českého dělnického hnutí, jeho aktivní spoluúčast na přípravách vůbec první prvomájové demonstrace v Čechách v roce 1890, pozdější rozchod se sociální demokracií a příklon k neodvislému socialismu a anarchismu. Vilém Körber díky svému radikalismu a vlivu v dělnickém hnutí a pražském Politickém klubu dělnickém (sídli v Praze ve Pštrossově ulici nedaleko Karlova náměstí) dokázal ovlivnit směr k neodvislému socialismu a anarchismu u jednoho účastníka dělnického hnutí (například i Aloise Věkoslava Habera; ostatně Vilém Körber vydal hned několik anarchistických brožur a časopisů a podílel se na organizování anarchistického hnutí).

Z olšanských hřbitovů jsme přešli k urnovému kolumbáriu nedaleko vojenského hřbitova, kde se nacházela urna s pozůstatky Michala Káchy a kde měl být náš pochod zakončen. Naneštěstí byly všechny urny pryč a kolumbárium se opravovalo. Urny se mají sice po opravě vrátit, ale bylo domluveno, že budeme pro jistotu kontaktovat hřbitovní správu a zjistíme, co se stalo s urnou Michala Káchy. Pokud totiž za místo v kolumbáriu nikdo neplatil (což se u Michala Káchy dá už jen stěží předpokládat), mohly by být jeho ostatky rozprášeny a urna s hrobem zničena. Snad už se tak nestalo. Michal Kácha by si zasloužil, abychom na něho nezapomněli. Poněkud smutný konec této jinak příjemné procházky. Po tomto znepokojivém zjištění jsme společně odjeli na samotný knižní festival.

Děkuji všem za účast na dopolední procházce anarchistickou minulostí a pořadatelům festivalu za pozvání.

Z. Molotov

ANARCHISTICKÝ FESTIVAL KNIHY

sledovací systémy, firemní ochrankou a prolínající se celým pracovním procesem, ať už prostřednictvím spletného systému postihů a výkonostních norem či manifestované směnným režimem, který jasně dává najevo, že našim šéfům jsou naše životy úplně ukradené, je pro mě mnohaletou a každodenní zkušeností. Proto se mi téma přednášky vedené skupinou Kolektivně proti kapitálu „Jaký je vztah násilí a dělnické autonomie?“, konané v rámci anarchistického knižního festivalu, na rozdíl od některých posluchačů z řad intelektuálů nezdálo ani v nejmenším kontroverzní. Naopak jsem se těšila, s čím KPK přijdou, a doufala jsem, že něco z toho bude přenositelné i do našich bojů zde v ČR.

Po stručném politicko-teoretickém úvodu, kdy se definoval pojem násilí, jeho formy a význam pro boje, které dělníci svádí, začal přednášející v samostatných blocích probírat tři události z roku 2012, které ve světovém měřítku patřily k největším násilným střetům dělníků s jejich šéfy a zaměstnavateli. Šlo o stávkou v platinových dolech v Jihoafrické republice z července 2012, násilné protesty v indické továrně Suzuki Maruti z července 2012 a divokou stávkou dělníků v čínské továrně Foxconn ve městě Taiyuan v provincii Shanxi ze září 2012.

První z událostí, jakkoliv působila kvůli počtu mrtvých na obou stranách konfliktu hrozně, považoval kolektiv KPK za relativní úspěch, protože revoltujícím dělníkům se podařilo dosáhnout ústupků ze strany majitelů dolů v podobě lepších mezd a pracovních podmínek, dokázali se vypořádat se zkorumpovanými odbory a založit si vlastní nezávislé, jejichž požadavky napříště museli brát majitelé dolů v potaz. Za úspěch se dá počítat i to, že se stávka rozšířila do okolních dolů. Na druhou stranu je kromě velkých ztrát na životech k neúspěchům potřeba přičíst relativně malou organizovanost a snad i taktickou chybu, v jejímž důsledku proti zasahující policii a firemní ochraně dělníci nepoužili těžkou důlní techniku, které se zmocnili.

Násilné protesty v Indii při srovnání s bojem Jihoafríčanů působily spíše jako nepřítisť organizovaný výbuch frustrace po sérii neúspěšných jednání mezi vedením firmy a odbory - z historického hlediska je jisté pro manažery důležitý poznatek, že budou-li přitížit na pilu, může být „jejich“ fabrika vypálena do základů během jediného dne, ale pro třídní boj to podle KPK z dlouhodobého hlediska příliš přínosné nebylo: stovky zatčených, následná tvrdá represe ze strany státu (zřízení policejních stanovišť přímo na pracovištích). Naopak světovým bodem střetu v Suzuki Maruti bylo, že dělníci překonali kastovní rozdíly i nevráživost účelově zasévanou šéfy mezi kmenové a agenturní zaměstnance - o té bych sama mohla napsat tlustou knihu. Boj jihoafrických i indických dělníků neušel pozornosti světových médií a ví se o něm poměrně dost (ČSAF vydala na toto téma brožuru *Marikanský masakr*). Do Indie vypravil kolektiv KPK svoje pozorovatele, kteří analyzovali situaci přímo na místě.

Relativně málo se toho ví o posledním představeném konfliktu v čínském Foxconnu, protestů se zúčastnilo zhruba 2000 dělníků a jeho potlačování na 5000 policistů a členů firemní ochranky. Ve svědectví jednoho z účastníků se uvádí, že k boji vyburovala dělníky bezvýhodná situace a pocit beznaděje. Tovární komplex Foxconnu obývá asi 80 000 dělníků, kteří tam i spí na ubytovnách kontrolovaných firemní ochrankou. Konfliktem mezi dělníky a ostrahou při přesunu na ubytovny, který pak dále eskaloval, prý podle oficiálního vyjádření Foxconnu celá událost začala. Přiznám se, že takové životní podmínky se úplně vymykají mojí středoevropské představivosti. Proto když přednášející v závěru opakovaně upozorňoval, že dělnická třída si ve svém boji nemůže dovolit ten luxus, aby se násilí zřekla, musela jsem s ním naprosto souhlasit. Je to logické - samotný ekonomický vztah mezi dělníky a jejich šéfy a zaměstnavateli je ze své podstaty násilný a jeho zrušení těžko může proběhnout jinými než násilnými prostředky. Přednášející v závěru opakovaně varoval před násilím pramenícím z frustrace, které jakkoliv je pochopitelné, podle KPK boj dělnické třídy nikam neposouvá. Podle KPK je násilí jen prostředkem, a to prostředkem nejistým, třebaže v určitých klíčových bodech boje dělnictva nezbytným. Dále připomněl, že ozbrojené struktury, které si dělnictvo pro svůj boj vytvoří, by měly vždy zůstat pod jeho kontrolou a neměly by mít příležitost přerodit se v nová ohniska útlatku - soudím, že těmto problémům asi hned tak čelit nebudeme, ale my anarchisté toto riziko dobře chápeme. Pro mě byla nejzásadnější informace, že ozbrojený a vítězný boj dělníků je v naší době stále možný, je to věc, kterou z mainstreamových médií nikdy neuslyšíme, na to je opravdu potřeba ve správný čas navštívit podzemní přednáškový sál. Já sama na rozdíl od KPK považuji za přínosné i ty prohrané boje. Kromě toho, že nás učí, kudy cesty nevedou, je každý z nich varováním našim utlačovatelům. Za sebe říkám, že je jen dobře, pokud dělníci vezmou za své staré anarchistické heslo „Za každou facku vrátíme dvě.“

Materiály k přednášce naleznete na stránkách protikapitalu.org. (-gvr-)

ABC BĚLORUSKO

V rámci nedělního přednáškového bloku vystoupil člen Anarchistického černého kříže Běloruska. Představil situaci v anarchistickém hnutí za poslední čtyři roky, respektive stav hnutí po tvrdých režimních represích, které tyto roky provázejí. Běžné pronásledování anarchistů (a v Bělorusku vlastně jakýchkoli opozičních sil) se hodně zintenzivnilo po změně taktiky anarchistického boje, kdy se od symbolických akcí přistoupilo k akcím řekněme spektakulárním. Ty jsou namířené proti zcela konkrétním ikonám státní moci, jako jsou například služební místní tajné policie KGB apod., když v dané chvíli zosobňují politický nátlak nebo mocenský akt. Tyto přímé akce mívají z hlediska zákona za důsledek zpravidla jen nějakou zanedbatelnou hmotnou škodu, jenže svou podstatou zasahují nejcitlivější místo mocenského molocha tím, že viditelně nerespektují jeho nedotknutelnost. Takové překročení tabu vyvolá stejně spektakulární reakci - anarchisté končí ve věznicích s několikaletými tresty odnětí svobody.

Příležitostí pro zviditelnění obtížné situace našich běloruských kamarádů a uspořádání info turné po Evropě, do kterého byla zařazena i přednáška na pražském bookfairu, se stalo vydání vězeňského deníku běloruského anarchisty Igora Oliněviče *Jedu do Magadanu*, a to hned v několika jazycích (anglicky, francouzsky, španělsky, německy, polsky, česky ad.). Peníze z prodeje knihy jsou určeny právě běloruskému ABC. Pořízením si téhle bez přehánění skvělé knihy tak můžeme všichni přispět aspoň nepatrně k tomu, aby ve svém statečném boji mohli anarchisté v Bělorusku dál pokračovat. Je to to nejmenší, co můžeme z naší relativně bezpečné pozice udělat. (-dm-)

OČIMA POŘADATELSKÉHO KOLEKTIVU

Jako volný pořadatelský kolektiv považujeme letošní ročník Anarchistického festivalu za povedený. Odnášíme si z něj spousty zkušeností a podnětů, které budeme mít samozřejmě na zřeteli při přípravě dalšího festivalu, nicméně o několik z nich bychom se rádi podělili už nyní.

Na festival jsme po Praze provedli poměrně masivní plakátovací kampaň. Plakáty s jednoduchým, ale graficky zajímavým „logem“ byly před festivalem hodně vidět a nutno dodat, že také měly poměrně značný dopad, minimálně na návštěvnost webových stránek festivalu. Mezi návštěvníky a návštěvnicemi samotnými jsme žádný průzkum neprováděli, nicméně nárůst počtu návštěv webu byl natolik výrazný, že jsme přesvědčeni, že klasické plakátování má stále smysl a nestačí se jen spoléhat na internetovou propagaci.

Jako dobrá věc se ukázal dětský koutek. Ne proto, že by byl celou dobu využit na 100 %, ale hlavně proto, že tím festival v praktické, konkrétní rovině ukázal, že počítá i s rodiči s dětmi, ba co víc, že je vítá jako rovnocenné účastníky a účastnice, kterým jde takto naproti. Různé akce anarchistického hnutí by se podle našeho názoru měly obecně více otevírat různým skupinám, a tohle je jedna z cest, která pro jednu konkrétní skupinu bourá přístupovou bariéru.

Ač nás to vůbec netěší, musíme se i tady zmínit o penězích. Že náklady na festival jsou poměrně vysoké, je jasné každému, kdo umí do pěti počítat. O to víc nás zamrzelo, že v kasičce u vstupu se za oba dny objevila dle našeho soudu poměrně malá částka (na které se ještě dost výrazným způsobem podílelo několik málo jednotlivců, kteří přispěli vysokými částkami). Finanční příspěvek jsme také dostali pouze od jedné jediné přítomné distribuce...

Nechceme si na peníze nějak zvlášť stěžovat. Velkou část rozpočtu jsme pokryli z drobnějších benefitů, které jsme celý rok organizovali - což ovšem znamená, že do dalšího ročníku jdeme, co se financí týká, s čistým stolem. Bylo by fajn, kdyby se návštěvníci zamysleli nad tím, že dobrovolné vstupné neznamená ani tak vstupné zdarma, jako spíš „zamyslete se prosím nad tím, kolik si můžete dovolit dát, a to dejte“. Že festival bez finančních příspěvků nemůže fungovat, je v kapitalistické společnosti smutnou, ale zjevnou skutečností...

Naopak nás velmi potěšilo, jak samozřejmě se do pomoci s organizací přímo na místě pustila celá řada lidí a jak moc samosprávně celý festival proběhl. Na chvíli jsme zase v reálné praxi viděli, že samospráva velmi dobře funguje a nejde jen o nějaký teoretický koncept.

Děkujeme všem, co se zapojili nebo alespoň dorazili, a těšíme se na viděnou zase za rok!

NA OBRANU RADIKÁLNÍ PŘÍMÉ AKCE

ÚVAHY O OBČANSKÉ NEPOSLUŠNOSTI, SABOTÁŽI A NENÁSILÍ

Lindsay Hart

PŘINÁŠÍME PŘEKLAD TEXTU ZAMĚŘENÉHO NA NĚKTERÉ PROBLÉMY V DISKURZU A PRAXI PŘÍMÉ AKCE A MOŽNÝ VZTAH MEZI TOUTO FORMOU POLITICKÉHO JEDNÁNÍ A ANARCHISMEM.

Úvod

„Přímá akce“ měla v posledních dvaceti letech silný vliv na politickou oblast. Na jedné rovině demokratizace řady zemí prostřednictvím občanského odporu, která proběhla například ve východní Evropě, na Filipínách a v Jižní Africe, dokázala, že takový odpor může vést k národní politické revoluci. Na rovině druhé se ukazuje, že přímé akce takových skupin, jako jsou *Greenpeace*, *Chipko Andolan* či *Earth First!* mohou přitáhnout pozornost k určitým tématům, v těchto případech k environmentálním otázkám či k problémům souvisejícím s rozvojem třetího světa, a že je možné je pomocí taktiky přímé akce zpochybnit a (do určité míry) i změnit. V rámci anarchismu má přímá akce dlouhou tradici. Za posledních třicet let se anarchisté zapojili do mnoha tzv. nových sociálních hnutí, jako jsou feministická, environmentalistická, mírová hnutí či hnutí za osvobození zvířat. Přímá akce, která se v těchto hnutích rozvíjela, měla nepochybně anarchistický nádech a decentralistické, nehierarchické struktury a rozhodování pomocí přímé demokracie bylo součástí mnoha kampaní, které tato hnutí vedla.

Přímá akce, kterou si osvojila výše zmíněná nová sociální hnutí, zpochybňovala především ideje a institucionalizované normy státu a společnosti a požadovala účast na politickém procesu. Stát si tyto normy někdy drakonickým způsobem znovu vynucoval: například v roce 1994 se zavedením Criminal Justice Act v Británii tvrdě omezil legální protest.

Nová sociální hnutí používají jako součást strategie přímé akce ilegální taktiky. Většina hnutí například hojně využívá občanskou neposlušnost. Ačkoli anarchisté teoreticky nemají díky svému odmítání státu žádný zvláštní problém s illegalitou taktik, jsou nuceni ospravedlňovat své porušování zákonů. Zatímco přesvědčovat lidi o hodnotách anarchistických zásad je pro anarchisty nezbytné, ospravedlňovat při tom porušování zákonů vede mnohdy k tomu, že se snaží vysvětlovat komplexní ideje v rámci názorového prostoru krátkého televizního klipu. Z taktických důvodů je často mnohem lepší ospravedlňovat určité konkrétní jednání v současném politickém kontextu než obhajovat rozklad celé teoretické opory moderního světa.

Tím mám na mysli, že ospravedlňovat porušování zákonů není samo o sobě snadnou záležitostí. Aktivisté často nejsou schopni jasně a srozumitelně argumentovat. Mnoha lidem není jasné, proč je porušování zákonů ospravedlnitelné, a to dokonce ani v případě „dobrých“ cílů. Navzdory tomu jsem přesvědčen, že k oprávněnému porušování zákonů je třeba zaujmout radikální postoj, který je v souladu s anarchistickou politickou tradicí.

BUDOVÁNÍ PŘÍMÉ AKCE

V mnoha oblastech společenského a politického života se pojetí přímé akce napadá. Akademici, stát, masmédia, aktivisté i veřejnost – všichni manipulují s pojetím, charakterem a legitimitou přímé akce a přetvářejí je. Za přímou akci se označují jak teroristické útoky, tak psaní dopisů, ale zařazení takových extrémně politické aktivity pod jeden termín samozřejmě není návodem, jak dosáhnout přesnosti při popisu takového fenoménu nebo přesvědčivosti při jeho obhajobě či odmítnutí. Je tudíž nutné se vyjasnit, co je to přímá akce, a porozumět tomu, jaké politické aktivity formují podstatu této ideje.

Podstatu přímé akce podle mne je, že osoba nebo skupina lidí jedná tak, aby dosáhla určitého sociálního nebo politického cíle, aniž by se toto jednání opíralo o jakékoli zprostředkování skrze formální procesy a struktury státu a ekonomických vztahů. Takže o pracujících, kteří neoficiálně stávkují, o lidech bez domova, kteří obsadí prázdnou nemovitost, o aktivistech, kteří provádějí akty občanské neposlušnosti, a o lidech, kteří organizují družstvo, lze říci, že provádějí přímé akce. Takové pojetí nevylučuje skutečnost, že součástí některých přímých akcí může být i násilí. Proto je tak důležité rozlišovat mezi přímou akcí a nenásilnou přímou akcí (NVDA – *nonviolent direct action*).

Abychom upřesnili charakteristiku přímé akce, je důležité rozlišovat mezi dvěma hlavními typy: protestní a neprotestní přímou akcí. Družstva jsou příkladem neprotestní přímé akce a občanská neposlušnost příkladem té protestní. Kromě toho je nezbytné v kategorii protestních přímých akcí rozlišovat mezi těmi protesty, které jsou legální, a těmi, které jsou ilegální, jako například blokády silnic.

Násilí a přímá akce

V diskusi o přímé akci a jejím významu pro anarchismus se nedoceňuje důležitost zkoumání předpokladů týkajících se násilí a nenásilí. Nemám zde bohužel dostatek prostoru, abych se tím detailně zabýval. Nicméně nastíním určitá tvrzení, která jsou pro jakoukoli další debatu důležitá.

Představa, že násilí spočívá v užití fyzické síly, je neobhajitelná, jak ukázali ve svých knihách J. Galtung a J. Harris. Namísto toho se zdá, že nejužitečnější pro popis aktů násilí je kritérium poškození, ať již zapříčiněné záměrně, z nedbalosti či z bezohlednosti. Ublížení nemusí být jen fyzické, může být i psychické, a existují rozumné argumenty pro tvrzení, že násilí může být také strukturální. Z historie je patrné, že toho největšího přímého násilí se dopouštěly zavedené autority, nikoli ti, kdo usilovali o revoluční cíle. Ačkoli jsou anarchisté často považováni za ty nejhorší pachatele politického násilí, důkazy tento názor nepodporují. Jak tvrdí Peter Marshall v *Demanding the Impossible*: „Anarchisté ve skutečnosti přispěli mnohem méně k celkovému souhrnu lidského násilí než nacionalisté, monarchisté, republikáni, fašisté či konzervativci, nemluvě o mafii nebo organizovaném zločinu. Nikdy, na rozdíl od vlád, nezorganizovali genocidu ani masové zabíjení, jakým je válka. Nikdy chladnokrevně neuvažovali o úplném zničení země jako jaderní vědci, generálové či prezidenti. Nikdy nepřijali politiku promyšleného teroru u moci jako Robespierre, Stalin či Pol Pot.“

Akademici a přímá akce: případ zprostředkujícího porozumění

Akademické práce o přímé akci jsou silně ovlivněny kampaněmi občanské neposlušnosti, ke kterým došlo během 20. století zejména v Evropě a ve Spojených státech, jako byly kampaň proti jadernému zbrojení v 60. a 80. letech či boje za občanská práva ve Spojených státech. Výjimkou je pozornost věnovaná kampaním *satyagraha* v Indii, inspirovaným Gándhím.

Existuje konflikt mezi těmi, kdo přímou akci provádějí, a těmi, kteří o ní teoretizují, jenž pramení z rozepře o přesnou definici toho, co je a co není v aktivitách přímé akce násilím. V následující diskusi se zabývám individuální a kolektivní volbou, osobním a institucionalizovaným násilím, násilím proti lidem nebo majetku, násilím jako obranou nebo útokem apod.

Především se tu chci zaměřit na „ekotáž“,¹⁾ která je určitou taktikou přímé akce. Definoval bych „ekotáž“ jako „čin, který vědomě překračuje zákon; jeho cílem je zastavit, zmařit či zpomalit proces nebo jednání, které podle aktéra škodí životnímu prostředí nebo ho ničí; je to akt protestu; a poškozuje nebo ničí majetek těch, na které se protest zaměřuje.“ Ekotáž zahrnuje takové činy, jako jsou zatlučení hřebů do kmenů stromů, poškození strojů či ničení zeměměřičských značek.²⁾ Nicméně dosud neexistuje žádný důkaz, že by takovými aktivitami bylo způsobeno nějaké úmyslné ublížení, a to i navzdory mylným názorům některých prominentních autorů v této oblasti (například A. Dobson, L. Martell či J. DesJardins). Incident, který tvoří základ pro většinu rétoriky definující ekotáž jako úmyslné ublížení, se odehrál v roce 1987 v Cloverdale v Kalifornii, kde jednoho dřevorubce zranil letící odštěpek řetězu z pily, který se roztrhl, když narazil na zatlučený hřeb v kmeni. Dave Foreman, který v *Confession of Eco-Warrior* (Vyznání ekologického bojovníka) jako jediný poskytuje úplný popis události, tvrdí, že nikdy nebyl předložen žádný důkaz, že by do toho byl zapleten nějaký *Earth*

First! aktivista nebo jiný environmentalista; hlavní podezřelý místního šerifa byl republikán, který vlastnil půdu naproti místu, kde se těžilo dřevo; strom, do kterého byl zatlučen hřeb, nebyla stará původní sekvoj, ale vysazená (environmentalisté obvykle vedou kampaň proti kácení původních lesů); hřeby byly do stromu zatlučeny až poté, co byl poražen (přitom důvodem, proč se to dělá, je zabránit kácení); dodatečně se díky důkazu, který poskytl sám poškozený, ukázalo, že celý incident byl záležitostí bezpečnosti práce a nikoli ekotáže.

Nicméně v některých kruzích se klade ekotáž na roveň terorismu. Každá slušná kritická analýza pojmu terorismus ukazuje, že v terorismu jde především o to, aby se prostřednictvím zabíjení, mrzačení a zraňování lidí vyvolal strach. Taková jednání se tudíž očividně liší od aktivit ekosabotérů, kteří pouze poškozují majetek. Klást úmyslně rovnítko mezi tyto dva typy aktivit je falešné a podkopává tak jakoukoli vážnou debatu na dané téma. Jak prohlašuje environmentalní aktivista Mark Roselle, „použití slovo *terorismus* pro ekotáž je totální znehodnocení skutečného významu toho, co vůbec terorismus je a co dělají lidé, když jsou skutečně zoufalí“. A s ohledem na vášnivou diskusi o zatlučení hřebů do stromů, která proběhla ve Spojených státech, pokračuje v argumentaci, že pokud by byli ekosabotéři teroristy, pak by zatlučovali hřeby do lidí, kteří jsou zodpovědní za ničení životního prostředí, a nikoli do stromů.

Překroucení ekotáže na terorismus v akademických textech jen prozrazuje víru v absolutní posvátnost majetku, podobnou té, která prostupuje legálními institucemi státu. Nicméně hodnotové systémy nejsou absolutní. Namísto toho se o jednání (jako je ničení majetku pro politické cíle) musí uvažovat s ohledem na jejich bezprostřední a širší kontext.

Odpověď státu

Víra v soudní systém v Británii jakožto čestného arbitra spravedlnosti byla v několika posledních letech podkopána. Přispělo k tomu odhalení řady utajovaných metod, které policie a prokuratura používaly k zamezení účinnosti protestů, ke zpochybnění jejich legitimacy a k nepříznivému ovlivnění morálky protestujících. Některé z těchto metod, které stát použil proti lidem angažovaným v environmentální přímé akci, zahrnovaly: zatýkání bez vznesení obvinění; triviální případy se dostaly až k soudu, který je okamžitě smetl ze stolu;³⁾ uvalení neobvykle restriktivních podmínek pro propuštění;⁴⁾ ignorování ilegálního jednání lidí, kteří se na protestech nepodílejí. Kromě toho byli lidé z jiných protestních skupin odsouzeni ke zcela nepřiměřeně vysokým trestům.⁵⁾

Jen obtížně by bylo možné vyhnout se závěru, že první tři metody (zatčení bez obvinění, triviální případy u soudu a restriktivní podmínky propuštění) představují cynickou snahu zastrašit, obtěžovat a z dalšího protestu vyloučit zatčené a/nebo obviněné. Tyto příklady ukazují, že všichni si nejsou před zákonem rovni, a tudíž v něm nelze mít oporu, ani v něm hledat ochranu. A příklad restriktivních podmínek propuštění je projevem snahy vytvořit atmosféru zastrašování založenou na výjimečné tvrdosti potenciálních důsledků. To vše ilustruje skutečnost, že protestující jsou považováni za provinilé především proto, že překračují spíše politicky než právní řád a že trestněprávní kroky lze proti nim legitimně zneužít mimo jakýkoli formální postup justice.

Odpověď médií

Pojem přímé akce utváří v první řadě zprostředkující diskurz masmédií. Názory politiků, policie, soudů, aktivistů a někdy dokonce i široké veřejnosti se objevují v novinách, televizi a rozhlasu. Masmédia nejsou pouhými hlasateli zpráv, očividně také interpretují, upravují, editují a konstruují výpovědi, které se tak samy mohou stát politickým jednáním, stejně jako akce a slova, o kterých informují.

Masmédia vytvářejí pojetí přímé akce různými způsoby. Například John Vidal v *Guardianu* přímé akce prostřednictvím svých investigativních reportáží otevřeně podporuje, jako tomu bylo v případě kampaně proti silničnímu obchvatu v Newbury. Jiní novináři, jako třeba Greg Swift z *Daily Mail*, se snaží vyvrátit argumenty těch, kteří jsou zapojeni do přímých akcí při protestech proti výstavbě dálnic, tím, že je charakterizují jako „parazity na podpoře v nezaměstnanosti“, kteří jsou neustále opilí a zfetováni, a popisují „špinu“ protestních kempů. Další novináři, jako například John Harlow ze *Sunday Times*, zase podávají nepodložené zprávy o „teroristických“ aktivitách. Harlowův článek (z 3. července 1994) je obzvláště odporný, když tvrdí, že „extremisté“ infiltrovali „opravdové“ environmentální hnutí a jsou odhodláni použít jakékoli metody, včetně ubližování lidem, aby dosáhli svých cílů.

Ačkoli v institucionalizovaných médiích existuje tendence zobrazovat *Earth First!* a jiné skupiny přímé akce negativně, nemusí to tak být nutně vždy. Mimo jiné také díky masmédiím dosáhla tato témata v posledních letech tak vysoké publicity. Je také pravda, že v některých případech může být dobrá jakákoli publicita. Průzkum Gallupova ústavu z roku 1995 například ukázal, že za období mezi lety 1984 až 1995 se o 70 procent zvýšil počet lidí, kteří schvalují blokády dopravy.

Zkreslování informací médii „hlavního proudu“ však také mnohé lidi podnítilo k tomu, aby se zapojili do jiné formy přímé akce a začali sami

vytvářet „undergroundové“ bulletiny, noviny, časopisy a videa.⁶⁾ Takové publikace samozřejmě mají svoji vlastní agendu a některé mají i svůj vlastní senzacechtivý styl reportáží, tak jako noviny *Class War*, ale většinou poskytují alternativní zdroj informací o kampaních přímé akce a o myšlenkách, které se nápadně odlišují od stanovisek povětšinou pravcového tisku.

FORMY PROTESTU

Pro většinu kampaní jsou běžné tři typy nenásilných přímých akcí, které v současné době environmentální hnutí používá: „přinést svědectví“, „obstrukce“ a „masové hnutí“.

Přinést svědectví:

symbolismus, média a evidentní nespravedlnosti

Přinést svědectví je forma přímé akce, která má dlouhou historii už jako součást kvakerské tradice. Má v sobě silný spirituální prvek, který klade velký důraz na to všimnout si nespravedlnosti, kdekoli k ní dochází. Skupiny jako třeba *Greenpeace* to využívají, aby dramatizovaly účinky svých akcí. Jak říká P. Wapner: „*Když se Greenpeace postaví na volném moři proti velrybářským lodím nebo když blokuje železniční trať, po které se převážejí toxický materiál, nebo ucpává průmyslové výpusti, svědčí to o tom, že věří v ekologickou nespravedlnost. Greenpeace se snaží vytvořit obraz ničení životního prostředí, které je možné dostat prostřednictvím médií k co nejširšímu publiku. Myšlenka spočívá v tom pozvat veřejnost, aby se stala svědkem, umožnit lidem po celém světě, aby se dozvěděli o ekologických nebezpečích, a snažit se v nich vyvolat pocit pobouření.*“ Pozitivní reakce na takové akce, kdy *Greenpeace* „přináší svědectví“, byla značná a problémům, na které jeho členové upozornili, se dostává rozsáhlé mediální pozornosti i určité odezvy ze strany vlády a průmyslu. Kromě toho velká publicita těchto akcí a výslovná oddanost étosu nenásilí zvyšuje ve veřejném mínění přijatelnost přímé akce.⁷⁾

Nicméně jakkoli má taktika „přinášet svědectví“ své politické využití, je nutné ji z hlediska anarchistů chápat jako omezenou, protože až příliš spoléhá na to, že masmédia účinně předají poselství, ke kterému jedině nebo malá skupina aktivistů přiláká jejich pozornost. Je poměrně pravděpodobné, že mediální reportáže z akcí nebudou příznivě nakloněné záměrem organizátorů. Kromě toho pouhé upozorňování široké veřejnosti na evidentní špatnosti prostřednictvím taktiky „přinášet svědectví“ může být sice nezbytnou součástí kampaně za změnu, aby však bylo skutečně účinné, musí být zapojeno do většího celku. Problémem také je, že některé organizace, jež praktikují tuto taktiku, se spoléhají na malou skupinu „elitních“ aktivistů, kteří mají „svědčit“ o nespravedlnosti za všechny ostatní.

Obstrukce:

buldozery, domy ve stromech a zámky na kola

Obstrukce mají, podobně jako přinášení svědectví, úctyhodnou tradici. Podstatou myšlenky tohoto typu přímé akce je překazit jednání či proces, který je terčem akce, nebo jim zabránit. Použitá taktika může zahrnovat různé podoby občanské neposlušnosti, jakými jsou blokády nebo obsazování staveb. V environmentálním hnutí zahrnovaly takovéto typy přímé akce právě zásahy *Earth First!* proti kácení starých lesů ve Spojených státech nebo v Británii protesty proti výstavbě dálnic.

Protesty proti výstavbě dálnic v 90. letech ve Velké Británii přinesly také řadu stále vynalézavějších taktik používaných skupinami *Earth First!*. Zahrnovaly připoutávání se k těžkým strojům pomocí masivních zámků na kola, zabetonovávání se do místností budov určených k demolici, budování domů ve stromech, které stály v cestě předpokládané stavbě silnice a sezení před buldozery a v buldozerech. Tyto formy přímé akce pravděpodobně přispěly ke změně veřejného mínění a díky tomu i ke zrušení řady stavebních projektů. Opět je tu riziko, že takové aktivity může provádět jen „elitní“ skupina aktivistů a že ostatní, méně přitažlivé aktivity by mohly být v očích aktivistů a širší veřejnosti znehodnoceny.

Přímá akce masového hnutí: lidé, moc a participace

Přímá akce v předchozích dvou příkladech je přímou akcí relativně malého počtu lidí. Naproti tomu masové hnutí v tom ideálním případě zahrnuje takové množství lidí, že zákon, politika nebo činnost, proti nimž se protestuje, jsou zrušeny nebo zastaveny vahou počtu lidí. Takové kampaně, jako bylo Hnutí za občanská práva ve Spojených státech, Gándhího kampaň za národní osvobození v Indii a *anti-Poll Tax* kampaň (Kampaň proti zavedení daně z hlavy) v Británii jsou příkladem masových hnutí, které použily přímou akci především jako prostředek k politické a sociální změně.

Masová hnutí přímé akce v environmentální oblasti se zatím vyskytla jen v zemích, kde to bylo spíše otázkou bezprostředního přežití než

otázkou dlouhodobého etického nebo politického přesvědčení. Například *Chipko* a *Narmada Bachao Andolan* v Indii nebo Aliance pralesních lidí v Amazonii, které vedly kampaně proti odlesňování a výstavbě přehrad, používaly nenásilnou přímou akci navzdory tomu, že samy čelily rozsáhlé represí a násilí. Těmto kampaním se podařilo vyvolat nějaké změny jak v environmentální politice jednotlivých států, tak i nadnárodních finančních organizací, jakými jsou Světová banka a Mezinárodní měnový fond.

NENÁSILÍ

V současné debatě o nenásilí a násilí, která probíhá ve skupinách používajících přímou akci, rétorický zápas mezi „fluffies“ (změkčilými) a „spikies“ (ostrými) odráží debaty, které se odehrály ve většině hnutí za sociální změny tohoto století. Debata o neefektivnějším a nejetičtějším prostředku k dosažení určitého cíle vychází z široké palety zdrojů: Mahátmou Gándhím a Martinem Lutherem Kingem počínaje a marxismem a anarchismem konče. Nicméně koncept nenásilí, podobně jako koncept násilí, bývá v akademické literatuře často nepochopen a podobně je tomu i v rétorice masmédií a argumentech aktivistů. V debatách o nenásilí je patrně nejvýraznější vliv Gándhího myšlenek, a proto budou i ohniskem krátkého přehledu o teorii nenásilí.

Gándhí udělal pro teorii nenásilí pravděpodobně více než kdokoli jiný a na jeho jednání a jeho díla se často odkazuje jako na určité měřítko tohoto konceptu. Jeho představa o nenásilném jednání čili *satyagrahe* se často překrucuje a staví se na roveň pasivní rezistenci, zatímco Gándhího koncept je mnohem propracovanější. *Satyagraha* má tři hlavní prvky: *ahimsa* (nenásilí), hledání pravdy a vlastní utrpení. Bondurant podává ve své knize o Gándhího filozofii detailní popis souhrny těchto prvků v Gándhího celkovém konceptu politického jednání. Obsahuje dostatek příkladů, jimiž lze ilustrovat komplexitu Gándhího myšlenek a neodmyslitelné napětí mezi nimi při pohledu na jeho názory na násilí a nenásilí: „Zatímco (pro Gándhího) bylo veškeré násilí špatné a musí se z teoretického hlediska odsoudit, bylo důležité rozlišovat jeho různé formy a kontexty. Defenzivní násilí bylo morálně na vyšší úrovni než ofenzivní... Spontánní násilí bylo morálně nadřazeno násilí předem promyšlenému... Násilí dlouhou dobu utlačovaných skupin postrádajících možnost společného, soustředěného jednání bylo mnohem „pochopitelnější“ než násilí těch, kteří mají příležitost participovat na politickém životě a vyvíjet organizační úsilí... Pro Gándhího bylo nenásilí nekonečně morálně vyšší než násilí, to však bylo zase nekonečně výš než zbabělost... Gándhí také tvrdil, že násilí mělo alespoň zastrážující efekt a pravděpodobně tak redukovalo výskyt většího násilí, kdežto zbabělci jen krmí nenasytný apetit násilníků. Tam, kde byla volba jen mezi zbabělostí a násilím, doporučoval Gándhí násilí.“ Anebo jiný citát: „Akeptuji takovou interpretaci *ahimsy*, která tvrdí, že není pouze negativním stavem - neškodit -, ale je to pozitivní stav lásky, konání dobra, a to dokonce i vůči tomu, kdo koná zlo. Ale neznamená to přitom pomáhat tomu, kdo koná zlo, aby v tomto konání pokračoval, ani tolerovat je pasivním přijetím. Oproti tomu láska, aktivní stav *ahimsy*, vyžaduje, abyste se postavili proti tomu, kdo koná zlo, tím, že se od něj distancujete, dokonce i když ho to může urazit nebo fyzicky zranit.“ Násilí ve výše zmíněném případě není absolutní a je zřejmé, že se na rozdíl od jiných zdrojů jako třeba liberální právní věda k různým typům a k různě míře násilí přistupuje a mělo by se přistupovat různě. Podobné příklady přijatelnosti ospravedlnitelného násilí se vyskytují v případech sebeobran, a když k němu dochází během „spravedlivé“ války. Gándhího pohled na násilí se příliš neliší od běžně rozšířeného názoru, že v určitých situacích může být jisté násilí nezbytné.

Nicméně pravděpodobně nejvýznamnější rozdíl mezi Gándhího názorem na násilí a názorem většiny lidí je v tom, že rozvinul a používal koncept nenásilí, který se radikálně liší od předchozích koncepcí. Gándhího nenásilí vyžadovalo odvahu, bylo aktivním, nikoli pasivním postojem a znamenalo, že člověk by měl do nenásilného činu vložit celou svoji mysl, tělo i duši. Takový postoj vyžaduje zapojení mnoha lidí, ale použití nenásilí by, v ideálním případě a po důkladném tréninku, mohlo vést k pozitivní sociální změně.

Nicméně Gándhího názor na nenásilí, ač radikální, nebyl absolutní. S nenásilím je třeba smířit jiné hodnoty jako třeba spravedlnost, pravdu či odvahu. To odhaluje vnitřní rozpory Gándhího myšlení. Je ovšem třeba si uvědomit, že nebyl filozof, ale sociální aktivista, který přijal mnohé anarchistické principy a praktiky. Ačkoli některé Gándhího myšlenky ohledně nenásilí jsou problematické, jako například jeho pojetí „já“ a „dobrovolného utrpení“ a představa, že nenásilí neznamená, že nikdo nikomu neublíží, mnohé jeho názory a názory jemu podobných jsou cenné při pokusech vytvořit koncepci radikální přímé akce pro současné boje.

PŘETRANSFORMOVÁNÍ PŘÍMÉ AKCE

Protestní přímá akce se v posledních dvaceti letech vyvinula a modernizovala mnoha způsoby. Tradiční metody protestu, jako jsou protestní pochody, shromáždění na pikety, se nadále používají někdy i s velkým úspěchem, ale jen díky široké paletě nových, nápaditých a působivých

taktik se sociální témata a témata životního prostředí udržela v pozornosti veřejnosti. Tematika životního prostředí se ve Velké Británii stala vysoce exponovanou, a to jak lokálně, tak celostátně právě díky průkopnickým taktikám takových skupin, jako jsou *Earth First!*, *Reclaim the Streets* (kteří obsazují ulice a navrací jejich prostor do užívání lidem), *Citizen's Recovery of Indigenous People's Stolen Property Organization* (kteří odstraňují z obchodů výrobky ze dřeva pocházejícího z deštných pralesů, aniž by za ně platili, a nosí je na policii, aby zpochybnili jejich legální status) a *Critical Mass* (kteří při mobilních „street parties“ na kolech navracejí silnice cyklistům).

Z akcí těchto skupin je evidentní, že strategie a taktika přímé akce je formou politického jednání, které se neustále vyvíjí. Sharpova studie z roku 1973 o nenásilných akcích jich uvádí téměř 200 typů. Nicméně z radikální perspektivy je důležité rozlišovat mezi protestem a odporem. Protest je ve většině případů aktem nesouhlasu namířeného na specifický problém a obsahuje implicitní uznání vnější autority, vůči které se protestuje. Naproti tomu odpor je otevřenější koncept, který s sebou nese principiální opozici proti zavedené autoritě.

Občanská neposlušnost

Taktika občanské neposlušnosti může být pro anarchisty teoreticky problematická, protože vyžaduje uznání legitimacy státu. Nicméně člověk může vykonat akt občanské neposlušnosti (zcela oprávněně) a zachovávat si přitom dlouhodobý cíl odstranění státu. Tvrdit něco jiného by znamenalo popřít Gándhího účast na aktech občanské neposlušnosti nebo odmítnout názor, že byl revolucionář; obojí je stejně nesmyslné.

Anarchistická perspektiva občanské neposlušnosti jde dále než koncepce, která pouze vyzývá mocné, aby pozitivně reagovali na cíle přímé akce. Anarchisté jsou přesvědčeni, že politický aktivismus přesahuje instrumentalismus státu a zavedených postupů a že cílem přímé akce má být vytvoření organizačních a sociálních struktur, které mohou a budou existovat mimo stát.

S tradicí občanské neposlušnosti úzce souvisí princip přijetí přiměřeného trestu za „zločin“, obzvláště v souvislosti s ilegálními aktivitami. Z anarchistického hlediska je však tento princip a některé komplikace, které s ním souvisí, značně diskutabilní.

Odporování trestu

Často se tvrdí, že „být ochoten přijmout trest“ za přestoupení zákona při občanské neposlušnosti (či sabotáži) je významnou součástí argumentace ve prospěch legitimacy takových ilegálních politických akcí. Tato představa je založena na závazcích, které občané mají vůči státu. N. Buttler a další ukázali, že takové závazky nejsou absolutní, a tudíž nemusí být absolutním závazkem přijmout *legální* důsledky *ilegálních* činů. Navzdory tomu si myslím, že anarchisté mají závazky k občanské společnosti. Jedním z těchto závazků je povinnost vysvětlit oprávněnost svého jednání jak těm, kteří jsou přímou akcí zasaženi, tak i širší veřejnosti, a dokázat, že přímé akce nejsou zaměřeny na podkopání občanské společnosti, ale že v nich jde o dosažení určitých zlepšení na úrovni spravedlnosti či morálního statusu samotné společnosti. Je proto důležité, aby anarchisté, stejně jako všichni ostatní, kteří takto porušují zákony, ospravedlnili své ilegální akce tím, že jasně vyjádří svůj záměr.

Mnozí autoři a aktivisté nicméně tvrdí, že sám cíl občanské neposlušnosti, ať již spočívá v oslovení lidského smyslu pro spravedlnost či morálního přesvědčení nebo ve vyburcování veřejného mínění, vyžaduje, aby byl člověk ochoten přijmout trest. Gándhí založil svou argumentaci ve prospěch tohoto postoje na tom, že dobrovolné zvolené utrpení může lidem „otevřít oči“ a dovolit spatřit krivdu.

Přijetí trestu je určitě jeden ze způsobů (snad až příliš viditelný) dobrovolného utrpení, ale zdá se mi, že není tím jediným a dokonce ani tím nejdůležitějším. Často se ignoruje dobrovolné utrpení, jež s sebou nese samotná účast na aktu občanské neposlušnosti, ale které může být srovnatelné s utrpením, jež má lidem „otevřít oči“ a vytvořit základy pro dosažení cílů občanské neposlušnosti.

Gándhího pojetí dobrovolného utrpení bylo kritizováno také z feministické perspektivy. Koncept dobrovolného utrpení předpokládá, „že jeho hodnota spočívá v tom, že se o něj usiluje - to má za následek mimořádný, šokující a viditelný dopad. Nicméně ženy zřídka usilují o fyzické a citové utrpení, protože je do značné míry již součástí jejich existence. Neměli bychom se mít navíc na pozoru před muži, kteří nám říkají, že utrpení je dobrá věc? Přijal by Gándhí utrpení od Britů nebo Martin Luther King od bílých? Ne, jde o to, že jsme to jediné my sami, kdo může rozhodnout, kolik jsme připraveni snést v tom kterém případě.“ Z tohoto hlediska není dobrovolné utrpení něco, o co se musí nezbytně při dosahování cílů občanské neposlušnosti usilovat. Někdy ale může být považováno za užitečnou taktiku.

Výše zmíněné cíle občanské neposlušnosti nejsou jedinými cíli, o které lze v takových akcích usilovat. Odmítání spolupráce a fyzická obstrukce jsou strategiemi, které by mohly znemožnit zavádění některých zákonů a politiky státu. Příkladem odmítní spolupráce je neplacení Poll Tax

(daň z hlavy) a příkladem taktiky fyzické obstrukce jsou současné protesty proti výstavbě dálnic. Takové cíle jsou radikálnější než jiné již zmínované a jak tvrdí Buttle: „Úspěch nebo selhání těchto strategií nezávisí na přijetí trestu a ve skutečnosti by taková strategie mohla špatně dopadnout, pokud by aktéři občanské neposlušnosti připustili, aby byli zatčeni a tak odstraněni z místa obstrukce.“

Odporování trestu může být také motivováno skutečností, že soudní jednání může být, a také mnohokrát bylo, buď státem, nebo jeho agenty využíváno pro politické cíle. Takže pokud existuje důkaz, že se člověku nedostane spravedlivého soudního procesu nebo že je to nanejvýš nepravděpodobné, pak i když z jiných důvodů souhlasí s tím, že by se po-drobil trestu, může být z politických důvodů nezbytně klást odpor a trestu se vyhýbat. Jak tvrdí v jednom svém článku G. J. Schochet, „trest se nutně nemusí považovat jenom za aplikaci sankce a právního důsledku porušení zákona, ale lze na něj také nahlížet jako na zákon nebo politiku samu o sobě, které jsou neospravedlnitelné a mohou nebo by měly být porušeny ze stejných důvodů, ze kterých byl porušen zákon, který předcházela sankci. Takže odpor se stává dalším případem občanské neposlušnosti.“

Sabotáž

Poškození nebo ničení majetku se v moderní společnosti připisuje přísné morální stigma. Argumenty proti němu jsou zakořeněny v názorech na právo, násilí a občanství. Myšlenka posvátnosti vlastnických práv, která se rozvinula v moderní konzumní společnosti, vedla k názoru, že při ochraně majetku je přijatelné používat násilí vůči lidem. Sabotáž jako zvláštnímu útoku na majetek se dostává podobného, ne-li většího morálního odsouzení než „kriminální“ krádeži nebo vandalství.

V historii se objevují případy, kdy se sabotáž používala v určitém kulturním nebo sociálním kontextu a pro specifické politické nebo ekonomické cíle: luddistické ničení strojů, které na počátku 19. století ohrozovaly tradiční živobytí, je snad ten nejznámější a často také nejvíce nepochopený příklad. Podobně mnohé kampaně za politické a ekonomické změny ve společnosti zahrnovaly prvky sabotážní činnosti. Jak hnutí za osvobození zvířat, tak environmentální hnutí dosvědčují vývoj sabotáže jako prostředku k dosažení určitých cílů hnutí. Logika této strategie spočívá v tom, že sabotáž způsobí firmám, které vykořisťují zvířata a devastují životní prostředí, takové finanční ztráty, které podkopávají schopnost těchto firem nadále pokračovat v jejich destruktivních aktivitách. Pokud jsou vykořisťování a devastace příliš drahé, ti, kteří je provádějí, budou přinuceni s nimi skončit.

Existuje řada dokladů, které potvrzují určitou účinnost takové strategie. Například koncem 80. let způsobil *Animal Liberation Front* (ALF) v Británii škody v hodnotě 6 milionů liber za rok a ekotáže ve Spojených státech stály firmy celkem 20-25 milionů dolarů za rok. Má se za to, že v ideálním případě peníze použité na zaplacení škod, na zdokonalení bezpečnosti a na zaplacení vyšších pojistek jsou těmi, které nejdou na vykořisťování zvířat a na devastaci životního prostředí.

Lidé ospravedlňují sabotáž mnoha různými způsoby: považuje se za odvozeninu myšlenky sebeobrany; provádí se v souladu s „vyšším morálním zákonem“; a přistupuje se k ní proto, že cíle ospravedlňují prostředky a že z takových činů plynou dobré důsledky.

„Sebe“obrana

V radikální, environmentální literatuře jsou běžné názory, které ospravedlňují ilegální aktivity myšlenkou rozšířeného smyslu pro sebeobranu. Dobře to vyjádřil Christopher Manes: „Jestliže naše Já patří k širšímu Já, které zahrnuje celou biologickou komunitu, v níž přebýváme, pak útok na stromy, na vlky, řeky je útokem na nás všechny. Obrana místa se stává formou sebeobrany, která by ve většině etických a právních systémů měla být dostatečnou oporou pro zatlučení hřebů do stromu nebo propichování pneumatik.“ Rétorická síla tohoto postoje při ospravedlňování sabotáže je asi jejím nejlepším prvkem. Téměř každý by souhlasil s tím, že bránit se proti útoku ohrožujícímu život je ospravedlnitelné, i kdyby to znamenalo ublížení útočníkovi. Nicméně kvůli tomu, že jde o obranu nelidské třetí strany, jakou jsou lesy nebo řeky, je tu řada teoretických problémů, protože ničení strojů nebo zatlučení hřebů do stromů není obrana stejného druhu jako běžná sebeobrana.

Vyšší zákony

Mnozí aktivisté v radikálně environmentálním hnutí používají pro zakotvení svého ospravedlnění občanské neposlušnosti či ekotáže pojem „vyššího morálního zákona“ nebo „vyšších ekologických zákonů“. Teorie vyššího zákona jsou buď teologické, nebo naturalistické etické systémy, ale zde se budu zabývat jen neteologickými teoriemi vyššího zákona. Existuje řada vážných námitek, které jsou často vznášeny proti teoriím vyššího zákona obecně: zaprvé prokazatelnost toho, co vůbec jsou vyšší zákony, je vždy závislá na částečných lidských znalostech a rozumu; zadruhé neexistuje žádný nezaujatý arbitr, který by rozhodl při mezi vyššími zákony a jinými hodnotami či zákony. Každé použití teorie vyššího

ho zákona musí s těmito námitkami počítat. Několik lidí v environmentálním hnutí s tím počítá a spoléhá přitom na fakt, že vyšší zákony jsou evidentní. Ačkoli v myšlence vyšších zákonů je určité značná rétorická síla, je důležité založit takové názory na pevnější vysvětlující teorii.

I když je status souboru srozumitelných ekologických zákonů, na nichž by byla postavena teorie vyššího zákona, problematický, Peter List ve své knize tvrdí, že vědecké ekologické vědění lze využít spíše v jeho způsoblosti přinášet důkazy než jako konečný zákon, na jehož základech by se daly formovat etické principy.

V souladu s dalšími principy, jako jsou „vlastní hodnota nelidské přírody“ nebo „závazek nezpůsobovat utrpení nelidským živočichům“, může vědecké ekologické porozumění formovat náležitý vyšší ekologický „zákon“, který pak lze v určitých situacích použít k ospravedlnění ilegálních činů.

Ospravedlňují cíle prostředky?

V aktivistické diskurzu se běžně prohlašuje, že bez ilegálních akcí, které napravují environmentální krizi, by se nevyhnutelně dostavily špatné následky. Akademci jako C. Cohen v případech občanské neposlušnosti nebo M. Martin v případech ekotáže také použili konsekvencialistickou teorii k tomu, aby na ní založili svou argumentaci ospravedlňující ilegální akce.

Podle Cohena a Martina závisí to, jestli se aktivistům podaří se ospravedlnit, na tom, zda jsou jejich cíle shodné s cíli širší veřejnosti, a je nutné pečlivě hodnotit střetávající se faktory, které se objevují kvůli kontroverzní povaze použitých prostředků. S ohledem na environmentální hnutí je zřejmé, že existuje veřejnosti sdílený pocit starosti o ochranu divočiny, o zamezení znečišťování a o využívání zdrojů. Proto podle Martina mohou tyto sdílené cíle tvořit základy k ospravedlnění ekotáže, pokud jiné prostředky selhaly. Ačkoli jsou Cohenovy a Martinovy argumenty užitečné při formování radikálnější obrany ilegální akce, oba dva si neuvědomují, že aktivisté se někdy zapojují do neposlušnosti právě proto, aby zpochybnili zavedené pojetí spravedlnosti a morálky, stejně jako zavedené prostředky, kterými se těchto cílů dosahuje. Zpochybnění tradičních morálních představ o tom, které bytosti jsou hodnotné a měly by být proto respektovány, jak to vyjadřuje například filozofie „hlubinné ekologie“, tedy může přinést opodstatněné důvody, proč se aktivisté domnívají, že jsou ilegální akce nezbytné.

POZNÁMKY:

- 1) „Ekotáž“ je zkrácený termín pro „ekologickou sabotáž“. Tento typ akce se také nazývá „monkeywrenching“, nebo „ekoobrana“ atd.
- 2) Zatlučení hřebů do stromů (tree-spiking) je taktika, která má stromy komerčně znehodnotit a zabránit tak jejich kácení.
- 3) Tři příklady: mnoho lidí bylo zatčeno a obviněno z krádeže „dřeva nezjištěné hodnoty“ na staveništi dálnice M11 v Londýně. Soud měl tři stání a vyústil v zamítnutí žaloby, protože se nedostavil hlavní svědek žalující strany. Soudce při zamítnutí žaloby prohlásil, že již bylo vyplýváno až příliš veřejných zdrojů na takové malicherné obvinění. Další případ také z M11 se týkal zatčení kvůli krádeži kusu provazu. Příklad z protestů proti dálnici M65 se zase týkal obvinění z poškození kalhot člena bezpečnostní agentury. Kalhoty byly poškozeny náhodou jedním z protestujících, který byl na stromě, neměl tam kbelík a potřeboval si ulevit. Člen bezpečnostní agentury odmítl o pár kroků uhnout. Protestující byl nejdříve uznán vinným, ale při odvolání byl osvobozen.
- 4) V současnosti dostávají demonstranti proti dálnicím od soudců takové podmínky propuštění, které jim znemožňují dostat se na místo, kde pracují, aniž by je porušili.
- 5) Například rozsudek u aktivisty za práva zvířat Keitha Manna, který byl odsouzen na 14 let (po odvolání na 11 let), lze považovat za politicky motivovaný. Soudce byl chovatel dobytka a lovec. Mann byl uznán vinným z toho, že způsobil škodu za 6000 liber, ze zločinného spiknutí a vlastnění materiálu, který mohl být použit k výrobě výbušnin. Jen pro porovnání, nedávno byl odsouzen muž za neúmyslné zabíjení při nebezpečném řízení vozu na 18 měsíců.
- 6) Příkladem toho jsou *Squall*, *Green Anarchist*, *Pod a Earth First! Action Update*, což jsou všechno tištěná média, a *Undercurrents*, „undergroundové“ video zprávy.
- 7) Zatímco vliv Greenpeace na obecnou přijatelnost přímé akce je obtížné zjistit, 26 procent, o které mezi lety 1984 a 1995 narostl podíl veřejnosti, která souhlasí s tvrzením, že nedodržování zákonů může být oprávněnou formou protestu, se musí připsat vysoké publicitě akcí Greenpeace.

Z knihy James Bowen, Jonnathan Purkis (eds.), *Twenty-First Century Anarchism: Unorthodox Ideas for a New Millennium*, Cassell, Londýn 1997, s. 41-59. Přeložil Arnošt Novák, redakčně kráceno.

Lindsay Hart se zapojil do činnosti různých skupin usilujících o sociální změny, z nichž některé používaly ve svých kampaních taktiku přímé akce. Naučil se technikám tradiční čínské akupunktury či cirkusovým dovednostem, a všechny tyto tři typy aktivit se snažil sklobit s psaním a zkoumáním lidových protestních hnutí.

ABY BYL DĚLNÍK HOSPODÁŘEM VE SVÉM PODNIKU

VZPOMÍNKA NA POLSKO ZAČÁTKU OSMDESÁTÝCH LET

Roman Laube

NĚKDY TO VYPADÁ, ŽE Z ANARCHISTICKÉHO HLEDISKA SE ZA TZV. ŽELEZNOU OPONOU NEDĚLO NIC ZAJÍMAVÉHO. ABYCHOM UKÁZALI, ŽE TOMU NENÍ ZCELA TAK, PŘINÁŠÍME TEXT, KTERÝ NAPSAL NÁŠ KAMARÁD 12. 12. 2011 K 30. VÝROČÍ PŘIJETÍ PROGRAMU NSZZ SOLIDARITA A VYHLÁŠENÍ STÁNNÉHO PRÁVA V POLSKÉ LIDOVÉ REPUBLICE 13. PROSINCE 1981.

Na větu z nadpisu jsem si vzpomněl při prvním zhlédnutí polského filmu *Smrt jako kousek chleba* z roku 1996 v režii Kazimierza Kutze. Už se nepamatuji, možná že ten slávač z Nowej Huty použil množného čísla...

Seděli jsme v podnikové jídelně nad miskou pro mě nepoživatelné kašovitě polévky z rozvařeného červené řepy a zeli a mluvili o programu Solidarity přijatém delegáty tohoto odborového hnutí na jeho sjezdu začátkem října 1981. Byl řadovým členem svazu a přinesl mi program i se všemi dodatky. Byla to publikace obsahující několik desítek stran, vytištěných drobným písmem na špatném papíře a pro mě tehdy představovala nesrozumitelný text plný „exotických“ písmen s „ocásky“. Na ten program čekalo celé Polsko. Byl nadějí pro budoucnost. Pro vládu však znamenal politickou porážku. Od vzniku Solidarity v srpnu 1980 stála vládní propaganda na tvrzení, „že opozice nemá konstruktivní program a pouze předkládá ultimativní požadavky“. Ted' byl na světě. Čtěl jsem na tom slávači, aby mi ve stručnosti vysvětlil, o co v tom programu jde, co je jeho podstatou. Trochu zrozpačitěl, krátce se zamyslel a potom s úlevou prohlásil: „Jde o to, aby byl dělník hospodářem ve svém podniku.“

Všichni, s kým jsem se tehdy v druhé polovině listopadu 1981 v Krakově, Nové Huti a Katovicích setkal, věřili, že se jej podaří prosadit. Upínali se k němu jak hipíci v krakovské komuně, u kterých jsem bydlel (v programu se pamatovalo i na odpirače vojenské služby a lidi žijící na okraji společnosti, což jim bylo velice blízké téma), tak stávkující studenti v okupované budově Jagellonské univerzity a jejich profesori, tak dělníci v Nové Huti. Ani ne za měsíc byl převálcován tanky vojenské junty. Zdaleka přesahoval omezené mantinely klasických odborových programů, byl spíš vyjádřením vůle širokého společenského hnutí. V českých pravicevých médiích je Solidarity líčena především jako protikomunistické hnutí a publicisté, zejména fanoušci „koalice škrťů“, zcela ignorují její tehdejší samosprávný program s prvky přímé demokracie. Už z tohoto důvodu neškodí si k 30. výročí jeho vzniku alespoň některé jeho teze připomenout - viz vedlejší rámeček.

O těchto tezích se však ve zmiňovaném filmu nemluví a děj se soustřeďuje pouze na události na dole Wujek ve dnech 12.-16. prosince 1981, kde se horníci postavili na aktivní odpor proti Jaruzelskému juntě. Ve filmu jsou zobrazeni přesně tak, jak si pamatují dělníky z Nové Huti nebo horníky na Sosnowci v listopadu 1981. Málomluvní, působící trochu nemotorně a těžkopádně ve svých vatácích, vážní a důstojní.

Teze I. - Požadujeme uskutečnění samosprávné a demokratické reformy na všech stupních řízení, nového společensko-hospodářského řádu, který sladí plán, samosprávu a trh.

1. (...) Reforma [hospodářská - pozn. aut.] bude uskutečněna jen tenkrát, když bude masovým hnutím kolektivů zaměstnanců. (...)

2. Je třeba vybudovat novou organizační strukturu hospodářství. Základní organizační jednotkou hospodářství se musí stát zespolečenštěný podnik, který vede jeho osazenstvo reprezentované zaměstnaneckou radou a operativně řídí ředitel jmenovaný na základě konkurzu radou a jí též odvolávaný. Zespolečenštěný podnik bude disponovat celonárodním jménem, které mu bylo svěřeno, v zájmu společnosti a kolektivu svých zaměstnanců. (...)

4. Reforma musí zespolečenštit plánování. Centrální plán musí odrážet snažení společnosti a musí být touto společností akceptován. (...)

Teze V. - Boj s krizí a ekonomická reforma musí být prováděny pod společenským dohledem. (...)

Teze VI. - Svaz pamatuje na všechny, zvláště na péči však věnuje těm nejchudším.

Před důsledky krize budeme bránit především ty, kterým se žije nejobtížněji. (...)

Teze VIII. - Svaz se bude stavět proti vzrůstajícímu sociálnímu rozdílu mezi závody a mezi oblastmi. (...)

Základní činností svazu bude zabezpečování práva zaměstnance na práci, na důstojné zacházení zaměstnavatele s ním, na bezpečné a zdravé neškodné pracovní podmínky a na spravedlivou odměnu.

Teze IX. - Právo na práci musí být respektováno a systém mezd je třeba reformovat.

Vyslovujeme se pro všeobecné právo na práci a proti nezaměstnanosti. Svaz uznává nezbytnost zavedení pořádku do otázek zaměstnanosti a domnívá se, že je třeba zajistit tento pořádek tak, aby nebyla přípustná nezaměstnanost. (...)

Teze XVII. - Svaz požaduje respektování základního práva člověka na vlastní byt a podíl se na utváření bytové politiky.

Teze XXII. - Samosprávné organizace a útvary musí získat zastoupení na úrovni nejvyšších státních orgánů.

1. Je nezbytné přiznat odborovým organizacím právo zákonodárné iniciativy. (...)

V závěrečné tezi se praví:

Reforma musí zaručit řízení závodů jejich osazenstvem v hospodářském systému spojujícím zákony trhu se zespolečenštěným plánováním. (...) Nedomníváme se, že máme monopol na pravdu. Jsme připraveni hovořit v poctivém a loajálním dialogu s vládou, hledat správná rozhodnutí, která by nejlépe sloužila naší zemi a realizovala zaměstnanecké a občanské zájmy pracujících. (...)

Sjezd delegátů, Gdaňsk, dne 7. října 1981

Ale jejich vyjádření byla vždy jasná a srozumitelná, byť stručná. Tento rys dobře zachycuje zejména scéna při hlasování o zahájení stávky a formulaci stávkových požadavků. Při prvním zhlédnutí jsem však nebyl schopen se na děj soustředit. Zničehonic se mi vrátily vzpomínky a pocity staré třicet let. Najednou jsem ucítil vlhký chlad listopadového Krakova a na patře pachut' nepoživatelné polévky, přestože jsem seděl ve vytopené místnosti a smažený sýr před sebou. Teprve při druhém zhlédnutí jsem si uvědomil, že ve filmu chybí ústřední hrdina. Kněz i členové stávkového výboru vystupují jaksi pouze ve vedlejších rolích a v hlavní roli jsou především všichni ti horníci, kteří vstoupili do okupační stávky a bránili důl před tanky a policií. Klasickými „filmovými“ hrdiny není ani devět z nich, kteří při této obraně přišli o život. Ale při sledování filmu se mi především vybavovali lidé, s kterými jsem se tehdy v Polsku setkal.

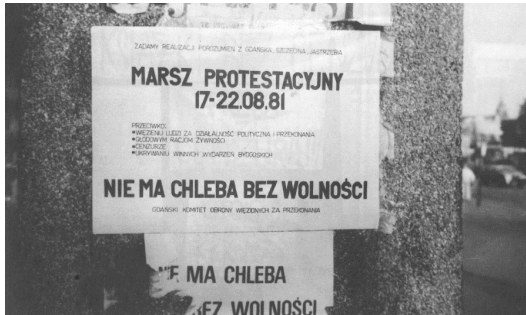
Už moje první návštěva našich severních sousedů v roce 1978 byla pro mě, a nejenom pro mě, doslova „kulturním šokem“. Přijeli jsme do Čenstochové v době vrcholící Mariánské poutě a ty desetitisíce převážně mladých poutníků na nás udělaly obrovský dojem. Když jsme s otcem přehlíželi ty tisícové zástupy z hradbe Jasnohorského kláštera a viděli ty dlouhé fronty u polních zpovědníků, otec poznamenal: „Tak tady už bolševik dlouho nevydrží.“ Za dva roky vznikla Solidarity. Na mě samozřejmě udělali největší dojem hippies. Před branou Jasné hory jich sedělo několik desítek, hráli a zpívali a já si na okamžik připadal jako někde v Americe v době „Léta lásky“. To, co jsem znal jen z filmů, to, o čem jsem jenom četl, bylo najednou před mýma očima reálné a hmatatelné. Toho dne jsme byli na Jasné hoře snad jediní cizinci. Při večerní mši v přeplněné bazilice jsme jako jediní zůstali stát a dodnes si pamatuji na ne právě příjemný pocit vyvolaný pátravými pohledy stovek klíčících lidí. Ale ustáli jsme to a po mši jsme ještě dlouho pod hradbami mluvili s poutníky. Lidé bez zábran hovořili o situaci ve své zemi, o událostech v Radomi roku 1976, do toho veselá okorálkováná mládež, kněží a řeholníci ve svých řadových rouchách, množství náboženské literatury a suvenýrů... to vše nám připadalo naprosto neuvěřitelné v porovnání se situací u nás.

Začátek „karnevalu Solidarity“ jsem prožíval ve vojenské uniformě a při poslechu zahraničního rozhlasu. V březnu 1981 za Bydhošťské krize, kdy hrozila možnost intervence, ve snaze nějak ohroženým přátelům pomoci, jsem z patron vysypával střelný prach a doplňoval je pískem. Jak jsem později zjistil, nebyl jsem sám, i když u ostatních byly motivace i jiné. Konečně v srpnu jsem do Polska znovu vyrazil. S kamarádem jsme zamířili do Krakova do jedné z hippie komun, na kterou jsme dostali kontakt už v Praze. S lidmi, s kterými jsme se v komuně setkali, ačkoli jsme je viděli poprvé, jsme měli pocit, že se známe už léta. Bezprostřednost, otevřenost, důvěra a bezpečí. To byl dojem, který na nás toto prostředí udělalo

a který jsme tak postrádali u nás. Ale nelze zapomenout ani na skupinu zedníků oklepávajících cihly v jednom varšavském dvoře, kteří na náš dotaz, kde sídlí oblastní komise Solidarity, přerušili práci, pomalu se oprášili, a když zjistili, že jsme dělníci z Čech, obřadně sejmuli čepice a každý nám potřásl rukou se slovy „*Vítejte v Polsku*“. Patetické, kýčovitě gesto? Dnes se to tak může jevit, ale tenkrát zcela přirozený projev přátelství a solidarity. V tu chvíli jsem si uvědomil, že se v této zemi děje skutečně něco vážného a že toto dělnické hnutí pomlouvané totalitní propagandou je skutečně autentické. Potom manifestační blokáda ronda ve Varšavě, jejíž účastníci si mě spletli s kolportérem Solidarity a chtěli mě „obrat“ o naše plakáty a letáky, co jsme na Solidaritu dostali.

Zážitek byl pochopitelně i slet hippies, kde se Poláci dělili i o poslední kousky jídla, a že toho v zemi s doslova prázdnými obchody, kde se konaly hladové pochody a většina potravin byla na lístky, mnoho neměli. Ale vybavuji si i některé Čechy, kteří v noci, když je nikdo neviděl, vytáhli z batohů své zásoby a cpali se trvanlivým salámem. S nimi jsem už nepromluvil ani slovo. Další výlet až v listopadu 1981. Sychravo, drobný déšť, šedivý a v noci temný Krakov, oblepený množstvím plakátů a letáků, a litry silného čaje. Okupační stávka na Jagellonské univerzitě a lidé, s kterými jsem se setkal. Snad už trochu unavení, ale stále rozhodní. Profesor Jacek Baluch v květované košili, který mě oslovil „moravskou češtinou“ a chtěl mě použít jako „živou pomůcku“ při přednášce o čs. demokratické opozici a já ze strachu odmítl a raději zůstal v anonymitě mezi studenty. Polohladoví hipici, kterým přišly vhod mé konzervy a polévky v prášku, střapatá studentka Kaša, členka stávkového výboru, která mě doprovázela temnými ulicemi na nádraží a nechtěla, abych odjížděl: „*Romku, tam vás všechny zavrou.*“ Za tři týdny ji internovali. Ukrývání tiskovin do topení ve vagonu cestou domů, bolest v žaludku po překročení hranic, kdy jsem si uvědomil, že jsem ten týden kromě čaje vlastně skoro nic nejedl. Tisk letáků s poselstvím Solidarity národům východní Evropy a Sovětského svazu v malém panelákovém pokoji, které ne a ne zaschnout. A potom stanné právo. Pondělí 14. prosince, kdy jsem nebyl schopen pracovat a celý den v dílně diskutoval o situaci v Polsku. Bezradnost a bezmocnost a obavy o osud přátel. Potom pokus, snaha alespoň něco udělat a nakonec neúspěšná akce solidarity v Polském kulturním středisku v Praze před Vánoci 1981, které se zúčastnily pouze tři osoby včetně mě. Chtěli jsme veřejně popřát zaměstnancům v obchodě. Popřáli jsme tedy alespoň některým a já se zmohl na formulaci: „*Přejeme vám všem i u vás doma a hlavně těm, co nemohou být s rodinou, pokud možno hezké prožití vánočních svátků.*“ Prodávачky byly vážné, ale z naší vánoční kytice měly radost. Zklamání a naštvanost na těch deset patnáct lidí, kteří o tom věděli a nepřišli...

Vzpomínka na Polsko mi pomohla i v dubnu 1982 po letákové akci Skupiny revoluční akce, Solidarita se Solidaritou. Když začal vyšetřovatel StB vyhrožovat, „že půjdu do díry na dva až tři roky“, tak jsem myslel na ty tisíce lidí, co sedí v Polsku, a na ty další tisíce, co bojují, a raději jsem soustředil pozornost na zapisovatelku s vědomím, že je to možná nadlouho poslední mladá dívka, s kterou mohu promluvit. A tak když nás nechali o samotě, začal jsem si s ní povídat.

Další pokus navštívit Polsko skončil v lednu 1983 v Petrovích, kdy mě pohraniční stráž se slovy „*Hippie, kam jedeš?*“ vytekla z vlaku, ač jsem měl tehdy nezbytné pozvání. Projel se mi podařilo až v září. V Nové Huti byla ještě vytrhaná dlažba a stopy po barikádách z demonstrací 31. srpna. Radostné setkání s přáteli a údiv Jacka Balucha, že jsem přijel. Jedenáctého listopadu 1984 na mě zase udělala velký dojem mše za vlast ve Wawelské katedrále a následující demonstrace KPN. Do ochraptění jsme křičeli hesla proti Jaruzelskému juntě, a když lidé kolem zjistili, že jsem z Prahy, obstoupili mě se slovy: „*Kdyby něco, tak nás akorát zpendrukuji, ale tobě by mohli dělat problémy, raději se drž s náma.*“

Zajímavé byly návštěvy Polska i v druhé polovině 80. let. Rockový festival v Jarocinu, polští rastafariáni se svojí otázkou „*Palisz trawę? No to chod s nami.*“, punkové, metalisti, skinheads. Celá paleta subkultur na jednom místě s množstvím výborné muziky. A znovulegalizace Solidarity v roce 1989. Když jsme však přijeli v květnu toho roku s kamarádem do Varšavy, situace tam byla jiná, než jsme očekávali. Radikální opozice odmítala dohody u kulatého stolu uzavřené mezi vládou a předáky oficiální opozice a vyzývala k bojkotu voleb. „*Kdo teraz wybiera, komuchów popiera*“ bylo její heslo. Když se naši kamarádi z RSA (Hnutí alternativní společnosti) dozvěděli, že jsme nocovali na Občanském výboru Solidarity, snesla se na něj i na nás snůška nadávek. Druhý den, 3. května jsme svůj „prohřešek“ odčinili účastí na demonstraci za bojkot voleb, která byla rozehnána policií. Pomalu jsme zjišťovali, že znova legalizovaná Solidarita má s tou, kterou jsme si pamatovali z roku 1981, společný víceméně jen emblém. Program přijatý sjezdem Solidarity v roce 1981 byl představiteli oficiální opozice opuštěn a s kdysi téměř desetimilionového celospolečenského hnutí se stal běžný odborový svaz. Lokální stávky a demonstrace však pokračovaly i v srpnu. To bylo již po volbách, kterých se zúčastnilo 65 procent voličů, kteří tak stvrdili výsledky dohod u kulatého stolu. V Gdaňsku ještě zaznívaly výzvy ke generální stávce a jednu z demonstrací jsme s bývalou manželkou tehdy strhli ke skandování „*Gdańsk i Praga wspólna sprawa*“, ale všem už bylo jasné, že se samosprávou a přímou demokracií je konec. V 80. letech a zejména v roce 1981 jsme měli pocit, že jiný svět je možný. Že existuje možnost jak překonat oba tehdy existující systémy. Tehdy tu možnost představoval program Solidarity.

Před pár lety jsem mluvil s několika horníky ve Slezsku. Přišla řeč i na Wujek, program Solidarity a události oněch let. Neskrývali své zklamání a hořkost nad tím, že z celého tehdejšího hnutí a smrti jejich kolegů má dnes užitek především nová ekonomicko-politická elita. „*Za co zemřeli? Vždyť kdo dnes vládne! Zloději a korupčníci.*“ Není bez zajímavosti, že své rozčarování z vývoje v posledních letech vyjádřil v říjnu 2011 v rozhovoru pro polský deník Fakt i bývalý předseda Solidarity Lech Wałęsa, který prohlásil, že udělal chybu, když se po pádu komunismu v Polsku vydal kapitalistickou cestou.

Jeden z horníků, starší vdovec, nás pozval jako poutníky do Čenstochové k sobě domů. Při zmínce o programu jen máchl rukou. „*Program? Byla to utopie, sen.*“ Ve snaze toho osaměle sedícího muže přede mnou nějak potěšit jsem odpověděl: „*Snad, ale sen, který nikdy nezemře.*“

Nic NESKONČILO, VŠECHNO POKRAČUJE

ROZHOVOR S ŘECKÝM SQUATEREM, BILANCUJÍCÍM STAV HNUTÍ V ROCE 2013

ŘECKO MÁ DLOUHOU HISTORII ANTIAUTORITÁŘSKÉHO BOJE, KTERÝ INSPIRUJE ANARCHISTY NA CELÉM SVĚTĚ. NÁSLEDUJÍCÍ ROZHOVOR PŘEDSTAVÍ SQUAT EVANGELISMOS V MĚSTĚ IRAKLIO NA OSTROVĚ KRÉTA.

Můžeš nás krátce informovat o squaterském hnutí v Řecku?

V sedmdesátých letech, během boje proti diktatuře a po jejím pádu během boje za sociální spravedlnost a práva pracujících, byly okupované univerzitní budovy používány jako centra pro koordinaci boje. Na začátku osmdesátých let byly společně s rodící se undergroundovou punkovou scénou v Řecku založeny první squaty. Ty můžeme vnímat jako součást squaterského hnutí šířícího se tehdejší Evropou - v Německu, Itálii, Nizozemí a jinde. Squaterství se nedokázalo stát obecně rozšířeným, ale na druhou stranu velkou měrou přispělo k tvorbě a šíření undergroundové kultury, která měla sklon vzdorovat establishmentu a zavedeným společenským normám. Squaty, klíčová struktura antiautoritářského hnutí nejen v Řecku, sloužily jako svobodné prostory jak pro politické činy, tak pro bydlení.

Provozování nezávislých prostorů, v kterých mají lidé možnost určovat si každodenní život a zajistit podmínky pro boj proti systému, začalo zkvétat na začátku roku 2000 a tato praxe pokračuje dodnes. Na začátku roku 2012 bylo po celém Řecku okolo dvaceti squatů.

Jakým způsobem squaty přispívají k širšímu boji v Řecku, např. proti úsporným opatřením a vzestupu Zlatého úsvitu?

Jak bylo řečeno, squaty nejsou jen budovy, v nichž lidé bydlí. Především jsou to místa, kde se organizují politické aktivity, činy, do nichž se nezapojují jen obyvatelé squatu, ale širší okruh politických aktivistů. V některých případech squaty tvoří jádro antiautoritářského hnutí v Řecku. Squaty musíme chápat ne jako cíl sám o sobě, ale spíš jako prostředek k sebeorganizaci. Z této perspektivy je hlavní jejich příspěvek k širšímu boji, včetně boje proti fašistům (Zlatému úsvitu). Jde vlastně o vytvoření politické hegemonie nad nějakým prostorem, sousedstvím či městem. Soužití fašistů a antiautoritářů tu nemá místo, squaty působí jako barikáda proti vlivu fašistů. Skvělým příkladem je squat Villa Amalias v centru Atén, který byl po třidvaceti letech vystěhován díky velkému tlaku pravicové vlády. Squat stál v rámci města na strategickém místě a fungoval jako antiautoritářská pevnost ve čtvrti, kde panoval silný fašistický vliv.

Jak ovlivní vlna vystěhování squatů v Řecku anarchistické hnutí?

Tahle vlna vystěhování začala na podzim roku 2012 a je částí širší operace současné pravicové vlády zvané „zákon a pořádek“. Tyto zákroky nepostihnou jen anarchistické hnutí, ale také imigranty a některé sociální skupiny na okraji společnosti, jako jsou drogově závislí a prostitutky. Operace je namířena proti antiautoritářskému hnutí, má zlikvidovat naše centra a sociální prostory, omezit náš vliv v sociálním boji. Za posledních devět měsíců bylo vystěhováno devět squatů, zavřeny tři nezávislé rozhlasové stanice a hlavní webová stránka (athens.indymedia.org) byla napadena a donucena přemístit se na zahraniční server. Ve vězení sedí víc než třicet soudruhů obviněných z účasti na městské gerilové válce.

Hnutí bude dlouhodobě ovlivňovat mnoho faktorů. Kvůli proměnlivé politické a sociální situaci je velmi těžké předvídat výsledek. Vzpouza z prosince 2008 a řecké hnutí Occupy z června 2011 do velké míry změnily vliv, dynamiku, charakteristiky a cíle hnutí. V této chvíli si nedovedeme představit, že by vlna represe dokázala rozložit hnutí, ale ta největší hrozba tkví v psychologickém nátlaku na celou společnost.

Kdy byl založen váš squat a jak je život v něm uspořádán? Jaké jsou hlavní aktivity, do nichž se ve vašem squatu zapojujete?

Squat Evangelismos (stará opuštěná nemocnice v centru Iraklia na Krétě) byl založen v roce 2002 asi osmdesáti studenty, kteří chtěli zřídit autonomní kulturní prostor. V této skupině byli i anarchisté, kteří se ujali udržování a organizace prostoru potom, co iniciativa většiny studentů opadla. Od té doby na squatu bydleli imigranti a bezdomovci a později tu začalo žít víc politicky aktivních lidí. Vedle poskytování bydlení byl squat i nadále centrem antiautoritářského anarchistického boje v Irakliu.

Budova je zázemím pro většinu kolektivních procesů zdejších anarchistů, shromáždění, události, páteční bar (výtěžek z něj jde jak na provozní náklady budovy, tak na boj, například na podporu politických vězňů, financování samosprávných novin). Je tu tělocvična a probíhají zde workshopy na mnoho různých témat.

Jak se připravujete na hrozící vystěhování?

Co se toho týče, musíme rozdělit události do dvou období: před rokem 2010 a po něm. Rok 2010 představuje předání Řecka pod vládu Mezinárodního měnového fondu a Evropské centrální banky, což zcela změnilo sociopolitické podmínky. Před tímto zvratem bylo politickým standardem, že na univerzitu vlastněných budovách platil azyl. To znamená, že policie potřebovala zvláštní oprávnění ke vstupu či vystěhování univerzity, a hodně squatů bylo tudíž zakládáno v univerzitních budovách. Vystěhovat takový squat se také politicky moc nevyplatilo. Takové rozhodnutí totiž vyvolalo velké reakce, destabilizaci a problémy pro toho, kdo rozhodnutí učinil. Tento druh rovnováhy přestal existovat ve všech oblastech sociopolitické sféry (odborníci, práva pracujících, lidská práva atd.). Další věcí je existence pravicové vlády, která přijala krajně pravicový program kvůli odlivu voličů k neonacistické straně Zlatý úsvit. Současná vláda se zaměřuje speciálně na antiautoritářské hnutí.

Tyto tři důvody, včetně neschopnosti hnutí odpovědět na sociopolitické změny takového rozsahu, nás staví do pozice obtížné pro boj a schopnost čelit tak rozsáhlému útoku státu. Po prvním vystěhování na začátku roku 2013 se zvedla velká vlna reakcí za použití mnoha taktik (velké demonstrace, útoky na státní a kapitalistické infrastruktury, informační kampaně, znovuoobsazení vystěhovaného squatu atd.), to však nestačilo na zastavení pokračujících represí. Na podzim roku 2013 po všech těch zkušenostech je hnutí trochu ochromené a stále hledá odpovědi na otázku, jak organizovat odpor a boj za dané situace.

Ale jak říkáme u nás v Řecku: Nic neskončilo, všechno pokračuje. Stojíme před sociopolitickým bodem zlomu, nejen v Řecku. Výzvou pro globální revoluční síly je stanovení cesty, kterou se bude historie ubírat. Posíláme solidární pozdravy všem lidem na Blízkém východě a v severní Africe, kteří bojují za prosazení libertariánských myšlenek a činů. Náš boj je společný, měli bychom tak najít způsob, jak se spojit. Pro zdárné spojení bychom se měli nejprve pustit do mezinárodní komunikace - o to se snažíme i touto cestou tady.

Web squatu Evangelismos (řecky): evangelismos.squat.gr

Zdroj: tahriricn.wordpress.com/2013/12/16/greece-interview-with-a-comrade-from-evangelismos-squat-crete/

BYDLENÍ, PŘÍJEM, DŮSTOJNOST

BILANCE A VYHLÍDKY BOJE ZA PRÁVO NA DŮSTOJNÉ BYDLENÍ V ITÁLII

V ŘÍMĚ SE KONALA VELKÁ DEMONSTRACE POD HESLEM „BYDLENÍ, PŘÍJEM, DŮSTOJNOST“. ÚČASTNÍCI, Z VĚTŠÍ ČÁSTI PATŘÍCÍ K RŮZNÝM INICIATIVÁM A SKUPINÁM, KTERÉ SE VĚNUJÍ BOJI ZA PRÁVO NA BYDLENÍ, PROTESTOVALI PROTI NEDÁVNO PŘIJATÉMU ZÁKONU, KTERÝ REDUKUJE PROBLÉMY NEDOSTATKU BYDLENÍ NA OTÁZKU VEŘEJNÉHO POŘÁDKU A SOUČASNĚ PŘIPRAVUJE PŮDU PRO SPEKULACE S NEMOVITOSTMI.

Demonstrace se uskutečnila 12. dubna 2014 a po celou dobu ji provázela obrovská přesila policistů. Akce vyvrcholila bezprecedentním napadením demonstrujících ze strany pořádkových sil, jehož výsledkem bylo podle oficiálních zpráv více než 30 zraněných (z toho jeden vážně) a 5 zatčených.

Podle převažujícího názoru veřejnosti byla tvrdost policejního zásahu příkladem toho, jak si chce nové vedení státu poradit s rostoucími projevy sociální nespokojenosti v Itálii. Mattia Tombolini, člen Alexis Occupato, v rozhovoru pro *Desinformémonos* zdůrazňuje ještě významnější fakt: ani týden po demonstraci se žádný z členů vlády oficiálně nevyjádřil k tomu, že lidé v ulicích mluví o těch nejbojovnějších věcech: „Nemáme dům, nemáme práci a především nemáme důvěru ani k vládě, ani k její politice.“ Jako by jim vláda prostřednictvím represí odpovídala: Tím hůř pro vás.

Tombolini upozorňuje na to, že problém s bydlením není v Itálii nový, stejně jako odchylání lidí hájit svá práva. „V Římě je například zkušenost ze 70. let, kdy lidé ve čtvrtích, jako je San Basilio, začali kolektivně obsazovat domy, nebo Magliana, kde se celý blok domů kolektivně a jednostranně usnesl na snížení nájmů. Byla to jedna z připravovaných akcí toho, co později vešlo ve známost jako hnutí *Autonomia Operata* (Dělnická autonomie).“

„Dnes máme bohužel daleko k tomu, co se dělo tehdy. V současnosti skoro všichni, kdo obsazují domy, fungují izolovaně, to znamená, že obsazení provádí jedna rodina nebo omezený počet lidí, a když se objeví hrozba vystěhování, organizuje se místní solidární akce. Ale celkově jde na jedné straně o velmi nejednotné snahy spojené s potřebami, kladenými na nás tíhou mimořádné sociální situace, ve které žijeme; a na druhé straně není boj za právo na bydlení skoro nikdy propojen s bojem proti ekonomice škrťů, privatizaci nebo za důstojnou práci. Ale naštěstí pro všechny se to pomalu začíná měnit.“

Problém nedostatku bydlení je v Itálii více-rozměrný. Obecně jsou lidé, kteří obsazují domy, často z chudých vrstev společnosti, včetně obyvatel předměstí a početných skupin imigrantů, kteří se nacházejí ve složité situaci. „Když jdete na demonstraci za právo na bydlení, ve skutečnosti je realita zřejmá - není to výhradně italské hnutí a zajímavé je, že tahle zkušenost vlastně vedla k ustavení antirasistického diskurzu, který ovlivňuje širší cíl vybudování skutečně mnohonárodního města,“ říká aktivista.

„Různá hnutí, která se formují v boji za bydlení, disponují většinou strukturovanou organizací, někdy dokonce velmi pevnou. Zatím to ani nemohlo být jinak, protože hnutí se skládá z mnoha lidí, kteří přicházejí z nejruš-

nějších prostředí. Například Alexis Occupato sdružuje asi 30 nebo 40 lidí a víme, jak se organizovat, abychom navzájem dobře koexistovali, ale představte si, že je třeba organizovat 1000 nebo 1500 lidí. My v Alexisu navíc nejsme reprezentativní skupina, jsou tu mladí lidé mezi 20 a 30 lety, hodně z nás jsou studenti a všichni nemají zajištěné trvalé zaměstnání. Ke kolektivnímu organizování jsme se rozhodli nejen kvůli tomu, abychom zlepšili naše podmínky k bydlení, ale abychom také posunuli dopředu náš politický projekt,“ dodává Tombolini.

Pro hnutí také není tak jednoduché, aby se organizovala, když mají zohlednit fakt, že lidé přicházejí i z okraje společnosti, řeší problémy s drogami a alkoholem, domácím násilím apod. „To jsou všechno věci, které je třeba řešit dlouhodobě a každodenně. To, co se jeví jako boj za bydlení, znamená i práci uvnitř hnutí, která vede k obnově pocitu jednoty, k ozdravení sociální tkáně, jež byla poškozena krizí,“ zdůrazňuje.

Stále větší množství lidí každý den zjišťuje, že nejsou schopni dál platit za byt nebo splácet hypotéku. Mnoha z nich se poštěstilo získat podporu solidárních lidí a bojujících kolektivů a díky tomu poznali nutnost organizovat se. Přesto ještě převážná většina lidí dál snáší tyto problémy jako svou individuální tragédii a dokonce se za to cítí sami vinní jako ti, kteří sociálně neuspěli. Jak zdůrazňuje Tombolini, jde o jeden z nejzohledněnějších důsledků dnešního systému, který viní oběti a zbavuje veškeré odpovědnosti ty, kteří zavinili tuto krizi a kteří disponují mocí.

„Minulou zimu vláda přerušila vystěhování kvůli ‚mimořádným mrazům‘, ale teď začali znovu vyhazovat rodiny na ulici. Demonstrace proti vystěhování se staly jediným způsobem, jak sjednotit lidi ve společném boji za bydlení. Stává se to natolik rozšířeným jevem, že jsem přesvědčený, že vláda je znepokojena možností vzniku velmi výbušných nálad ve společnosti. Když má vláda za to, že neexistují zvláštní důvody k nespokojenosti, ale naráží na množství lidí, kteří se organizují a vědí, že nemají co ztratit, je to jiná věc.“

V prvních dvou dubnových týdnech nařídilo ministerstvo vnitra provést vystěhování řady obsazených bytů po celé Itálii v souvislosti s tím, že vstoupil v platnost nový zákon. Podle Tomboliniho „tento zákon neuznává možnost problémů s bydlením, a proto vládě neukládá žádnou odpovědnost ve smyslu povinnosti řešit takové potřeby lidí. Vláda tedy nahlíží na problém bydlení jako na otázku veřejného pořádku, jak jsme viděli při vystěhování v posledních dnech, prezentovaných jako obnovení zákonitosti. A to bez ohledu na bezprecedentní úroveň násilí, kterou jsme viděli v Ří-

mě, například v samosprávném studentském projektu Godot 7. dubna nebo 16. dubna, kdy byly desítky rodin vystěhovány z budovy v ulici Baldassarre Castiglione.“

Jednou z nejspornějších věcí tohoto zákona je jeho pátý paragraf. Jde v něm mimo jiné o to, že ti, kdo svévolně obsadí byt, nezískají oficiální bydliště. V Itálii je bydliště důležité, pokud jde o zdravotní služby, zápis dětí do školy, účast ve volbách atd. Na druhé straně fakt bydlení v obsazeném objektu pomáhal v tlaku na úřady, aby řešily narůstající sociální problémy tohoto typu. Tombolini vysvětluje, že po formální stránce „existuje pořádek, v němž místo závisí na míře zoufalství situace žadatele: dřív například dostane byt rodina se čtyřmi dětmi, z nichž je jedno vážně nemocné; v jiných případech, kdy není situace zjevně tak špatná, musí žadatelé čekat deset nebo patnáct let“.

„Do nedávné doby bylo obsazení převážně pokusem vyvinout tlak, který by urychlil přidělení bytu. Obsazení nikdo nebral jako definitivní řešení, nechtěl navždy zůstat na místě, kde nejsou ani minimální podmínky pro život. Lidé obsazují domy, protože nemají kam jít a protože tak jasně říkají vládě, že je povinná věnovat prvořadou pozornost problémům s bydlením a sociálním problémům v zemi namísto toho, aby zachraňovala banky a korporace.“

Ostatní části zákona fungují tak, aby řešily pomoc bohatým, v daném případě těm, kdo spekulují s nemovitostmi. Záměrem zákona je nahradit model bydlení s nízkými nájmy (které plně závisí na státních subvencích) takzvaným social-housingem, což v praxi předpokládá převedení státních prostředků do soukromých rukou prostřednictvím údajně nízkých plateb, které jsou povinni odvádět uživatelé takového druhu bydlení. Za tuto „veřejně prospěšnou činnost“ poskytne vláda daňové zvýhodnění a další stimuly stavebním firmám a podnikatelům, kteří se do projektu zapojí.

Bereme-li v úvahu násilné evikce posledních týdnů a potlačení demonstrace 12. 4., vyhlídky při fungování vlády M. Renzi nejsou podle aktivistů příliš dobré. „Musíme udělat kvalitativní změnu oproti tomu, co se dělá a co se dělalo doted. Nemůžeme si myslet, že lze pokračovat každý na vlastní pěst. Na jedné straně je nutné překonat rozštěpení společnosti, v kterém se nacházíme všichni, kdo se boje za bydlení účastní, a v tomto smyslu se musíme spojit s dalšími bojujícími iniciativami. Na druhé straně musíme růst jako hnutí, musíme usnadnit příchod dalších lidí, kteří zatím zůstávali mimo, a to je možné jen za pomoci nové komunikační strategie. A je třeba pokračovat v obsazování. Když nás vystěhovávali, neznamená to, že máme zůstat stát na místě - musíme pokračovat v organizované a kolektivní odvetě.“

Zdroj: www.aitrus.info/node/3735

PŘÍLEŽITOST KE ZMĚNĚ?

ČSAF SE ZMĚNÍ NA ANARCHISTICKOU FEDERACI

ČLENOVÉ A ČLENKY ČESKOSLOVENSKÉ ANARCHISTICKÉ FEDERACE (ČSAF) SE V BŘEZNU TOHOTO ROKU ROZHODLI PRO ZMĚNU NÁZVU SVÉ ORGANIZACE.

Onou změnou je zbavení se národnostního přívlastku v názvu organizace. Ten vnímali někteří z nás negativně. Naše organizace bude nadále jednou z rodiny anarchistických federací. Konkrétně federaci, v níž se sdružují zejména česky a slovensky mluvící anarchisté a anarchistky. Mimoto nás opuštění národnostního přívlastku zbavuje nepřijemné pozice, kdy nás původní název stavěl do role předpokládaného zastoupení na Slovensku, kde v praktické rovině žádné nemáme. Přesto nový název ponechává možnost působení na Slovensku nadále otevřenou.

Změna názvu s sebou sice přinese drobné komplikace, na druhou stranu ale doufáme, že se stane příležitostí k některým pozitivním změnám a novému zájmu o anarchistickou sebeorganizaci. Se změnou názvu na Anarchistickou federaci (AF), k níž by mělo oficiálně dojít někdy v druhé polovině roku, by mělo souviset mimo jiné spuštění nových webových stránek organizace.

Do té doby bychom rádi v rámci anarchistického hnutí nastartovali diskusi o potřebách tohoto hnutí, jeho cílech a omezeních. Na základě těchto debat bychom chtěli později aktualizovat naše programové materiály a rozšířit pole spolupráce s jednotlivými segmenty antiautoritářského hnutí.

Nepochybujeme o tom, že pro zdejší hnutí je velmi důležitá organizovanost, spočívající minimálně v prohlubování komunikačních a koordinačních platform. Jednou z nich je právě anarchistická federace, která by měla tvořit zázemí pro své členy a členky, ať už se organizují v místních skupinách, samostatných projektech či zatím působí osamocně.

Anarchistické hnutí v Česku si od roku 1989 prošlo určitým vývojem. V polovině 90. let byla cítit velká potřeba po jasně definovaném federativním subjektu, o který by se hnutí mohlo opřít - vznikla ČSAF a myšlenka organizovanosti se v hnutí stala standardem. Hnutí zažilo svůj vzestup na přelomu století a krizi v polovině první dekády. Z krize se po čase dokázalo dostat a postoupit zase krůček dál. Právě anarchistická federace se ukázala být v tomto procesu dlouhodobě stabilní platformou. Je ale potřeba dělat další kroky a hledat cesty, jak anarchistické hnutí posunout opět o něco dál.

Budeme velice rádi, když se co nejvíce anarchistů a anarchistek přidá k naší snaze rozpoutat v rámci hnutí diskusi o potřebě federativního sdružování a hledání cest k posilování hnutí tak, aby mělo natolik zajištěné zázemí a upevněnou strukturu, aby mohlo lépe vykonávat praktické aktivity a odolalo represím. Zda bude mít skutečně změna názvu naší organizace nějaký efekt, nevíme, ale zkusíme to. Federalismus je pro nás velmi důležitý, jelikož naši členové a členky působí v naprosté většině mimo hlavní město. V Praze jsou podmínky pro aktivismus velmi odlišné a potřeba nadregionální koordinace poměrně malá - i tuto disproporci bychom chtěli konfrontovat a přetavit takovým způsobem, který by byl přínosný pro hnutí jako celek.

Nebojte se přidat!

JAK SE PŘIDAT K FEDERACI?

Na začátek je třeba říct, že samotné členství v anarchistické federaci není to nejdůležitější. Podstatná je míra zapojení a to, jak to kdo míní s anarchistickými myšlenkami a cíli vážně.

Stát se členem či členkou anarchistické federace vyžaduje nějaký čas. V praxi je minimální doba půl roku a odvíjí se od možnosti komunikace se zájemci a jejich zapojení. Tento model přijímání nových členů byl přijat na základě dlouholetých zkušeností. Dá se tvrdit, že víc než 80 procentům těch, kteří nám napíší, že chtějí vstoupit do federace, tento zájem dlouho nevydrží. Naprostá většina z nich končí právě oním prvním mailem. Také se někdy stane, že se ze zájemce vyklube docela slušný „pomatenec“ nebo někdo, jehož některé postoje jsou v rozporu se základními anarchistickými principy. Často také přicházejí mladí lidé, kteří teprve hledají sami sebe a jsou dočasně ovlivněni radikální tou anarchistických postojů. Ti se zapojují jen do té doby, než je jejich hledání odváne zas k jinému předmětu zájmu. Proto je tu ona lhůta, která se tyto eventualy snaží alespoň částečně řešit. Další otázkou je samozřejmě možná snaha infiltrovat hnutí ze strany represivního aparátu. Takové věci se běžně dějí v USA či v Británii, takže není důvod se domnívat, že my bychom takových pokusů měli být ušetřeni.

Nejjednodušší to mají samozřejmě ti, kteří se mohou zapojit do aktivit některé z lokálních skupin a být tak v kontaktu se stávajícími členy a spolupracovat s nimi. Horší je to tam, kde federace žádné zastoupení nemá. Pak všechno záleží hlavně na intenzitě komunikace a vlastní iniciativě.

Jestliže chcete být nějak aktivní, je nejlepší dát se dohromady s podobně smýšlejícími lidmi ve svém okolí a vyvíjet aktivity na lokální úrovni, informovat o nich a zapojovat se do různých výzev. Při té příležitosti můžete komunikovat s organizacemi, které jsou vám blízké, a postupně se zapojovat do nadregionální koordinace.

PROGRAMOVÉ MINIMUM ČSAF

CO SE NÁM NELÍBÍ?

Na jedné straně je to kapitalistický systém, který vytváří nerovnosti - chudobu většiny lidí vedle bohatství hrstky privilegovaných - a vede tak k jasné sociální nespravedlnosti a útlaču. Na straně druhé stát, který již ze své historické podstaty slouží především privilegované menšině k ochraně jejího bohatství a zájmů. I tzv. zastupitelská demokracie ve skutečnosti nezastupuje vůli obyčejných lidí, ale zejména zájmy mocenských elit. To se ještě výrazněji projevuje v nadnárodních politických a finančních organizacích, jejichž rozhodovací centra jsou vzdálená hlasům lidí a mnohem vstřícnější k lobbistickým tlakům.

Nejenže má tento systém dopad na sociální postavení lidí, přináší s sebou i postupnou devastaci životního prostředí a degradaci člověka a jeho kultury prostřednictvím všudepronikající propagace konzumentských návyků a egoismu. Zatímco jsou odstraňovány bariéry pro pohyb kapitálu, kterým disponuje omezená skupina, stále více jsou prakticky omezována sociální a politická práva obyčejných lidí, která jsou

protichůdná zájmům ekonomických a politických elit, a prohlubuje se technologicky stále dokonalejší systém špehování a kontroly.

Nejde ale jen o systém, který každodenně zažíváme tady a teď, jde o každé zřízení založené na principech autority, hierarchie a moci, které shora lidem přímo či nepřímo diktuje, jak mají žít. Principy nepřirozené autority, diskriminace a dominance jsou nám cizí i v rovině vztahů mezi lidmi.

CO BYCHOM RÁDÍ?

Jsme přesvědčeni, že alternativa je možná. Nejsme sociální inženýři ani dogmatici, abychom tvrdili, jak by měla přesně vypadat. Chceme o alternativách především vyvolat diskusi. Jako anarchisté a anarchistky se však domníváme, že má-li jít o skutečnou alternativu a ne o pouhou variaci na poznané autoritářské systémy (kapitalismus, bolševismus apod.), měla by být založena na následujících principech: samospráva (každý se může podílet buď přímo, nebo prostřednictvím úkolovaných a kdykoli odvolatelných zástupců na záležitostech, které se jej týkají), svoboda (každému je

umožněn jeho osobní rozvoj, pochopitelně s respektováním svobody druhých) a sociální spravedlnost (spravedlivá organizace ekonomiky, která by měla uspokojovat potřeby každého místo toho, aby sloužila zisku skupiny).

Naším cílem je emancipovaný člověk žijící ve společnosti založené na uvedených principech, kde se může plnohodnotně spolupodílet na jejím fungování a v co největší míře rozhodovat o svém životě.

JAK NA TO?

Abychom se mohli postavit tomu, co se nám nelíbí, a pokusit se realizovat to, co bychom rádi, cítíme potřebu spojit se v tomto snažení. Proto také vznikla Československá anarchistická federace (ČSAF) fungující na principech, které odpovídají našim cílům, tedy principech svobody, solidarity a volné dohody.

Činnost ČSAF se odvíjí od přání a možnosti každého, kdo se v jejím rámci zapojí, a nabývá různých podob od veřejných protestů, přes diskuse a osvětovou činnost až po realizaci rozmanitých samosprávných projektů.

NOVÉ KNIHY

VĚZEŇSKÝ DENÍK A PŘEHLED ANARCHISTICKÉ PUBLICISTIKY

NA LETOŠNÍM ANARCHISTICKÉM FESTIVALU KNIHY PŘEDSTAVILO NAKLADATELSTVÍ ČSAF DVĚ KNIŽNÍ NOVINKY. JESTLIŽE JSTE NEMĚLI MOŽNOST ZAKOUPIT SI JE PŘÍMO TAM, SEŽENETE OBĚ KNIHY NAPŘÍKLAD V PRAŽSKÉM OBCHODĚ REKOMANDO NEBO V INFOCENTRU SALÉ (VIZ STRANU 2).

ANARCHISTICKÁ PUBLICISTIKA 1990-2013

Nakladatelství ČSAF se po loňském Anarchistickém festivalu knihy rozhodlo věnovat tématu anarchistické publicistiky nadcházející číslo revue *Existence* (č. 3/2013). Při jeho zpracování se ukázala šíře a bohatost anarchistických publikačních aktivit, což vedlo k dalšímu rozhodnutí: „do roka a do dne“, tedy do dalšího „bookfairu“ vydat práci, která by se pokusila zmapovat novodobou českou anarchistickou publicistiku.

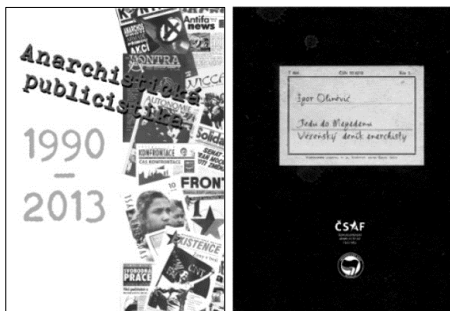
A tak u příležitosti 2. ročníku Anarchistického knižního festivalu byla první představena kniha s trochu suchým, ale vševypovídajícím titulem *Anarchistická publicistika 1990-2013*.

Vedle anotovaného přehledu anarchistických periodik, brožur a knih obsahuje zamyšlení nad obecnými otázkami, které jsou spojeny s publicistikou našeho novodobého anarchistického hnutí, zasazuje publikační aktivity do širšího rámce hnutí a sleduje, jak jím byly ovlivňovány a jak ony ovlivňovaly toto hnutí a jeho vývoj. Anarchistická publicistika přináší obraz anarchistického hnutí v Česku po roce 1989 a umožňuje udělat si představu o tématech, která byla v tom kterém období pro anarchistické hnutí či jeho segmenty důležitá. Kniha také ukazuje, co všechno souvisí v praktické rovině s vydáváním anarchistických tiskovin, na jakých principech tato činnost probíhá a jakých podob může nabývat.

Jednotlivé oddíly přehledové části knihy jsou řazeny do několika logických celků, jejichž klíčem jsou zejména jednotlivé anarchistické organizace a vydavatelské projekty, které předcházely jejich vzniku či na ně nějakým (zejména personálním) způsobem navazovaly. Takové celky tvoří kapitoly Československé anarchistické sdružení, Anarchistická federace, Anarchosyndikalistická federace, Československá anarchistická federace, Federace sociálních anarchistů, Antifašistická akce, Anarchofeministická skupina, Organizace revolučních anarchistů - Solidarita, Anarchokomunistická alternativa, Anarchistický černý kříž, Aktivita Cabaret Voltaire a Asociace Alerta. Další tři kapitoly jsou věnovány anarchistickým periodikům, která vycházela samostatně. Jejich klíčem jsou pak období, v nichž vycházely a která mají svá určitá specifika (kapitoly První polovina 90. let, Druhá polovina 90. let, 21. století). Poslední kapitoly jsou pak věnovány anarchistickým nakladatelstvím, hudebním zínům s přesahem do anarchistického hnutí a parodickým listům.

Co se týče periodik, je zde vyjmenováno kolem 300 titulů. I tak ale nejde o soupis sto procentně kompletní. Naprostá většina publikací vydaných anarchistickým hnutím ve sledovaném období zde ale uvedena je.

Po přehledu českých anarchistických časopisů vydaných na přelomu 19. a 20. století, který vytvořil Václav Tomek, tak vznikl i reprezenta-

tivní přehled těch, které začaly vycházet po obnovení anarchistického hnutí na konci 20. století. (284 stran A5, 200 Kč)

IGOR OLINĚVIČ: JEDU DO MAGADANU

Vězeňský deník běloruského anarchisty nikdy nesměl v Bělorusku vyjít. Přesto se šíří napříč anarchistickým hnutím a dva roky po zveřejnění byl přeložen už do osmi jazyků. Není to náhoda - kniha se čte jedním dechem, i když její autor není literát. Je to „jen“ anarchist.

V listopadu 2010 byl Igor Oliněvič v Moskvě zatčen a ilegálně předán běloruské KGB. Obvinili ho z organizování útoku na ruské velvyslanectví v Minsku z léta téhož roku. Igor se nepříznal, důkazy proti němu neexistovaly. Jediné, na čem veřejně trval, byly jeho anarchistické názory. V květnu 2011 byl odsouzen k osmi letům odnětí svobody.

Ve vazební věznici běloruské KGB, zvané Amerikanka, prožil Igor půl roku. Jeho kolegy v cele byli obchodníci, politici, vyšetřovatelé prokuratury, účastníci protestních akcí... Jak řekl Igor v závěrečné řeči při svém soudním procesu: v Bělorusku se ve vězení může ocitnout kdokoli a každý. Jak a proč je to možné, o tom je Igorův deník.

Vězeňský deník pod názvem *Jedu do Magadanu* vyšel za pomoci běloruského Anarchistického černého kříže v roce 2012 a znovu v březnu 2013 v Rusku, pokaždé v nákladu 1000 výtisků. Stal se nejen dokumentárním, ale i literárním hitem. Kniha dostala cenu, která se v Bělorusku každoročně tak trochu samizdatově uděluje dílu vzniklému ve vězení - a tato kategorie je v Bělorusku při počtu vězňů zcela oprávněná a autorsky bohatá. Samotný Igor byl za to, že zveřejnil svědectví o policejním státu a své názory, ve vězení přiměřeně trestán: zakázali mu už tak hodně omezené dopisy, telefonáty, návštěvy... Na druhou stranu se díky solidaritě anarchistů z řady zemí stal jedním z nejpřekládanějších současných běloruských autorů.

Kniha obsahuje předmluvu Igorova kamaráda, napsanou pro české vydání, vězeňský deník, Igorovu úvahu o podstatě a stavu současného Běloruska, Igorův otevřený dopis anarchistům, stať A. Žiněviče vysvětlující kontext tzv. případu běloruských anarchistů a doslov od členů běloruského Anarchistického černého kříže.

Český překlad vyšel v dubnu 2014 u příležitosti 2. anarchistického knižního festivalu, a to v nákladu 500 výtisků. Vydání společně připravily Nakladatelství ČSAF a Antifašistická akce (AFA). AFA také připravila audioverzi první kapitoly, která je ve formě videa dostupná na vimeo.com/91360667, a do budoucna chystá audio podobu celého vězeňského deníku. Veškerý výtěžek z prodeje knihy je určen běloruským anarchistům. (120 stran A5, 100 Kč)

SEMINÁŘ O ANARCHISMU

Ve středu 26. března uspořádalo v pražském Akademickém konferenčním centru Oddělení pro studium moderní české filosofie Filozofického ústavu Akademie věd ČR seminář nazvaný *Anarchismus v proměnách 20. století*.

Na semináři se setkali jak lidé z akademického prostředí, tak anarchisté pohybující se v tomto prostředí a anarchisté, kteří stojí mimo něj. K tomuto prolnutí došlo jak na straně posluchačů, tak přednášejících.

Na semináři zazněly celkem čtyři příspěvky. V prvním představil Václav Tomek knihu, po níž byl celý seminář pojmenován. Druhý se zabýval anarchismem a poststrukturalismem, třetí anarchismem v současných sociálních hnutích a závěrečný soudobou anarchistickou publicistikou v souvislosti s připravovanou knihou Nakladatelství ČSAF na toto téma.

Je škoda, že po skončení zmíněných příspěvků nezbýval čas a energie na diskusi či rozvinutí některých dílčích myšlenek a skutečností, které během tohoto podvečera zazněly. Naopak bylo pozitivní, když se v závěru jednoho z příspěvků objevilo varování, že přílišným etablováním na akademické půdě ztrácí anarchismus svůj podvrtný charakter. Takové nebezpečí nám ale aktuálně vskutku nehrozí.

ZDOLA – PRVOMÁJOVÝ SPECIÁL

U příležitosti anarchistického 1. máje, o němž informujeme na straně č. 6, vyšel „prvomájový speciál“ anarchistického zpravodaje *Zdola*, který byl určen zejména k rozdávání účastníkům demonstrace.

Speciál stručně přibližuje historii Prvního máje, jeho kořeny v chicagském boji za osmihodinovou pracovní dobu a první dělnickou prvomájovou demonstraci v Praze v roce 1890; věnuje se návrhu nepodmíněného základního příjmu; shrnuje postoj anarchistů k oslavám Svátku práce a komentuje zneužívání tohoto svátku neonacisty. Prvomájové vydání *Zdola* ale hlavně vyzývá k budování silného anarchistického hnutí, jehož prvomájové pochody by nebyly jen procházkou za doprovodu policie, ale ukázkou toho, co toto hnutí dosáhlo ve zbytku roku.

PŘIPRAVUJEME

Bůh a stát

Nový překlad klasického díla ruského anarchistického revolucionáře Michaila Bakunina, doplněný textem o jeho životě a díle z pera Václava Tomka.

Likvidátor ve Španělsku 1937

Po úspěšném vydání překladu komiksu od Ryszarda Dąbrowského o tom, jak se anarchistický superhrdina Likvidátor přenesl v čase a na Ukrajině bojoval po boku Nestora Machna, chystáme nový příběh. Tentokrát Likvidátor navštíví revoluční Španělsko roku 1937 a opět se zapojí do boje v řadách anarchistických milicionářů.

NAKLADATELSTVÍ.CSAF.CZ

ABC

ANARCHISTICKÝ ČERNÝ KŘÍŽ JE CELOSVĚTOVĚ ROZŠÍŘENÁ INICIATIVA, KTERÁ SE V RÁMCI ANARCHISTICKÉHO A ŠIRŠÍHO ANTIAUTORITÁRSKÉHO HNUTÍ STARÁ O POMOC A PODPORU STÍHANÝM A VĚZNĚNÝM AKTIVISTŮM A AKTIVISTKÁM. VĚNUJE SE INFORMOVÁNÍ O JEDNOTLIVÝCH KAUZÁCH, SHÁNĚNÍ PRÁVNÍ A FINANČNÍ POMOCI STÍHANÝM A PROJEVŮM SOLIDARITY VĚZNĚNÝM.

NOVÁ PODOBA WEBU

Kolektiv ABC se po roce a půl od spuštění nového webu rozhodl pro jeho úpravu tak, aby byl přehlednější, obsáhlejší, funkčnější a i po grafické stránce kvalitnější. Byly také přidány veškeré informace z webu abc.anarchism.org, který byl tímto zrušen. Webové stránky ABC v novém kabátě budou i nadále informovat o zahraničních a domácích kauzách, vězněných kamarádech a kamarádkách, akcích a sbírkách na jejich podporu, aktivistické prevenci atd. Najdete zde také přehled vybraných a poskytnutých finančních prostředků.

Nedílnou součástí webu ABC je mimo jiné rubrika Nezapomeneme!, která je věnována aktivistům a aktivistkám, kteří zemřeli přičiněním represivních orgánů či fašistických a neonacistických bojůvek. Smutnou skutečností je, že jich není zrovna málo. Nejkritičtější situace v tomto směru je bezesporu v Rusku.

MĚSÍC PRO ABC

V době od 1. února do 1. března proběhl v Jindřichově Hradci „Měsíc pro ABC“, jehož výsledkem bylo 5000 Kč do fondu ABC. Skládal se ze čtyř akcí. Na úvod byl uspořádán raut, kam každý mohl přinést, co mu chutná, a podělit se o recept, s následnou krátkou přednáškou o anarchismu a ABC. Dorazilo kolem 30 lidí, kteří se také zapojili do diskuze. Další akcí byl večer plný her, jenž se odehrál v příjemné, kamarádké atmosféře. Následovalo promítání dokumentu o Mezinárodním měnovém fondu a poslední akcí byl benefiční koncert. Ten kromě kapel, kterým patří velký dík, navštívilo asi 70 lidí a nechybělo ani distro či benefiční bazárek. „Měsíc pro ABC“ nejenže umožnil získat prostředky na podporu stíhaných a propagovat antiautoritářské myšlenky, ale pomohl také místním aktivistům prohloubit kolektivní aktivity v jejich městě.

SOLIDARITA (DUBEN 2014)

Po delší době vyšlo další číslo informačního zpravodaje ABC. Věnuje se zejména anarchistům vězněným v Bělorusku - vedle recenzí na publikace *Příběhy vězněných anarchistů* a *Jedu do Magadanu* přináší aktuální informace o pěti vězněných kamarádech. Zbytek zpravodaje je věnován oznámení o zprovoznění nového webu ABC a radám, jak uspořádat večírek, jehož cílem je psaní dopisů vězněným aktivistům a aktivistkám. (4 stran A5)

KONTO ABC

Chcete-li podpořit stíhané a vězněné (jak u nás, tak v zahraničí - především ve východní Evropě), neváhejte přispět. I malá částka pomůže! Peníze můžete poslat na konto Anarchistického černého kříže:

8760190237/0100

ANARCHISTBLACKCROSS.CZ

LOV NA SOKRATA

STÍHÁNÍ ALEXEJE SUTUGY – PROVOKACE CENTRA E

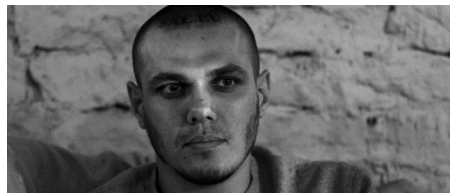
PŘÍPAD ZNÁMÉHO MOSKEVSKÉHO ANTIFAŠISTY ALEXEJE „SOKRATA“ SUTUGY SE ROZRŮSTÁ O NOVE SKUTEČNOSTI. ALEXEJ BYL ZADRŽEN 5. DUBNA PŘI POLICEJNÍ RAZII PO KONCERTĚ V ROCK CLUBU U STANICE METRA IZMAJLOVSKÁ PRO PODEZŘENÍ ZE SPÁCHÁNÍ MĚNĚ ZÁVAŽNÉHO VÝTRŽNICTVÍ – ÚDAJNĚ SE NESLUŠNĚ VYJADŘOVAL, ČÍMŽ NARUŠOVAL VEŘEJNÝ POŘÁDEK.

U klubu bylo zadrženo ještě deset lidí, kteří byli ovšem propuštěni bez sepsání protokolu. Alexeje Sutugu zadrželi na 48 hodin do soudního projednání. Ale už druhý den mu sdělili, že se zdá podezřelým v jiném trestním případu. Byl obviněn podle paragrafu 213, odst. 2, což značí „výtržnictví spáchané skupinou osob po předchozí dohodě“ a hrozbu trestu odnětí svobody až na pět let.

Podle vyšetřovací verze měl Alexej Sutuga 2. ledna 2014 se třemi neznámými muži napadnout šest mladých neonacistů v kavárně Sbarro u stanice metra Oktjabrská a způsobit některým z nich lehká zranění.

Alexej Sutuga částečně potvrdil tuto verzi - skutečně byl 2. ledna u kavárny Sbarro. Šel s dívkou z návštěvy, když uviděl rvačku u kavárny a zkusil ji zastavit. To všechno zachytily kamery kavárny, jejichž záznamy byly policií zabaveny. O tom, že video existuje a že je na něm opravdu vidět, kdo co dělal, několikrát mluvil vyšetřovatel Alexandr Ušakov, který tento případ vede. „Potvrdil, že video existuje, bylo zabaveno, že ho několikrát viděl,“ řekl advokát Alexeje Sutugy Vladimir Samochin. „Pak se najednou začal vykrucovat, tvrdil, že mu o videu není nic známo, a že tedy video není k materiálům případu přiloženo, a kde je, neví. To nás vede k domněnce, že cílem není zjistit, co se stalo 2. ledna, ale obvinít a odsoudit Sutugu.“

I další fakta mluví pro to, že to mohla být provokace a „lov na Sokrata“. Razie v klubu, kde probíhal hudební festival, se odehrála týden po návratu Alexeje z Ukrajiny, kde žije jeho žena a malý syn. Podle jeho kamarádů, kteří byli na festivalu, „policejti sledovali lidi u východu z klubu a cestou k metru, zastavovali každého v bundě a čepici, kdo byl Alexovi podobný...“

Další podivná věc byli muži, kteří napadli neonacisty. Alexej říká, že je nezná a nepoznal by je. Najít a poznat je by bylo možné podle videa z kamer, ale to se v případě už nevyskytuje. Případ byl otevřen v lednu a za celou tu dobu nebyl ani jeden z nich nalezen. Poškození ale najednou identifikovali Sokrata, jak se vyjádřil vyšetřovatel, „podle vzhledu a tetování“. Už dva poškození potvrdili, že viděli konkrétně Alexeje Sutugu v kavárně a že právě on je mlátil.

Původně v případě jako poškozených figurovalo všech šest neonacistů, kteří byli při rvačce. Ted' jsou tři. Dva další jsou vedeni jako svědci a třetí zmizel. Zvláštní pozornost si zaslouží jeden z poškozených: podle Alexejových přátel jde o 23letého absolventa právnické fakulty, který se jednu dobu hlásil k antifašistům, navštěvoval tematické akce a koncerty, oblékal se „podle módy“. Potom se jeho názory rychle změnily, začali ho vidět s neonacisty. Podle zatím neověřených informací aktivně spolupracoval s moskevským centrem E pro boj s extremismem. To by například vysvětlovalo, proč se na jednom z neonacistických webů objevila zpráva o zadržení Alexeje Sutugy s jeho nedávnými fotografiemi pocházejícími z vyšetřovacího spisu. U fotek je uvedeno, že jsou od poškozených. Alexejova matka připravuje oficiální dotaz pro prokuraturu, týkající se těchto fotek.

Připomínáme, že Alexej Sutuga byl již dříve vyšetřován v případě konfliktu s neonacisty v klubu Vozduch 17. prosince 2011. Víc než rok strávil ve vyšetřovací vazbě, potom byl propuštěn na kauci. Letos 10. ledna byl spolu s Alexejem Olesinovem a Alenem Volikovem amnestován. Nový případ podle výše uvedených okolností vypadá jako pokus centra E napravit předešlý neúspěch v „boji s extremismem“.

Podle posledních zpráv, které máme, prodloužil soud Sokratovi vazbu do 6. července 2014.

MEZINÁRODNÍ TÝDEN ANARCHISTICKÝCH VĚŽŇŮ – 23. AŽ 30. SRPNA

V létě roku 2013 členové několika skupin ABC projednávali potřebu vyhlásit mezinárodní den vězněných anarchistů. Vzhledem k tomu, že už byl stanoven Den práv politických vězňů či Den boje za spravedlnost ve věznicích, je třeba zdůraznit také příběhy našich kamarádů a kamarádek. Mnozí věznění anarchisté nikdy nebudou uznáni za „politické vězně“ formálními organizacemi na ochranu lidských práv, protože jejich vnímání sociální spravedlnosti je omezeno kapitalistickými zákony, které byly vypracovány na ochranu samotného státu a k odvrácení skutečných sociálních změn.

Do diskuse zapojené skupiny ABC tedy vyhlásily každoroční mezinárodní Týden anarchistických vězňů na 23. až 30. srpna. Datum 23. srpna byl vybrán proto, že toho dne v roce 1927 byli v USA po zmanipulované procesu a přes široký odpor po celém světě popraveni anarchisté Sacco a Vanzetti. Vzhledem k povaze a rozmanitosti anarchistických skupin po celém světě byl navržen týden společných akcí, spíše než jedna kampaň soustředěná do konkrétního dne. To by mělo usnadnit jednotlivým skupinám uspořádat různé akce kdykoliv v průběhu celého týdne.

Šířte informace o Týdnu anarchistických vězňů a přemýšlejte, jak se zapojit. Akce mohou zahrnovat info večery s psaním dopisů, promítání, benefiční koncerty, přímé akce...

FNB

FOOD NOT BOMBS JE VOLNÁ ANARCHISTICKÁ INICIATIVA, JIŽ TVOŘÍ STOVKY KOLEKTIVŮ POSKYTUJÍCÍCH PO CELÉM SVĚTĚ ZDARMA JÍDLA POTŘEBNÝM. JEJICH CÍLEM JE SOLIDARITOU V PRAXI UPOZORNIT NA SOCIÁLNÍ NESPRÁVNOSTI, KDY JSOU NA JEDNÉ STRANĚ VYDÁVÁNY MILIARDY NA ZBOJENÍ A NA STRANĚ DRUHÉ TRPÍ NESPOČET LIDÍ HLADEM, AŽ JIŽ V ZEMÍCH CHUDÉHO JIHU ČI BOHATÉHO SEVERU.

PLÝTVÁNÍ POTRAVINAMI, VOLNOTRŽNÍ GLOBALIZACE A KONZUM V SOUVISLOSTECH

Podle údajů OSN skončí každým rokem v popelnici nebo je jinak znehodnoceno až 1,3 miliardy tun potravin, což je jedna třetina vyprodukovaných potravin. Na 300 milionů tun je likvidováno ještě ve fázi, kdy je lze konzumovat. To je víc, než činí produkce potravin v subsaharské Africe, a toto množství by nasýtilo na 870 milionů lidí. V Evropě a v Severní Americe připadá na jednoho člověka ročně 95 – 115 kil vyhozeného jídla.

Na ztráty potravin, které jsou samy o sobě ostudné, je navázáno nehorázné plýtvání prací zemědělců, zaměstnanců v dopravě i v distribuci potravin, dále plýtvání fosilními palivy na dopravu a rozšiřování extenzivního přírodně škodícího zemědělství, jako jsou například monokulturní plantáže. Na tento systém nejvíce doplácí lidé v tzv. třetím světě, kde mamuti nadnárodní společnosti (jako např. Chiquita nebo Dole) – za pomoci programů Mezinárodního měnového fondu a Světové banky – na úkor místních soběstačných komunit rozšiřují monokulturní plantáže, na kterých místní obyvatelé včetně dětí pracují za otročké mzdy v naprosto nevyhovujících pracovních podmínkách (styl s chemikáliemi bez ochranných pomůcek, až 16hodinová pracovní doba atd). Nejtypičtějším a notoricky známým případem jsou tzv. banánové republiky Latinské Ameriky a země Afriky, kam přesunuli své plantáže ovocnáři po tzv. Bolívarských revolucích v Jižní Americe. Právní podmínky a celková sociální situace v těchto zemích činí odborovou činnost možnou jen za extrémně složitých podmínek s pro Evropana nepředstavitelnými obětmi. Odboráři jsou zde nezdůvěryhodní a vraždění.

Vliv agrogigantů je také ostudný. Nastavení trhu s osivem přispívá k tomu, že si zemědělci v mnoha zemích světa nemohou schraňovat semena z předchozí úrody a musí je nakupovat od společností zabývajících se prodejem osiv. Tyto praktiky v podobě norem, které zakazují plodiny vypěstované z jiných semen, než těmto normám odpovídají, si prolobožovali agrogiganti typu společnosti Monsanto, která prosazuje zavádění pěstování patentovaných geneticky

modifikovaných plodin i přes odpor velké části světové vědecké obce a místních zemědělců. Např. v Indii již praktiky nucené Monsantoem vedly k velké vlně sebevražd místních farmářů.

K rozšiřování super- a hypermarketů u nás přispěla klausovská liberalizace obchodu v 90. letech, deregulace a snaha o neustálý růst, na které nic neměnily ani vlády sociálních demokratů. Hyper- a supermarketizace vedla k likvidaci menších obchodů s potravinami a drží se většinou pouze večerky, kde jejich majitelé obvykle tráví celý den. Obchodní řetězce umí také velice dobře daňově optimalizovat a zisky většinou vyvádí do svých mateřských firem, tudíž peníze nezůstávají v místní ekonomice. Pět největších řetězců (Ahold ČR, Kaufland ČR, Tesco Stores, Penny Market a Lidl) zde v roce 2011 ovládaly 40,6 % maloobchodního trhu s rychloobratovým zbožím, deset největších má pak podíl 56 %. V jiných zemích EU je tento podíl ještě koncentrovanější, ale v ČR panuje mezi obchodními řetězci tvrdý konkurenční boj a zákazníci zde, kvůli nízké kupní síle vyžadují slevy. To vede k nízkým platům pro zaměstnance těchto řetězců a k tlacení na nízké ceny od dodavatelů. Významné postavení na trhu umožňuje obchodním řetězům tuto svou pozici zneužívat a přenášet na své dodavatele náklady, které by jinak musely hradit. Nejtypičtějším příkladem jsou tzv. regálovné (tj. poplatek za prostor na pultě) a listovné (tj. poplatek za to, že je zboží vůbec v sortimentu obchodu). Řetězce také vyžadují proplácení nákladů na „marketing“, otevírání nových prodejen, slevové akce a platby za neprodané zboží, i když to je většinou výsledkem špatného plánování řetězce. Často též vracejí neprodané zásoby včetně čerstvého ovoce a květin dodavatelům. Podobné platby mohou dle reprezentativních výzkumů činit až 50-70 % příjmů dodavatele. Řetězce často odmítají písemné smlouvy, nutí dodavatele ke slevám, vyžadují exkluzivní spolupráci a informace o konkurenci.

Neprodané potraviny velice často končí v kontejnerech za super- a hypermarkety, ač mnohé řetězce jako např. Makro uvádí, že žádný odpad nevytváří. Obří lisy a kontejnery na zeleninu za provozovny ale svědčí o opa-ku.

FNB Kolín DOČASNĚ KONČÍ

Důvodů pro to je hned několik – někteří aktivisté se odstěhovali z okolí našeho působiště, další již nemají zájem být v rámci FNB tak aktivní a jiní jsou unaveni tím, že veškerá iniciativa ležela poslední dobou takřka pouze na nich. Mimo to se nám nepodařilo vyřešit některé otázky spojené s fungováním kolektivu, například jak nevařit jídlo pouze pro lidi z kolínského azylového domu, ale oslovit i ty, kteří žijí přímo na ulici. Za těch několik let fungování kolektivu jsme toho zažili opravdu hodně. Učili jsme se organizaci zdola, řešili jsme, jak shánět peníze na fungování kolektivu, prodávali jídlo na koncertech, psali letáky, vláčeli várnice a učili se vařit s co nejmenšími náklady. Učili jsme se solidaritě. Poznali jsme rozpačitost z přehnané věčnosti těch, kteří si chodili pro jídlo, i radost z prostého poděkování a ocenění naší iniciativy. Měli jsme radost z každého, kdo se k nám přidal, a na „rozdávání“, kde se nás sešlo třeba patnáct, jsme zažívali okamžiky naplněné nadějí a vízemi lepšího světa. V poslední době tu však bylo opět jen několik aktivních lidí. Jsme anarchisté a nevidíme důvod k nostalgickému ohlížení se za lepšími časy našeho kolektivu – místo toho se díváme do budoucna. I když FNB Kolín dočasně pozastavilo činnost, rozhodně to pro nás není důvod k pasivitě. Jistě víme, že ať už budeme dělat cokoli a ať už tato naše aktivita dopadne jakkoli, nevzdáme se a vždy si najdeme jiný způsob, jak vzdorovat bezohlednému systému ničícímu naše životy. Naše vlajka je černorudá. Rudý je náš vztek, naše naděje, naše láska, úsvit, který zahání beznadějnou noc, do níž jsme se narodili. A černá je barva těch, kteří se odmítají vzdát.

kolektiv FNB Kolín

OBNOVENO FNB HRADEC KRÁLOVÉ

V rámci akcí proti NATO obnovila 8. března činnost královéhradecká skupina FNB. První vaření a rozdávání jídla potřebným proběhlo tedy současně s distribucí materiálů o fatálním působení vojenské aliance. Rozdávání spojené s hudební produkcí probíhá pravidelně každých 14 dní u místního nákupního centra, odkud jsou mimochodem oficiálně odháněni všichni, kdo nespí, že by chtěli nebo mohli trávit život nakupováním.

kolektiv FNB Hradec Králové

FOOD NOT BOMBS PRAHA

FNB Praha se profiluje jako radikální protestní iniciativa zaměřená na zviditelnění problémů městské chudoby, bezdomovectví a plýtvání potravinami, jakožto rozporů, které plodí kapitalistický systém.

Od svého vzniku před více než dvaceti lety je FNB úzce napojena na anarchistické a antiautoritářské prostředí.

Hlavní aktivitou iniciativy je pravidelné vaření a rozdávání veganského jídla pro kohokoliv, kdo se chce najíst. Suroviny získáváme převážně z popelnice za supermarketů, neprodaných přebytků z tržnice a veganských restaurací. Tímto způsobem chceme poukázat na plýtvání potravinami, energetickými zdroji planety a na vykořisťování rolníků z tzv. třetího i tzv. prvního světa nadnárodními korporacemi. V zemích EU se podle statistik organizací zabývajících se plýtváním potravinami vyhodí až 40 % veškerých potravin.

Vařením veganského jídla ostře odsuzujeme nesmyslné nakládání s tzv. hospodářskými zvířaty a velkochovy, kde tato zvířata žijí v odpor-

ných podmínkách, a konzumní způsob života jako celek. Veganský způsob stravování považujeme za etický a zdravý.

Většinu našich strávníků tvoří lidé bez domova a důchodci s nízkými příjmy, ale občas se dojdou najíst i kolemjdoucí nebo naši přátelé.

Další naší aktivitou je vaření na demonstraci, benefiční koncerty a další akce pořádané antiautoritářskými kolektivy nebo protestními iniciativami.

Prostory na vaření nám ve středu poskytuje infoshop Salé a v sobotu nám svou kuchyň propůjčují soudružky a soudruzi z bytové komuny Osvobozená domácnost.

Na sobotní vaření se scházíme kolem jedné obvykle s určitými následky způsobenými pátečním večerem, které ale obvykle nemají na kvalitu výsledných pokrmů zásadní vliv. Během přípravy jídla často probíráme aktuální politické a kulturní otázky týkající se dění v anarchistickém prostředí. Pro „služebné“ mladší aktivistky a aktivisty je to tedy poměrně nenásilná forma jak se zapojit i do jiných aktivit v antiautoritářském hnutí.

POJĎME ZASE JEDNOU MLUVIT O HNUTÍ

JIŽ NĚKOLIK MĚSÍCŮ SE V RÁMCI OTEVŘENÝCH DISKUSÍ, POŘADANÝCH NAŠÍ KOMUNITOU, SNAŽÍME OTEVÍRAT TÉMATA TÝKAJÍCÍ SE STAVU ANARCHISTICKÉHO HNUTÍ (A TO HLAVNĚ V REGIONU ČECH A SLOVENSKA), AŽ UŽ JDE O PROBLEMATIKU PŘÍLIŠNĚ GENERAČNÍ A SUBKULTURNÍ IZOLACE, OTÁZKY MALÉ IDEOVÉ GRAMOTNOSTI ČI O NÍZKOU EFEKTIVITU STRATEGIÍ A METOD, KTERÉ SE SNAŽÍME V SOUČASNOSTI UPLATŇOVAT.

Od druhé poloviny tohoto roku jsme se rozhodli ve spolupráci s kamarádkami a kamarády z ČSAF otevřít tyto otázky v ještě širší a intenzivnější podobě. Volání po novém impulsu je sice poměrně „ohraná písnička“, přesto je stále mnoho důvodů snažit se toto téma dostat do popředí našeho zájmu. A to právě teď. Někdo by se mohl mylně domnívat, že tyto otázky otevírá ČSAF jen v rámci své vnitřní reorganizace, my ovšem naopak vnímáme reorganizaci ČSAF jako logický důsledek a reakci na nepřehlednou situaci v hnutí samotném. Zda to tak opravdu je, k tomu se jistě vyjádří aktivistky a aktivisté ČSAF sami. Pro kolektivy v rámci naší komunity je klíčovou otázkou, že v rámci vyhodnocování dlouhodobých strategií, budovaných spontánně při našich aktivitách, začíná docházet k částečnému rozčarování ze současného stavu v anarchistickém hnutí, zejména v našem regionu.

Pokud hodnotíme aktivity, kterým se hnutí v současnosti věnuje, můžeme je rozdělit do dvou základních rovin. První rovinou je snaha o propagaci anarchistických idejí v rovině publikační a prezentační. Pokud jde o publikace, není situace zase tak špatná, hlavně díky Na-

kladatelství ČSAF a několika dalším subjektům. Trochu horší je to už u novin, časopisů a tiskovin přinášejících aktuální informace. Tuto mezeru trochu zaplňují weby, bohužel i ty nedostatečně. Zbývajících aktivitami jsou občasně přednášky, promítání, diskuse atp., ty jsou ovšem v naprosté většině ukryty tak hluboko v hnutí samotném, že jejich dopad je naprosto minimální. Až na pár výjimek nenacházíme v této oblasti aktivismu již nic dalšího.

Druhou rovinu tvoří aktivity, do nichž nemalá část hnutí vkládala a vkládá velké naděje. Jedná se o takzvané aktivity s malým a. Realita ukazuje, kam vede jejich nekonceptnost. To, co mělo být „každodenním úsilím tady a teď“, se mnohdy stává neurčitou, beztvorou, nahodilou a bohužel často i bezobsažnou hmotou. Je jistě přínosné, pokud se lidé scházejí na různých kulturních a sportovních akcích, pokud se společně zapojují do různých sociálních aktivit, jenže jejich přínos pro hnutí samotné je velice malý. Například od aktivit FNB jsme si slibovali možný potenciál k vytváření lokálních kolektivů, které se začnou věnovat i dalším aktivitám. To se bohužel až na několik čestných výjimek nestalo. Stejně tak kulturní a sportovní akce pořádané v autonomním prostoru nenaplní plně svůj cíl. Místo navazování nových kontaktů a předávání informací se stávají pouhou relačnickou aktivitou. I to by mělo svůj smysl, pokud by se ovšem nejednalo o aktivitu jedinou. Další aktivit je totiž naprosté minimum, pomíne-li participaci na aktivitách vně hnutí, které samozřejmě také mají veliký smysl. Pokud ovšem nevycházejí z dostatečně silného hnutí, mnoho mu nepřinášejí.

Otevřeme tedy otázku, jestli směsici „akademického anarchismu“, subkulturních aktivit

RUBRIKU „VIDÍME TO JINAK“ PŘIPRAVUJE SKUPINA VOICE OF ANARCHOPACIFISM (VAP). VAP JE VOLNÁ KOMUNITA HLÁSÍCÍ SE K IDEÁM ANARCHISMU A ANTIAUTORITÁŘSTVÍ. NEMÁ ŽÁDNÁ PEVNĚ DANÁ NÁZOROVÁ „MINIMA“ A VEŠKERÉ IDEOLOGICKÉ ZÁKLADY JSOU VYTVÁŘENY NÁZOROVÝMI PRŮSEČÍKY JEJÍCH ČLENŮ A SPOLUPRACOVNÍKŮ. ODMÍTÁ NÁSILÍ JAKO PROGRAMOVÝ PROSTŘEDEK SPOLEČENSKÉ ZMĚNY. VĚTŠINU IDEJÍ ČERPÁ Z ANARCHOPACIFISMU A OSTATNÍCH ANARCHISTICKÝCH SMĚRŮ. SNAŽÍ SE PODPOROVAT VEŠKERÉ AKTIVITY, KTERÉ POVAŽUJE ZA PŘÍNOSNÉ A VEDOUČÍ KE SPOLEČNOSTI ZALOŽENÉ NA SVOBODĚ A ROVNOSTI.

a nahodilých akcí dokážeme dostatečně prezentovat naše ideje. Proč se to naprosté minimum nově přichozích aktivistů neobjevuje díky naší podané ruce a otevřeným dveřím? Pokusme se to změnit. Jistě to nepůjde ze dne na den a bude to běh na hodně dlouhou trať. Prvním počinem by mělo být hledání širšího konsenzu kudy a jak. Pomozte tedy s organizováním diskusí a setkání v co nejvíce regionech, oslovte všechny, kteří jsou ať vědomě či nevědomě součástí neautoritářského a anarchistického hnutí. Sejit se a mluvit je sice jen první, přesto nepostradatelný krok.

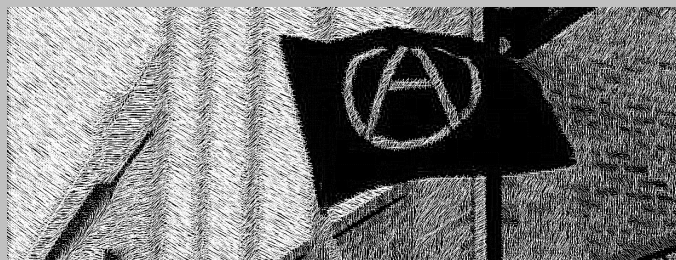
CHCEŠ SE I TY ZAPOJIT DO VOLNÉ KOMUNITY VAP?

POKUD MÁTE CHUŤ POMÁHAT NÁM S PROPAGACÍ IDEÁLŮ SVOBODY A ROVNOSTI, SOCIÁLNÍHO, ENVIRONMENTÁLNÍHO I EMANIPAČNÍHO BOJE, ZAPOJTE SE.

Možností uplatnění a podob vaší potencionální spolupráce je celá řada. Rozsah témat, kterým se věnujeme, je značný. Určují ho samotní aktivisté a je nejenom reakcí na aktuální události, ale i součástí dlouhodobých strategií, diskutovaných jednotlivými kolektivy.

Základní princip fungování našeho kolektivu je tzv. volná komunita. Komunita považuje za svého člena kohokoliv, kdo se zapojí do jakékoliv její činnosti, nebo je či byl kdykoliv a jakkoliv nápomocný jakékoliv její aktivitě. To se vztahuje nejenom na jednotlivce, ale případně i celé skupiny. Z tohoto „členství“ nevyplynou žádné další závazky a povinnosti. Pouze opravňují, podle intenzity zapojení, spolupodílet se na rozhodovacích mechanismech a dalším fungování komunity. Vzájemná komunikace mezi jednotlivými lokálními crew a jednotlivci je zabezpečována tzv. kontaktními body. To mohou být buď osoby (aktivisté), nebo elektronická podoba komunikace.

To, že jsme naprosto otevření komukoliv, kdo má chuť pracovat na propagaci idejí nám blízkých, je pro nás podstatný prvek. Je nám lhostejné, zda se jedná o manažera v bance nebo studenta ekonomie či policistu. Abychom umožnili spolupráci i těm, kteří se bojí otevřené spolupráce, máme také několik anonymních spolupracovníků. V současnosti je důležitou součástí našeho aktivismu práce s informacemi, jejich získávání a následné používání k rozkrývání podstaty politicko-ekonomického systému. Celá aktivita je ale v „důvěrné“ rovině a nelze specifikovat podrobnosti. Pro tento okruh kontaktů je forma anonymní spolupráce vhodnější. Jsme schopni ochránit identitu zúčastněných na relativně vysoké úrovni.

Vzhledem k volné organizační struktuře je mnoho našich aktivistů zároveň součástí dalších kolektivů a skupin. To usnadňuje komunikaci a předávání informací napříč celým anarchistickým hnutím. Z bezpečnostních důvodů nevidujeme kontakty a předávané informace na jednom „místě“ a udržování komunikace je z velké části v rukou jednotlivých aktivistů komunikujících s danou crew. Za crew je považován jakýkoliv kolektiv případně jednotlivce, který má na sebe navázané další osoby ve svém okolí (participující na našich aktivitách přímo či nepřímo). Předávání informací a zapojování do aktivit je plně v rukou aktivistů spravujících „kontaktní bod“.

Vždy bylo naší snahou nevytvářet žádné neměnné mechanismy, ale přizpůsobovat je potřebám aktivistů samých či okolnostem. Pokud budete mít chuť jakkoliv se zapojit, jistě si najdete aktivity, které vám budou nejbližší. Formu komunikace se zbytkem komunity zvolíme takovou, aby vám vyhovovala, reflektovala stupeň vašeho zapojení do „důvěrných“ aktivit a minimalizovala případná bezpečnostní rizika.

Nebojte se nás kontaktovat. Je potřeba i vašich nápadů a rukou.

A3

JE PROJEKT NÁSTĚNNÝCH NOVIN, KTERÉ KAŽDÝ MĚSÍC VYDÁVÁ ČESKOSLOVENSKÁ ANARCHISTICKÁ FEDERACE (CSAF) A VYLEPUJÍ HO JEJÍ ČLENOVÉ A ČLENKY. PŘIDAT SE VŠAK MŮŽE KAŽDÝ, KDO MÁ ZÁJEM A RÁD BY ŠÍŘIL A3 VE SVÉM OKOLÍ. KAŽDÉ NOVÉ ČÍSLO JE IHNEDE K DISPOZICI KE STAŽENÍ V TISKOVÉ PODOBĚ NA STRÁNCE WWW.CSAF.CZ NEBO SI O NĚJ MŮŽETE NAPSAT NA E-MAIL: CSAF@CSAF.CZ.

A3 – DUBEN 2014

SVÁTEK PRÁCE: JE CO SLAVIT?

Opět se blíží První máj - Svátek práce - den, kdy si připomínáme boj chicagských dělníků za osmihodinovou pracovní dobu. Předešlý režim tento svátek notně překroutil a zdiskreditoval, stejně jako se to snaží činit mnozí jiní i dnes - politické strany zleva i zprava, které by si o bojující chicagské dělníky 80. let 19. století neopřeli ani kolo, nakolik byly jejich požadavky odlišné.

Chicagští dělníci byli za své názory a požadavky pronásledováni represivními silami a někteří dokonce v souladu s přáním tehdejší vládnoucí třídy popraveni. Není divu, vždyť se této třídě postavili s požadavkem na zmírnění vykořisťování. A mnozí z nich se dokonce netajili ani svými anarchistickými postoji, které hlásaly konečný zánik sociální nespravedlnosti a útlatku. Apsali se nesmazatelně do dějin dělnického hnutí. Ano, dělnické hnutí, sociální spravedlnost, samospráva pracujících, svátek práce, radikální odboj apod. - to jsou pro dnešní neoliberální establishment sprostá slova.

I proto není situace nás pracujících v roce 2014 nijak růžová. Přes porážku naprosto asociální Nečasovy vlády škrtů je třeba konstatovat, že počet nezaměstnaných neklesá, že narůstá počet neplnohodnotných pracovních úvazků, šikana na pracovišti, represivní opatření za aktivitu v odborech a další osekávání sociálních práv. Vláda Bohuslava Sobotky nijak nepochybně ekonomický trend svého předchůdce - politiku úsporných opatření - a s největší pravděpodobností bude stejná, ne-li horší. A jen opravdový naiva by si myslel, že ministr financí, miliardář Andrej Babiš, bude mít blíže k obyčejným lidem než k finančním elitám. Nebo je to jen náhoda, že má být na příští rok uzákoněna minimální hodinová mzda v ČR ve výši 1,58 eur - oproti takovým 7,65 eur v Irsku nebo třeba 3,86 eur v Řecku?

Kromě vyděračských politiků nám práci samozřejmě stejně „zpríjemňují“ i šéfové a majitelé. Ti si nepřivlastňují jen naši práci, ale i náš život - rozvrhují a organizují nám ho tak, že jsme pouhým objektem kapitalistické reprodukce a navíc přenášíme hierarchické vztahy do všech oblastí vlastních životů. Mezi pracujícími a kapitalisty funguje totiž sociální smlouva v rámci systému a ta jde samozřejmě na ruku vlastníkům. Změna takového stavu může mít přinejmenším dvě podoby (přičemž každá má přirozeně i svá „ale“).

Jedna možnost je pasivně čekat, až se systém rozloží sám. Viditelné známky tu už jsou - např. návrhy ekonomů na zkrácení pracovního týdne právě proto, aby se zabránilo zhroutení systému, přičemž se tyto návrhy zdaleka nezadají jako politicky neprůchodné, zvláště pokud se prosadí kompromis ohledně ne/krácení mezd. Čekání se ale může dost protáhnout a jediným katalyzátorem by mohly být zdola organizované divoké vzpoury na pracovištích - jako byla svého času ta v nošovické automobilce Hyundai anebo ta loňská hornická na Ostravsku.

Druhou možností jsou pokusy o jinou, autonomní organizaci práce, která ovšem není možná ve stávajících podnicích. Příklady za praxe známe - nejen v Jižní Americe fungují rekurperované (kapitalisty opuštěné a pracujícími obsazené) továrny na principu nehierarchizovaných družstev. V rámci systému ale přijímají některá jeho pravidla a můžou jimi být nakonec pohlceny.

Je třeba něco jist, někde žít (někdy to jde i bez peněz) a zároveň je třeba něco dělat: vyvíjet o své vůli nějaké úsilí. To se přece nutně nerovná práci podle pravidel diktovaných šéfy a majiteli, pravidel na úkor vlastního života a tzv. volného času. Vzpomeňme si na to ráno, až zavazování budí jen proto, že máme jít do práce, jejíž smysl už dávno nevidíme, již řídí někdo, komu nevěříme, jejíž výsledky je skutečností nikdo nepotřebuje a která nám znemožňuje žít vlastní život.

V druhé polovině 19. století si pracující začali uvědomovat, že kapitalistický řád, který těží z jejich práce, je závislý na jejich poslušnosti a vzájemné lhostejnosti. První máj je příležitostí začít znovu hledat zprerhaná pouta solidarity neprivilegovaných. První máj je příležitostí klást si otázky a nebat se na ně hledat odpovědi, i když by se mohly zdát radikální a na první pohled utopické.

A3 – KVĚTEN 2014

EU JAKO LOUTKA KORPORACÍ

Už druhý měsíc nás z billboardů upozorňují povrchní nacionalistická hesla a vyretušované tváře politiků na blížící se volby do Evropského parlamentu, které letos stvrdí desetileté výročí členství České republiky v EU. Žádné oslavy ale nechystáme. Naopak nastává ideální doba k tomu, abychom si připomněli, proč je nám trnem v oku samotná existence EU. Kritice EU je v ČR, respektive v českých masmédiích sice věnován poměrně velký prostor, v naprosté většině však vychází z pojetí Václava Klause a dalších konzerv, které ho přejímají. Zajímavé je, že snad nejnámější světový kritik EU podepsal smlouvu o přistoupení ČR k unii a euroskeptici všeho druhu se do Evropského parlamentu hrnou s nadstraničnou přičinlivostí.

Jako anarchisté nevystupujeme proti EU kvůli ohrožení „našich národních zájmů“, nevidíme v ní luxusní výmink pro zkrachovalé politiky, nekritizujeme euroústavu, lisabonskou smlouvu ani jednotnou měnu. Jelikož jsou naše ideály založeny na kompletní demontáži tržních zvrhů, požadujeme její úplné zrušení. EU považujeme za instituci jednající ve prospěch velkého byznysu, na úkor obyčejných lidí. Naše kritika je tedy zaměřena na její původ, rozhodovací principy a hlavně na to, kdo a v čí prospěch tvoří její agendu.

Zalustujeme v paměti a zavzpomínáme, co stálo u zrodu EU a za jakým účelem byla stvořena. Jejím předchůdcem bylo Evropské společenství uhlí a oceli, založené v roce 1952. Tenhle pakt byl výsledkem tlaku uhlobaronů a ocelářských magnátů na politiky šesti členských států. Záměrem bylo vytvoření velkého společného trhu a hlavně posílení vlivu velkého byznysu na politickou agendu v Evropě prostřednictvím nové nadnárodní instituce. Za zrozením jednotného evropského trhu, jak ho známe dnes, pak stály obavy z krize, která v osmdesátých letech nastala po desetiletí vysoké inflace, narůstající nezaměstnanosti a propadajícího se růstu. Hlavním iniciátorem byl Evropský kulatý stůl průmyslníků - pakt představitelů nejsilnějších nadnárodních korporací (v té době např. Volvo, Fiat, Philips).

Pokud jste se tedy „rozhodli“ vyslat svého politika do Bruselu, aby hájil vaše české zájmy, použijeme-li slovník předvolební propagandy, vězte, že mu jen otevřete cestu k ještě vyšším úplatkům, umožníte mu, aby sloužil ještě bohatším pánům, a nadále vám s ještě větší vervou vnucoval politická opatření prospěšná pouze pro nadnárodní byznys a navíc vás přesvědčoval, že zmiňovaná opatření jsou prospěšná i pro vás. Tak lze zjednodušeně popsat roli Evropského parlamentu, který od začátku své existence hrál ve formování agendy EU zanedbatelnou roli.

Všechny ty regule, které tak dráždí Klausovy pacholky, nejsou v žádném případě regulami levicovými, pokud si pod tímto přívlastkem vůbec ještě někdo představuje politické zásahy ve prospěch neprivilegovaných lidí. Nejsou ani výsledkem toho, že se sociální demokracie nadobro zabýdla v Evropském parlamentu, jinými slovy nejsou projevem „levicovosti EU“, ale důkazem, že nadnárodní korporace a globální byznys úplně převzaly kontrolu nad politickými stranami napříč celým politickým spektrem a jejich záměrem není nic jiného než upevnění pozice velkých hráčů na trhu.

Korporátní lobby dokonce dokázala prostřednictvím EU uchopit taková témata jako ekologie, ochrana zvířat, ale i bezpečnost práce a za pomoci svých pravidel z nich udělala výnosný byznys. Odtud pochází pokrytecký obchod s emisními povolenkami, nesmyslné programy typu zelená úsporám, nahrazování produkce potravin produkcí biopali a nařízení nosit v práci bizarní ochranné pomůcky, ve kterých se nedá vydržet ani hodinu, natož celý den. Paralelně jsou devastující obchodní praktiky natírány na zeleno a tiskové zprávy se hemží termíny o ekologické a sociální odpovědnosti.

Přesto nelze skrýt prosazování geneticky modifikovaných plodin v agroprůmyslu, demontáž sociálních institucí státu a budování jejich závislosti na bankovním sektoru, a hlavně pokračující expanzi „politiky volné hospodářské soutěže“, která se od roku 2013 soustředí na budování trans-

A3 ANARCHISTICKÝ MĚSÍČNÍK
ČÍSLO 67 DUBEN 2014
1. MÁJ 2014
HRAHA, NÁM KINŠVYH / 13.00
"LEPSÍ SVĚT JE MOŽNÝ!"
Svátek práce: JE CO SLAVIT?
Opět se blíží První máj - Svátek práce - den, kdy si připomínáme boj chicagských dělníků za osmihodinovou pracovní dobu. Předešlý režim tento svátek notně překroutil a zdiskreditoval, stejně jako se to snaží činit mnozí jiní i dnes - politické strany zleva i zprava, které by si o bojující chicagské dělníky 80. let 19. století neopřeli ani kolo, nakolik byly jejich požadavky odlišné.
Chicagští dělníci byli za své názory a požadavky pronásledováni represivními silami a někteří dokonce v souladu s přáním tehdejší vládnoucí třídy popraveni. Není divu, vždyť se této třídě postavili s požadavkem na zmírnění vykořisťování. A mnozí z nich se dokonce netajili ani svými anarchistickými postoji, které hlásaly konečný zánik sociální nespravedlnosti a útlatku. Apsali se nesmazatelně do dějin dělnického hnutí. Ano, dělnické hnutí, sociální spravedlnost, samospráva pracujících, svátek práce, radikální odboj apod. - to jsou pro dnešní neoliberální establishment sprostá slova.
I proto není situace nás pracujících v roce 2014 nijak růžová. Přes porážku naprosto asociální Nečasovy vlády škrtů je třeba konstatovat, že počet nezaměstnaných neklesá, že narůstá počet neplnohodnotných pracovních úvazků, šikana na pracovišti, represivní opatření za aktivitu v odborech a další osekávání sociálních práv. Vláda Bohuslava Sobotky nijak nepochybně ekonomický trend svého předchůdce - politiku úsporných opatření - a s největší pravděpodobností bude stejná, ne-li horší. A jen opravdový naiva by si myslel, že ministr financí, miliardář Andrej Babiš, bude mít blíže k obyčejným lidem než k finančním elitám. Nebo je to jen náhoda, že má být na příští rok uzákoněna minimální hodinová mzda v ČR ve výši 1,58 eur - oproti takovým 7,65 eur v Irsku nebo třeba 3,86 eur v Řecku?
Kromě vyděračských politiků nám práci samozřejmě stejně „zpríjemňují“ i šéfové a majitelé. Ti si nepřivlastňují jen naši práci, ale i náš život - rozvrhují a organizují nám ho tak, že jsme pouhým objektem kapitalistické reprodukce a navíc přenášíme hierarchické vztahy do všech oblastí vlastních životů. Mezi pracujícími a kapitalisty funguje totiž sociální smlouva v rámci systému a ta jde samozřejmě na ruku vlastníkům. Změna takového stavu může mít přinejmenším dvě podoby (přičemž každá má přirozeně i svá „ale“).
Jedna možnost je pasivně čekat, až se systém rozloží sám. Viditelné známky tu už jsou - např. návrhy ekonomů na zkrácení pracovního týdne právě proto, aby se zabránilo zhroutení systému, přičemž se tyto návrhy zdaleka nezadají jako politicky neprůchodné, zvláště pokud se prosadí kompromis ohledně ne/krácení mezd. Čekání se ale může dost protáhnout a jediným katalyzátorem by mohly být zdola organizované divoké vzpoury na pracovištích - jako byla svého času ta v nošovické automobilce Hyundai anebo ta loňská hornická na Ostravsku.
Druhou možností jsou pokusy o jinou, autonomní organizaci práce, která ovšem není možná ve stávajících podnicích. Příklady za praxe známe - nejen v Jižní Americe fungují rekurperované (kapitalisty opuštěné a pracujícími obsazené) továrny na principu nehierarchizovaných družstev. V rámci systému ale přijímají některá jeho pravidla a můžou jimi být nakonec pohlceny.
Je třeba něco jist, někde žít (někdy to jde i bez peněz) a zároveň je třeba něco dělat: vyvíjet o své vůli nějaké úsilí. To se přece nutně nerovná práci podle pravidel diktovaných šéfy a majiteli, pravidel na úkor vlastního života a tzv. volného času. Vzpomeňme si na to ráno, až zavazování budí jen proto, že máme jít do práce, jejíž smysl už dávno nevidíme, již řídí někdo, komu nevěříme, jejíž výsledky je skutečností nikdo nepotřebuje a která nám znemožňuje žít vlastní život.
V druhé polovině 19. století si pracující začali uvědomovat, že kapitalistický řád, který těží z jejich práce, je závislý na jejich poslušnosti a vzájemné lhostejnosti. První máj je příležitostí začít znovu hledat zprerhaná pouta solidarity neprivilegovaných. První máj je příležitostí klást si otázky a nebat se na ně hledat odpovědi, i když by se mohly zdát radikální a na první pohled utopické.

A3 ANARCHISTICKÝ MĚSÍČNÍK
ČÍSLO 68 KVĚTEN 2014
EU jako loutka korporací
Už druhý měsíc nás z billboardů upozorňují povrchní nacionalistická hesla a vyretušované tváře politiků na blížící se volby do Evropského parlamentu, které letos stvrdí desetileté výročí členství České republiky v EU. Žádné oslavy ale nechystáme. Naopak nastává ideální doba k tomu, abychom si připomněli, proč je nám trnem v oku samotná existence EU. Kritice EU je v ČR, respektive v českých masmédiích sice věnován poměrně velký prostor, v naprosté většině však vychází z pojetí Václava Klause a dalších konzerv, které ho přejímají. Zajímavé je, že snad nejnámější světový kritik EU podepsal smlouvu o přistoupení ČR k unii a euroskeptici všeho druhu se do Evropského parlamentu hrnou s nadstraničnou přičinlivostí.
Jako anarchisté nevystupujeme proti EU kvůli ohrožení „našich národních zájmů“, nevidíme v ní luxusní výmink pro zkrachovalé politiky, nekritizujeme euroústavu, lisabonskou smlouvu ani jednotnou měnu. Jelikož jsou naše ideály založeny na kompletní demontáži tržních zvrhů, požadujeme její úplné zrušení. EU považujeme za instituci jednající ve prospěch velkého byznysu, na úkor obyčejných lidí. Naše kritika je tedy zaměřena na její původ, rozhodovací principy a hlavně na to, kdo a v čí prospěch tvoří její agendu.
Zalustujeme v paměti a zavzpomínáme, co stálo u zrodu EU a za jakým účelem byla stvořena. Jejím předchůdcem bylo Evropské společenství uhlí a oceli, založené v roce 1952. Tenhle pakt byl výsledkem tlaku uhlobaronů a ocelářských magnátů na politiky šesti členských států. Záměrem bylo vytvoření velkého společného trhu a hlavně posílení vlivu velkého byznysu na politickou agendu v Evropě prostřednictvím nové nadnárodní instituce. Za zrozením jednotného evropského trhu, jak ho známe dnes, pak stály obavy z krize, která v osmdesátých letech nastala po desetiletí vysoké inflace, narůstající nezaměstnanosti a propadajícího se růstu. Hlavním iniciátorem byl Evropský kulatý stůl průmyslníků - pakt představitelů nejsilnějších nadnárodních korporací (v té době např. Volvo, Fiat, Philips).

atlantického „volného trhu“ a jejíž úhlavní překážkou jsou znovu a znovu pracovní právo, zákony na ochranu životního prostředí a stimuly na podporu lokální produkce v jednotlivých členských zemích. Jinými slovy tato politika dává stále větší moc nadnárodním korporacím a velkému bvznvsu.

Na skeptické závěry je však příliš brzy. Vždyť co příjemnějšího si lze pár týdnů před volbami představit než ničení propagandy politických stran a symbolů kapitalismu a Evropské unie!

A3 – ČERVEN 2014

TTIP PROTI LIDEM

Volby do Evropského parlamentu jsou za námi a my se můžeme ohlédnout za kampaní, která jim předcházela. Při pohledu na většinu kandidátek a jejich volební propagandu se nelze ubránit pocitu, že je tvoří konglomerát nenávistných pacientů.

Svou politickou kariéru vystavěli na nechtuchobě a iracionálních projevech xenofobie. Strašení muslimy, kteří nám vnutí svou údajně barbarskou kulturu, připomínalo nenávistné antisemitské projevy hitlerovců ve třicátých letech. Strašení Ruskem dávalo znát nostalgii po bipolárním světě, kde by byly černo-bíle definovány říše dobra a zla, i když ve skutečnosti jde o systémy fungující na stejném principu, kterým je zcela jedno (jedním jako druhým), zda při hájení svých zájmů rozpoutají v nějaké části světa válku či přivodí zbitícní tamních obyvatel. Strašení ohrožením „našich hodnot“ vyznívalo z úst provinčních politiků a rádobypoliticků směřně v kontrastu s tím, že žádné takové hodnoty vlastně neexistují a i při povrchním pohledu na takové proklamace není vlastně jasné, čím by měly být ohroženy.

Předvolební kampaň zase poodkryla více či méně fašizující tendence mnohých z těch, kteří by se rádi prodrali k moci. Že je ale Evropa ve skutečnosti ohrožována z úplně jiné strany a takřka v tajnosti, to už v předvolebním zápalu skoro nikdo nezminil. Ona hrozba se skrývá za čtyřmi písmeny TTIP, což je zkratka pro Transatlantické obchodní a investiční partnerství. To by se stalo jednou z největších obchodních dohod planety, která by ještě posílila moc velkých korporací a prohloubila už tak drtivé dopady globálního kapitalismu na pracující.

[illegible]

RECENZE

MOMENT č. 3

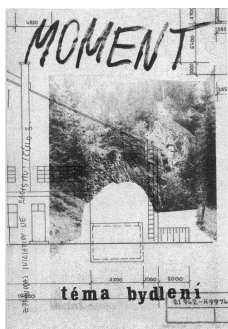
Iniciativa Ne rasismu! (INR) vydala třetí číslo svého zpravodaje *Moment*, které se zaměřuje na téma bydlení.

Asi nejzajímavější je v tomto směru rozhovor s Elvi Märmol, aktivistkou Platformy obětí hypotéky (PAH), která funguje v mnoha španělských městech. PAH vznikla v roce 2009 s cílem reagovat na selhání bytové politiky a vrátit úder úřadům, které dohnaly lidi do dluhové pasti. V jejím rámci existuje přes 200 skupin, kterým se podařilo zabránit více než 800 vystěhování. Elvi působí ve městě Sabadell, kde se PAH mimo jiné podařilo obsadit tři budovy, a pořádá diskuse a workshopy pro sociální squatory. Podle jejích slov „každý malý úspěch motivuje lidi, aby pokračovali v boji, a jelikož je jich dosaženo spojenými silami všech zapojených, překračují lidé úzký okruh svých individuálních problémů a začínají přemýšlet v kontextu komunity“.

V rámci hlavního tématu je představen videňský squat Pizzeria Anarchia a projekty zabývající se ve Vídni ubytováním pro lidi bez domova. Lipsko je vylíčeno jako místo s rozvinutou sítí tzv. hausprojektů, které většinou vznikají tak, že se skupina lidí rozhodne pro zakoupení prázdného prostoru, jejíž převede do komunitního vlastnictví a společné správy a užívá ho k různým aktivitám.

Dál je na stránkách *Momentu* přiblížena kampaň na podporu posledního nájemníka jedné z nemovitostí gentrifikací postiženého Kolína nad Rýnem. Jinak v čísle najdete několik úvodních úvah na různá témata, představení INR, rady ohledně Facebooku, postřehy z návštěvy Marseille, několik citátů a básní.

32 stran A5. K sehnání v pražském infocentru Salé, brněnském infoshopu Pelech či v mosteckém komunitním centru Ateneu. (-jk-)

**PŘEHLED TISKOVIN VYDANÝCH (NEJEN) V RÁMCI ANTIAUTORITÁŘSKÉHO Hnutí OD
UZÁVĚRKY PŘEDEŠLÉHO ČÍSLA EXISTENCE: PUBLIKACE NAKLADATELSTVÍ ČSAF,
REGIONÁLNÍ ZPRAVODAJE, INFORMAČNÍ LISTY AUTONOMNÍCH CENTER, ČASOPISY,
ZINY, KNIHY, BROŽURY...**

SALÉ NEWSLETTER (DUBEN 2014)

Dubnové číslo zpravodaje žižkovského infocentra Salé bylo zaměřeno na nadcházející Anarchistický festival knihy. Vedle výzvy k aktivnímu zapojení do přípravy a realizace festivalu nechyběl popis několika vybraných přednášek, které v rámci festivalu proběhnou.

Zpravodaj jako vždy doplňuje program infocentra na daný měsíc.

4 strany A5. Ke stažení na sale.s.cz/news/04_2014.pdf. (-jk-)

SALÉ NEWSLETTER (KVĚTEN 2014)

V dalším čísle měsíčního zpravodaje *Salé newsletter* je místo tradičního úvodníku přetištěný proslov Československé anarchistické federace, který zazněl během letošní prvomájové demonstrace v Praze a který vyzývá k budování silného a sebevědomého hnutí.

Pomineme-li program infocentra Salé na měsíc květen, je zbytek zpravodaje věnován fotbalu. Prvně představuje nový fotbalový zin, který se věnuje nastávajícímu mistrovství světa v Brazílii, komercializaci klubového fotbalu, rasismu ve fotbale a fotbalovým klubům, jejichž fanoušci nebo hráči bojovali proti diktaturám. Poté zve na protirasistické turnaje v Praze a ve Věžníčce u Jihlavy a nakonec na přednášku, diskusi a promítání v rámci informačního a benefičního tour The world cup won't happen - akce organizované dvěma brazilskými aktivisty Anarchistického černého kříže Rio de Janeiro, která má za cíl osvětlit důvody boje proti mistrovství světa ve fotbale v Brazílii a vylíčit sociální dopady turnaje na obyvatelstvo země.

Aktualizovaný program infocentra sledujte na jeho webové stránce sale.s.cz.

4 strany A5. Ke stažení na sale.s.cz/news/05_2014.pdf. (-jk-)

SALÉ NEWSLETTER KVĚTEN 2014

Dolní dísko Salé newstetteru je tu. Květen je měsíc, který (jak je všeobecně známo) patří láce a anarchii, a tak jsme se rástlo tradičního (ovšemku) rozhodli zveřejnit přepis prozbulu Československé anarchistické federace z prvnímého demostroce:

Silně hrsti jako podmiňka úspěchu
Dovíte, abych Vás přivítal na dnešním prvomájovém setkání za Československé anarchistickou federací a fedi pár slov?

HLUBOKÁ ORBA Č. 30

Hlubokou orbu netřeba dlouze představovat. Jde o nejdéle vycházející punkový zín v Česku, který na jaře tohoto roku uzavřel třetí desítku svých vydání - stejně jako u předšlých čísel dvoustředstránkovou náloží DIY HC/punku, který má co říct.

Hned první materiál nás vrací o čtvrtstoletí zpět prostřednictvím rozhovoru s Honzou Trantou, který v roce 1988 emigroval do Západního Berlína, kde se aktivně zapojil do subkulturních a politických aktivit a po listopadu se podílel na prohlubování vztahů mladého československého anarchistického hnutí a berlínské autonomní scény, která byla v té době na vrcholu: „*Asi největší zážitky mám právě s tím vyklizením osmnácti obsazených domů v Mainzerstrasse. Šly tam 3000 (!) policajtů na 500 squaterů a autonomů. Předtím squateři ukradli bagry a udělali zákopy z každé strany ulice, přepadli tramvaj, vykořistili ji a použili jako barikádu. Po třídní válce s nasazením speciálních jednotek, které slaňovaly z vrtulníku na střechy squatů, Mainzerstrasse padla.*“

Dalším neméně zajímavým materiálem je scene report z Vídně, připravený přispěvatelem časopisu, který právě tam přesídlil. Popisuje atmosféru tamní scény a podrobně vyjmenovává její autonomní projekty (včetně ABC, anarchistické knihovny, wagenplatzu či squatů jako EKH, Pankahyttén či Pizzeria Anarchia) a aktivity (proti fašismu, gentifikaci, sexismu a homofobii apod.).

Svémi sloupky, které jsou nedílnou součástí *Hluboké orby*, přispělo celkem 18 matadorů HC/punk scény. Opět mě ale dost zamrzelo, že ani jeden z nich nepsal žena. Myslím si, že by to tuto rubriku velmi obohatilo - trocha „pozitivní diskriminace“ by neškodila. Na sloupcích je tentokrát pozoruhodné, že se hudbě věnují pouze okrajově, navíc je patrné, že většina jejich autorů více či méně komentuje jedno téma, a to anticiganismus - nejen ten, co se stává ve společnosti normou, ale taky ten, který někdy pozorují i ve vlastní scéně. Je potěšující, že se v této otázce vyhraňují a odsuzují jakékoliv projevy rasismu či nacionalismu. Vydavatel zinu se v posledním (skoro třístránkovém) sloupku ohlíží zejména za tím, co ho v poslední době potěšilo, takže čtenáři nemusí propadat zcela černým myšlenkám.

Tour reportům vévodí koncertní šňůra kapely See You In Hell po západním pobřeží USA zakončená zamyšlením nad rozdíly v DIY HC/punkové scéně v Americe a v Evropě. Podmínky hostujících kapel v USA jsou tak tristi hlavně proto, že většina tamních HC/punks „*jsou stejné sobečti, individualističtí a ignoranti jako zbytek jejich společnosti*“. Tuto americkou zkušenost částečně potvrzují i tour reporty kapel Gríde a Nekromantiker. Evropské minitour bandů Gattaca a Remek je zajímavou exkurzí po autonomních prostorech, kde vystupovaly.

Ze dvou rozhovorů s punkovými cestovateli bych vyzdvihl zejména ten s Lukem Haasem, který byl průkopníkem objevování punkových scén v „exotických“ končinách, tedy i v Československu, kam se vypravil v polovině 80. let. Neméně zajímavé jsou ale i jeho postřehy z pozdějšího působení v konfliktních oblastech v řadách Červeného kříže.

Nechybí samozřejmě rozhovory s kapelami. Mě osobně zaujal hlavně ten s bostonskou anarchopunkovou kapelou No Sir I Won't, která popisuje prohloubení apatie a cynismu v místní scéně po útlu hnutí Occupy. Zajímavé je také vyprávění jihokorejské skupiny Banran o tamním nacionalismu či crusterů Strange Factory z japonské Fukušimy o tom, jak jejich životy ovlivnila havárie jaderné elektrárny.

Skvělá je rubrika „Kulturní kamikadze hardcore/punkového undergroundu“, věnovaná projektům spojeným s pořádáním koncertů či provozováním DIY prostorů. Potvrzuje, že podobné věci jde dělat kdekoliv, když je k tomu potřebná vůle a zápal pro věc. Tentokrát se v ní můžete seznámit s pořádáním více či méně partyzánských venkovních koncertů v Praze, s prostorem Futra v Orlové, s rožnovským festivalem Setkání svobodných duší, brněnským autonomním prostorem Pelech či koncerty v Žiaru nad Hronom. Poslední a velmi inspirující rozhovor vám pak odhalí, jaké to je, když pankáč vezme do ruky motyku a věnuje se samozásobitelství.

Závěr *Hluboké orby* je věnován recenzím na tři knihy a spoustě nahrávek a několika reportům z brněnských koncertů.

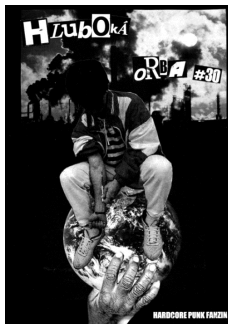
Když jsem si zín kupoval v distru ABC na Anarchistickém festivalu knihy, zalistoval jsem jím a hlavou mi proběhlo, že to asi tentokrát bude hlavně jen o muzice, která mě už zas tak moc nebere. Jak jsem se ale mylil. Vyjma recenzí jsem měl kompletní zoraňo už za dva dny a byl nanejvýš spokojen.

200 stran A4, k sehnání na orba@seznam.cz. (-jk-)

TRHAVINA Č. 4

Kolikrát jsem asi tak slyšel a sám kladl v posledních čtyřech letech otázku: „Kdy vyjde další *Trhavina*?“ A letos v dubnu už jsem mohl sám sobě i jiným odpovědět: „Právě vyšla.“ Dostalo se mi do rukou několik kousků, když jsme stáli s kamarádem u něčeho improvizovaného (jak taky jinak) distra anarchistických tiskovin na jednom HC/punkovém koncertě. Po třech minutách jsem ale musel na opakované dotazy z litostí odpovídat: „Jo, právě vyšla. Ale nám už došla.“

Nenechte se zmást, že jde teprve o čtvrté číslo a je o něj takový zájem. Tento „časopis mentální pyrotechniky“ vychází už od roku 2006 a je evi-

dentní, že ho jeho vydavatel nechává zrát jako Skot svou whisky. Čtvrté číslo navíc vypadá, jako by lehce přezrálo. Jde o nálož, která bere dech. Jestli někomu přijde *Hluboká orba* se svými 200 stranami jako nepřekonatelná, vypálí mu *Trhavina* se svými 228 stránkami zrak jako jaderný výbuch na její obalce.

Hrozba jaderné apokalypsy se rozprostírá i na několika místech uvnitř čísla. Jednak rozsáhlým materiálem o vývoji jaderných zbraní, jejich prvním použití, závodu v jejich zdokonalování a množení a potom několikastránkovým ohlednutím za bojem proti tomuto jadernému šílenství. To přináší přehledný a čtivý popis nejvýznamnějších hnutí a akcí za jaderné odzbrojení, které se začaly objevovat nedlouho po svržení dvou jaderných pum na Japonsko. Neásilná mírová hnutí od té doby působila s různou intenzitou až do pádu železné opony, a to na obou jejích stranách, a některé iniciativy fungují až dodnes.

Jaderné výbuchy ale nejsou tím hlavním tématem *Trhaviny*, tím je sběratelství vinylů. K této vášni se obsáhle vyjadřuje hned několik nadšenců, kteří ji více či méně propadli, a to vše je doplněno naučným (ale rozhodně ani trochu nudným) materiálem o předchůdcích, vývoji a podobách vinylové desky.

Jelikož se *Trhavina* v první řadě věnuje hudbě, najdete tu velké množství rozhovorů s kapelami. Je znát, že HC/punková scéna má nějaké ty roky za sebou. Ta tam je póza mladistvých let. Je příjemné sledovat, jak dotazování berou své politické postoje jako integrální, avšak zcela nenásilnou součást vlastní tvorby a že se ve třiceti a čtyřiceti snaží, aby jejich životy korespondovaly s jejich postoji. Skvělým příkladem budiž hned první zpočítaná kapela - legendární Oi Polloi. Člen skupiny Thalidomide sice mluví zeširoka, ale odpověď na otázku, co je ona politika (v tom nejobecnějším slova smyslu), uzavírá výstižně: „*Bejt vzhůru.*“ K tomu předtím dodává: „*Náš apolitická, ovčích většina ve svojí bohorovnosti ani netuší, jak velkou politickou frontu tvoří a jak důležitý signál tím establishmentu a velkým firmám vysílá. Hej, všechno je mi u prdele, zameť se mnou! (...)* Ale ti lidé, kteří o nás rozhodnou, přesně na tenhle postoj čekaj.“ Dál zde najdete rozhovory s členy kapel Asshole Parade, Ahleuchastitas, Endless Blockade, SS20 (o zkušenostech s koncertováním v Číně), Sheeva Yoga (se spoustou zajímavých myšlenek a osobních postřehů) či se zvukařem Ondřejem Ježkem.

Článek „DIY nebo smrt!“ představuje vznik a vývoj anarchopunkové scény ve Francii. Nejde ale o kompaktní příběh, spíše o výčet kapel a aktivit, které se kolem nich točily, včetně vydávání nahrávek, zínů, obsazování squatů apod. Aby to však nebylo jen „letem světem“, vyžádalo by si toto téma spíše knižní formát. Samostatné články pak představují osudy kapel Melt-Banana a Ripcord. Milovníci cestopisů jistě uvítají svižný tour report kapel Gríde a P.L.F. po Spojených státech. Pro začínající pořadatele koncertů může být inspirací rozhovor s českobudějovickým kolektivem NAAB, který už nějakou tu zkušenost má za sebou.

Důležitou součástí *Trhaviny* jsou recenze na filmy, knihy a nahrávky. Jejich předností je, že se nesnaží o stručný výčet toho, co vyšlo a je nového, ale každému titulu se věnují podrobně, srovnávají a hodnotí. U filmů nečekejte žádný underground, hodnoceny tu jsou především snímky z oficiální distribuce. I ty mají často co říci. Je ale u nich potřeba přemýšlet a někdy se zajímat i o fakta z jiných zdrojů - jako například u dvou hodnocených snímků o Che Guevarovi.

A co ještě zajímavého naleznete uvnitř čísla? Rozhodně jsou to osobní postřehy z boje vesničanů proti „vlastnímu“ zastupitelstvu a pozemkuchtivým developerům. Potom pokračování povídaní o československých podzemních tiskovinách 90. let, které lze doporučit jako doplněk ke knize *Anarchistická publicistika 1990-2013*. Zamyšlení nad módními trendy a hudebními předsudky v HC/punkové scéně. Nebo životní příběh předního představitele abstraktního expresionismu Jacksona Pollocka.

Slova na závěr si vypůjčím z rozhovoru s Thalidomide: „*Je to přesně ten druh renesančního magazínu, který tu tolik chyběl, a když si dáš tu práci přečíst ho od začátku do konce, tak zjistíš, že to spolu všechno souvisí.*“

228 stran A4, k dostání na kontaktu inozok@seznam.cz. (-jk-)

NÁSILÍ A DĚLNICKÁ AUTONOMIE

Skupina Kolektivně proti kapitálu (KPK) vydala u příležitosti Anarchistického festivalu knihy brožuru věnovanou otázce násilí spojeného s reakcí pracujících na nesnesitelné podmínky vyplývající z jejich postavení námezdních sil. Obsah brožury víceméně koresponduje s přednáškou, kterou měla KPK na zmíněném festivalu a z níž přinášíme reportáž uvnitř tohoto čísla *Existence*. Nemá tedy smysl opakovat již jednou napsané.

Chtěl bych ale zmínit styl textu brožury. Na rozdíl od přednášky je těžko srozumitelná. Používaný slovník a obraty jsou běžnému čtenáři natolik cizí, že se jen stěží dohaduje, jaká že to myšlenka se za nimi skrývá. Osobně mi přijde, že jde o nemoc většiny marxistických skupin, které se sice zabývají pracujícími třídami, ale jejich výstupy jsou spíš úlitbou marxistickému žargonu než přínosem této třídě. Nehledě na to, že v takových textech (uvedenou brožuru nevyjímaje) patří k dobrému tónu sem tam citovat z Karla Marxe (zpravidla jen z něj), jako kdyby autorita jeho díla měla dodat na důležitosti, opodstatněnosti a pravdivosti uváděným tvrzením.

Myšlenka celé brožury se dá shrnout větou ze zmínovaného reportu: Násilí je prostředkem, a to prostředkem nejistým, třebaže v určitých klíčových bodech boje dělnictva nezbytným.

32 stran A5. Stahuj na protikapitalu.org/download/Nasili_a_delnicka_autonomie.pdf. (-jk-)

**NÁSILÍ
A DĚLNICKÁ
AUTONOMIE**

UMĚNÍ PROTESTU

Nakladatelství Rubato vydalo v prosinci 2013 knihu *Umění protestu*, kterou tvoří tři části: úvodní eseje, rozhovory a „kuchařka protestů“, které dohromady poskládal Filip Pospíšil s cílem poskytnout „know-how, se kterým je možné úspěšně bránit své zájmy“. Správně ale poznamenal, že „manuály jsou fajn, ale nejdůležitější je věc sama a odhodlání pro ni“.

Pospíšil se v úvodní stati ptá, proč dosavadní protesty nezvítězily a proč stojí protagonisté protestů stále na začátku a nedaří se jim oslovit či mobilizovat širší veřejnost. Příčinou může být depolitizace, s níž je „spojeno chápání současné společnosti jako přirozeně vzniklého organismu vedeného pouze slepou rukou trhu“ a „popírání možnosti nejrůznějších alternativ“.

Nepochybně nejprůnosnější částí knihy je text od Boba Kuřika, který se zaměřuje na protestní hnutí v Evropě, jež vyvrcholilo masovými protesty v roce 2011. Začíná pěkně zešířena již v 60. letech minulého století, neignoruje třídní pozadí protestů a narazí na dezorientaci mnohých levičáků, kteří v poválečné době začali zjišťovat, že „historický vývoj odmítl kopírovat ideologický plán marxistické teorie“ a „dělníci namísto celospolečenské změny začali pokoušet po sociálním prostoru středních tříd“. Komentuje vznik tzv. nových sociálních hnutí, jejichž základem se stala politika identity a kolektivní práva menšin všeho druhu. Na vývoji protestních hnutí ilustruje pestrost taktik a konstatuje fakt, že řada iniciativ a akterů z nových sociálních hnutí se postupně institucionalizovala. 80. léta jsou nástupem neoliberalismu, který není ani tak ekonomickým režimem jako projektem přestavby státu. „Levá, pečující ruka státu oslabuje, kdežto ta pravá, represivní posiluje.“ Místo voleb rozhoduje lobbying, místo diskuse vládní řeč čísel ekonomických expertů. Demonstrace se stávají rituálem bez politických důsledků.

Poslední roky jsou pak typické pohrdáním mladou generací a prekarizací práce. Do diskurzu protestních hnutí se vrací sociální témata a ke slovu přichází obnovené či zcela nové formy protestu. Mezi ně patří i násilné rioty, které jsou zde zařazeny jako legitimní prostředek protestu bez tradiční tendence je odsuzovat jako nepatřičné. Kam se ale poděla hnutí z roku 2011? Projevil se efekt policejní represe či se lidé překrmili protestem? „Demonstrantům se nepodařilo přejít od spontánních protestů motivovaných frustrací a vztekem k vybudování trvalých lokálních organizací.“ Navíc je tu ambivalence středních tříd, které jsou proti kapitalismu, ale jen proto, že z něho nic nemají.

Nicolas Maslowski sleduje vývoj českých protestů v letech 1988-2012, které jsou mizivě vzhledem k faktu, že „zájmy různých skupin občanů byly neustále ohrožovány velkými reformami“. Hodnotí i institucionalizaci nových občanských organizací, které „byly nuceny se zaměřit na zajištění svých provozních nákladů“.

Další oddíl začíná rozhovorem s Ivoškem Matté, který se angažoval v anarchistickém a squaterském hnutí a tekno subkultuře. Je ale natolik krátký, že jen klouže po povrchu a vedle silného momentu mladického nárazu na policejní násilí nepřináší víc než rychlý exkurz po některých antiautoritářských aktivitách.

Zajímavé jsou rozhovory s aktivisty Greenpeace Janem Piňosem a Václavem Vašků. Nechybí v nich akce ani členení násilí či jeho hrozbám. Jsou však ukázkou protestu coby práce profesionálů, i když velmi odvážných. Onu výlučnost pak prohlubuje i nepřijetí ze strany veřejnosti. Piňos to reflektuje: „Česká veřejnost je velice pragmatická a nemá konfrontační ráda. Je technokratická a spíš zbabělá a projevy občanské odvahy nemiluje.“ Podobně Vašků: „Nenávist vůči těm, kteří něco dělají, pramení ze špatného svědomí lidí, kteří si uvědomují, že nebyli sami schopni se vzepřít něčemu, co je špatné.“

Zcela charakteristickou se pro nevládní organizace ukazuje jejich závislost na médiích. Dělají vše, aby vyhověly jejich nárokům po senzacnosti, vizuálnosti, neotřelosti, někdy i nahotě. Vašků: „Greenpeace z té poměrně nudné ochrany přírody udělal akční film. (...) Od začátku do toho vnesli prvek profesionality, zejména v umění protest vizuálně ztvárnit a prodát.“ Účel světi prostředky. Nejde ale o pouhou komodifikaci protestu, tedy o vytváření zboží, které se prodává na trhu? Tedy asi podobná otázka jako u politických kapel, které se upíšu hudebním korporacím.

Aktivista NESEHNUTÍ Milan Štefanec také přikládá médiím velkou váhu: „Úspěšné akce musí být něčím originální. Jakmile se cokoliv opakuje, přestává to být zajímavé - pro účastníky i pro novináře.“ Břetislav Rychlík pak v publikaci ilustruje občanského aktivistu, který si nedovoluje napadat podstatu systému, nýbrž jen požaduje, aby fungoval pokud možno bez korupce. Většinou politiků evidentně pohrdá, ale nepochybuje jejich roli jako těch, kteří v poslední instanci rozhodují. Protest je v tomto případě „borderl“, kterého se politici bojí, a „dav nic sám nezařídí, ten může zařídít jen podporu pro ty, kteří se tématu věnují“. Takže masový protest jako nástroj legitimizace „vyjednávací reprezentace“.

Poslední oddíl knihy tvoří „Kuchařka pro tvůrčí protest“ od Nikoly Hořejše, tedy jakési typy a triky na „akce nenásilné a tvořivé“. Opět je vše směřováno zejména na mediální přitažlivost, i když autor přiznává výše zmíněná úskalí: „Ale i kreativita se stává komoditou byznysu a její nástroje mohou snadno devalvovat.“ Od kuchařky však nečekejte postup nebo schéma toho, jak protest připravit, realizovat a jak na něj navázat. Jde spíše o dílčí inspirace, praktické rady a varování, které se mohou vždycky nějakým způsobem hodit. V souvislosti s touto kapitolou si ovšem neodpustíme dodat, že takový Jaroslav Hašek by nevěřil svým očím (tak velký cynik snad přece jen nebyl), jak je tu zcela vážně, bez nejmenší ironie naplněn jeho odkaz mírného pokroku v mezích zákona. Ne že by rady typu „nesnažte se lidi změnit“ v kombinaci s ape-

Umění protestu

lem na využití marketingových metod, které už dostatečně zblbly lachní obyvatelstvo, neměly nadějně účinky, ale proč tomu pak ještě říkat protest a vyprazdňovat pojem přímá akce? Ledaže bychom vzali vážně jednu z úvodních vět publikace: „Vydání by nebylo možné bez finančního příspěvku Státního fondu kultury...“

I když v úvodní stati stojí, že „za hravostí a dalšími výhodami happeningů a podobných ‚zábavných‘ akcí se však skrývá past... pro moc se až příliš snadno stávají jen neškodným koloritem“, nenacházíme příliš odpovědi, jak z toho ven. Je to možná tím, že je zde na protesty pohlíženo obecně. Z anarchistického pohledu je však důležité rozlišovat ty, které kládou dílčí požadavky stávající moci, a ty, které tuto moc (včetně té mediální) chtějí v důsledku odstranit. Ty první jsou určitým druhem lobbyingu za pomoci médií, ty druhé zas snahou o solidární hnutí zdola.

Předseda grantové komise Státního fondu kultury, který na vydání knihy přispěl, k tématu knihy pronesl: „O něčem takovém se přece nedá psát, to se musí dělat!“ Ať jsou jeho slova výzvou.

188 stran, 230 Kč, v infocentru Salé za 200 Kč. (-jk-, -dm-)

NOAM CHOMSKY: HNUTÍ OCCUPY

Noam Chomsky je vyhledávaný intelektuál. Jeho prohlášení či rozhovory občas přinášíme i na našich stránkách. A tak můžeme s potěšením upozornit, že v nakladatelství Broken Books vyšel letos v dubnu soubor rozhovorů pořízených v období od podzimu 2011 do jara 2013, v nichž Chomsky reflektuje aktivitu hnutí Occupy a odkrývá podoby třídního boje ve Spojených státech.

Nevýhodou podobných výborů však je, že mnohé myšlenky a informace se v rozhovorech opakují. Pojdme se podívat na ty stěžejní.

V první řadě Chomsky vysvětluje, jak současný systém funguje: Koncentrovaný majetek přináší koncentrovanou politickou moc, a ta dává vzniknout legislativě, která ten začarovaný kruh ještě prohlubuje. Máme tu nerovnou společnost, v níž se stále větší moc a bohatství soustřeďuje v rukou korporátního sektoru. Z podstatné části společnosti se stává „prekariát“, jelikož vládnoucí třída považuje za úspěch, když pracující žijí v nejistotě a nekladou žádné požadavky. Volby se podobají cirkusu, při němž tiskoví mluvčí jednou za čtyři roky vyburcuji občany, aby se zvedli z gauče a „stiskli tlačítko“ a pak se zase vrátili domů a na všechno zapomněli. Vláda se již neohání kjem, i když ho zcela neodhodila. Byl totiž vytvořen důmyslný systém na ovládání názorů a přesvědčování občanů, aby jim vstúpili konzum, pasivitu, apatii a odvrátili jejich pozornost. Dalším nástrojem rozdělení lidí je podněcování rasové a etnické nesnášenlivosti. Systém sofistikované propagandy nevysslovuje nahlas a jasně dogma, kterému byste měli věřit. Místo toho vám je podsouvá, nastoluje téma diskuse, takže pak vedeme předem jasně vymezenou debatu.

Chomsky považuje hnutí Occupy za první skutečnou hybnou sílu, která by mohla odvrátit současný vývoj; za první významnou veřejnou odezvu po 30 letech skutečně drsného a jednostranného třídního boje, který vyústil v sociální, ekonomická a politická opatření, jež rozdupala demokratický systém na prach. K téměř velkolepým úspěchům hnutí Occupy podle něj patří, že od základu změnilo podobu veřejné diskuse na řadu témat, jako je oněch pomyslných 99 procent versus 1 procento.

Upozorňuje ale, že je nezbytné smířit se s tím, že půjde o dlouhý a těžký boj, takže bude nutné vytvořit struktury, které překážejí těžké časy a dosáhnou významných vítězství. Cestu vidí ve směřování k dělnickému převratu a jako příklad toho, kam by mladé hnutí mělo orientovat svou pozornost, uvádí podniky vlastněné dělníky a místními lidmi, které by mohly přejít na samosprávu pracujících. Zde je podhoubí opravdové revoluce. Dělníci v širším slova smyslu by měli převzít zrušené podniky, zprovoznit je a třeba přeorientovat na jiný typ výroby. A hnutí, jako je Occupy, by jim mělo poskytnout podporu, kterou potřebují.

Cesta odporu se neobejde bez organizace, vzdělávání a aktivismu. Ovšem vzdělávání neznamená, že jen řeknete lidem, čemu mají věřit. Znamená to, že lidi na věci přijdou sami. Jediný způsob jak mobilizovat veřejnost je jít a připojit se k nim. Získat pro věc víc lidí je velký krok. Musí se to stát součástí jejich života, něčím, o čem si myslí, že s tím něco svedou. Podniknout kroky vedoucí ke skutečné demokracii není utopie. Jsou to věci, které lze udělat v jednotlivých užších komunitách. Je tedy třeba přispět k vytváření komunit, funkčních skupin lidí, kteří se navzájem podporují, demokraticky spolupracují, záleží jim na sobě atd.

Podle Chomského existuje jedna ideologie, která se zasévá jen velice těžko a za cenu nesmírného úsilí. Jde o myšlenku, že každý se má starat jen sám o sebe a na nikoho jiného nemyslet. Snahy vstoupit lidem tento způsob uvažování se přitom uplatňují již 150 let. A tato myšlenka je tak nelidská, že narazí na vytrvalý odpor, jakým je i hnutí Occupy. Jestliže se vznikající vazby, pouta a skupiny podaří udržet při životě, poslouží jako účinná bariéra na ochranu před nevyhnutelnou represí.

A vzak pro anarchistu: Chcete-li vyvrátit stereotypní představy, musíte dělat něco konkrétního a konstruktivního, s čím se lidé mohou ztotožnit a co zúročí ve prospěch vlastních komunit. Tedy zasít vlastní představy o tom, jak by měl vypadat systém postavený na svobodě a vzájemné pomoci. A takové věci se učíte tím, že je zkrátka děláte, přičemž ostatní lidé se přidají, pakliže v tom uvidí něco pro sebe hodnotného.

144 stran, 289 Kč, dostupné na brokenbooks.cz. (-jk-)

NOAM CHOMSKY
/ HNUTÍ OCCUPY

ANARCHISMUS V KONFRONTACI

Václava Tomka není čtenářům zajímavým se o anarchistické myšlenky nutno dvakrát představovat. Zasloužil se o zmapování české anarchistické publicistiky přelomu 19. a 20. století, vydal několik prací o myšlenkovém vývoji českého anarchistického hnutí v tomto období, společně s Ondřejem Slačálkem vydal rozsáhlou knihu mapující dějiny anarchistické myšlenky a nedávno vydal knihu s překlady textů významných anarchistických autorů 20. století.

Nejnovější přichází Václav Tomek s publikací *Anarchismus v konfrontaci*. Co touto prací sleduje, říká hned v úvodu: „Dlouhodobý trend anarchismu, respektive neustálé úsilí, učinit jeho ideje reálnými, přinést realizovatelné koncepty, uskutečnit je, tady a teď, provází jeho snahy od počátků novodobého anarchismu z první poloviny devatenáctého století. (...) Nicméně pokud se tyto snahy ukazují v jiné podobě reflexe sociálně politické skutečnosti, přinejmenším jiné podoby konceptu anarchismu, (...) jsou konfrontovány v jiných okolnostech revoluční nebo naopak nerevoluční atmosféry ve společnosti.“

Následně nám autor předkládá historii této myšlenkové konfrontace na příkladech jednotlivých anarchistických myslitelů či událostí, v nichž anarchistické hnutí hrálo významnou roli:

Konfrontace **Pierra-Josepha Proudhona** se ubírala cestou analýzy stávajících ekonomických vztahů, jejich souvislosti s právními poměry a stávající vládou. Tato negace vycházela od kritiky vlastnických poměrů, jež vedou k vykořisťování a zotročování, které zajišťuje panující autorita. Jiná konfrontace člověka se světem se vyjevuje u **Maxe Stirnera**, který se soustředil na jedince, jeho postavení ve světě a jeho nezávislost na něm. Mimo jiné konfrontuje nároky jedince s různými podobami novověkého liberalismu. **Henry David Thoreau** se zas pokoušel o realizovatelnost svého odmítnutí státu a autority vůbec v hledání života mimo civilizaci postavenou na autoritativních zákonech znásilňujících svobodu individua.

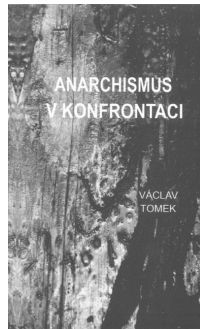
U **Michaila Bakunina** měla snaha o uskutečnění revoluční přeměny společnosti podobu revolucionářského entuziasmu, inspirovaná revolučními vlnami své doby. Paralelní součástí Bakuninova praktického postoje bylo jeho působení, respektive střetávání v orgánech dělnického hnutí, a to jako konfrontace anarchistického pojetí svobody v protikladu se sociálně politickou i duchovní autoritou. U **Johanna Mosta** rezonují Bakuninovy výzvy, že přešla doba mírného propagování revolučních myšlenek a nastal čas, kdy se přechází od slov k činům. **Petr Kropotkin** zas usiloval o uskutečnitelnost a prokazatelnost svých koncepcí anarchie s důkladností člověka akademického vzdělání a svým takřka sociologickým přístupem k možnostem proměny společnosti. Konfrontace Kropotkinových anarchistických koncepcí se surovou realitou ruské revoluce po roce 1917 však skončila jejich umlčením.

I **Gustavu Landauerovi** šlo o to, aby se nečekalo na nějakou vzdálenou revoluci či předpokládanou utopii, ale aby se začalo „tady a teď“. Landauerova konfrontace se sociální realitou skončila tragickou negací myšlenek, snah i jejich autora. Konfrontace ideje „propagandy činem“ v podání **Alexandra Berkmana** a **Emmy Goldman** s represivní autoritou státní moci přinesla jemu dlouhá léta žaláře a jí opakované policejní perzekuce. Jejich dalšími konfrontacemi bylo střetnutí s represivní mocí revolučního Ruska a později členění upadajícímu zájmu společnosti o anarchistické myšlenky a boj s vlastní skepsí. Před realitou v Rusku varoval také **Rudolf Rocker** a své naděje spojil s anarcho-syndikalismem. Jeho propagátorem byl již dříve **Émil Pouget**, jehož snahou bylo dát anarchistickému hnutí podobu široce založeného hnutí a zapojit do něj radikálně orientované odbory. Ve francouzské společnosti bylo první desetiletí 20. století charakterizováno významnou aktivitou stávkového hnutí a přímých akcí, takže tato konfrontace se sociálně politickou realitou znamenala významný posun anarchismu směrem k širší bázi pracujících, k jejich uvědomělosti a aktivizaci. V kontrastu s vývojem jinde ve světě sililo anarcho-syndikalistické hnutí ve Španělsku. V roce 1936 se začalo postupně čím dál zřetelněji projevovat tragické dilema mezi anarchistickými principy a kompromisem spolupráce s republikánskou vládou a politickými stranami, tedy spolupráce antifašistických sil v situaci vnějšího ohrožení frankistickými silami. Tato konfrontace přístupů a následná porážka sociální revoluce uzavřely nejvýraznější pokus o praktikování anarchistických myšlenek v širokém měřítku.

Přichází hledání nových cest v poválečném období. Pro **Paula Goodmana** byl výchozím postojem pacifismus jako potřeba odněkud přerušit permanentní militarismus, zabíjení, válečných konfliktů, kde se ztrácí lidská individualita. Podobně jako Goodman orientoval svůj anarchismus k praktickým a aktuálním otázkám současnosti **Colin Ward**. **Murray Bookchin** se již počátkem 50. let 20. století zároveň zabýval otázkami životního prostředí. Rozvinul myšlenky sociální ekologie a libertinského municipalismu a konfrontoval přístupy, které se snažily anarchismus redukovat na pouhý životní styl. V tomto bodě se stavěl např. proti **Hakimu Beyovi**, který vyzníval intence svobody situoval do momentu dočasné dohody, do individuálního okamžiku zažité autonomie.

Svou práci Václav Tomek uzavírá slovy: „Nejde (...) o odpověď na otázku, jaký směr anarchismu nebo jaká jeho koncepce byla nebo je (či dokonce bude), správná nebo bližší sociální realitě. Jde o odůvodňování a permanentní aktuální otázky po svobodě. Neboť svoboda neznamená stav nebo zvnějškovou danou okolnost, nýbrž nepřetržitě sebeuvědomování, odkrývání a vybojovávání svobody v té či oné konfrontaci se sociální realitou.“

A že otázka svobody je opravdu permanentní a aktuální, si čtenář *Anarchismu v konfrontaci* uvědomuje od začátku do konce knihy - ať už si třeba díky připomenutí Hakima Beye vybaví stále častější pokusy o autonomní zóny

v podobě nejrůznějších squatů nebo díky shrnutí argumentace klasika P.-J. Proudhona ideové zázemí těchto zón, vycházející z konfrontace formy vlastnictví (osobního jako možné záruky svobody a soukromého jako nástroje útlaku).

Vydal Manibus propriis, 108 stran. K dostání v infocentru Salé. (-jk-, -dm-)

MAJ DAN A JEHO ROZPORY

Informaci a komentářů o dění na Ukrajině, které by vycházely z třídní perspektivy, není vskutku mnoho. Proto se také Asociace Alerta rozhodla začátkem dubna vydat v tištěné podobě rozhovor, který na internetu již dříve zveřejnil kolektiv Prátele komunizace. Na otázky v něm odpovídá Denis z kyjevské odnože revoluční syndikalistické iniciativy, jež si říká Autonomní svaz pracujících. Z jeho odpovědí je patrné, že zná historické a politické pozadí dění na Ukrajině a nahlíží na něj jinou optikou, než jsme zvyklí z korporátních médií.

Rozhovor byl veden ještě před vyvrcholením krvavých bojů na Majdanu a následným útekem prezidenta Janukovyče. Pro pochopení souvislosti však zcela postačuje a přináší mnohé zajímavé momenty.

Tím prvním je jistě idealizovaný obraz Evropské unie, který nemá s realitou příliš společného. Protest tak od prvopočátku pohanělo falešné vědomí „civilizační volby“ a vedle toho i stereotypy nacionalistické ideologie. Proti vládní a protiruské sentimenty však byly mnohem silnější, což nutně vytváří rozpor v zemi, která je historicky rozdělena na dvě kulturní, politické a jazykové entity. Protest měl ovšem od počátku i svůj elitní rozměr, jelikož z Janukovyče se stal ambiciózní podnikatel a pustil se do křížku s některými ukrajinskými oligarchy. Ti by navíc velmi pravděpodobně utrpěli velké ztráty, kdyby se jejich zájmy střetly se zájmy jejich mnohem silnějších ruských protějšků v případě přistoupení k Celní unii s Ruskem.

Protest na Ukrajině má mezitřídní povahu a jeho jednotícím prvkem byl požadavek na odchod Janukovyče. V dlouhodobé perspektivě však sílí politický vliv ultrapravice a je cítit děsivá ochota sklouznout k barbarství s vysypřítomnou nacionalistickou mytologií o zlaté minulosti. Ač je nám nucován dojem, že nacionalismus je spíše doménou chudých vrstev ukrajinské společnosti, Denis to vyvrací a poukazuje na silnou podporu inteligence a maloburžoazie. Ultrapravice se tak během protestů stala soběstačným politickým subjektem schopným diktovat druhým svoji vlastní agendu. Faktický počet ultrapravicových aktivistů během protestů nebyl vysoký, avšak jejich myšlenky jsou mezi apolitickým davem vítány, je obdivována jejich dobrá organizovanost a lidem se líbí jejich „radikalita“. Průměrný ukrajinský dělník sice nenávidí policii a vládu, ale nikdy proti nim nebude otevřeně bojovat a riskovat své pohodlí. A tak vítá „předvoj“, který je ochoten se poprat jeho jménem. Nicméně mezi náckovskými rváči a „normálními“ protestujícími existoval jistý odstup, dokonce i fyzický. I tak ale veškerou potenciální sebeorganizaci na Majdanu nahradily organizační struktury pravicových politických sil. Řadoví aktivisté se žádného rozhodování neúčastnili a neobjevila se žádná shromáždění nebo jiné nástroje kolektivního rozhodování. Tato situace byla částečně i odrazem společnosti jako celku s jejími paternalistickými postoji a sociální pasivitou: vždyť je pohodlné nesnášet šéfy, ale nechat je, ať rozhodují.

Krajní levice byla do jisté míry vztahem k Majdanu rozdělená. Menší část prohlásila protesty za naprosto reakční a odmítla je jakkoliv podporovat. Jiná část levice se opakovaně snažila k hnutí připojit, přestože ji, stejně jako odborářské aktivisty, náckové často brutálně napadali. Každopádně většina levicových aktivistů chápe, že to není jejich válka. Po schválení „diktátorských zákonů“ se však rozhodli k hnutí připojit, i když spíš jako obyčejní občané, jejichž politické svobody se ocitly v ohrožení. Mnozí levičáci spojili síly a založili „nemocniční hlídku“, hlídali zraněné v nemocnicích, aby je policie neodvlekla.

Publikace je doplněna fotografiemi z Majdanu a manifesty skupin, které se podílely na její přípravě. Ten od Asociace Alerta předkládá srozumitelný a jednoznačně anarchistický program, ale z nějakého důvodu, který není z manifestu zřejmý, se záměrně vyhýbá tomuto označení. Představení kolektivu Prátele komunizace je naopak těžko stravitelným a abstraktním textem s nadužíváním cizích slov a obrátů, pod nimiž je těžké si při nejlepší vůli něco představit. I když se v něm často mluví o proletářích, dá se stěží doufat, že by nějaký (nejen) proletář po jeho přečtení věděl, o čem byla vlastně řeč.

44 stran A5. Ke stažení na ulozto.cz/xa4HhQDH/majdan-a-jeho-rozpory-duben-2014.pdf. (-jk-)

POPULAČNÍ MÝTUS

V březnu vydala Asociace Alerta brožuru obsahující esej Murrye Bookchina Populační mýtus. Autor se v něm zaměřuje na kritiku směrů, které příčinu ekologických problémů vidí primárně v populačním růstu a řešení ve snížení lidské populace. Odkrývá nejen ahistorickou a iracionální podstatu takového výkladu, ale poukazuje také na jeho nebezpečnost, vzhledem k tendenci tihnout k misantropii a odírání pomoci lidem v nouzi. Bookchin se zde snaží dokázat, že to není primárně populační růst, co způsobuje znečištění prostředí a plundrování přírodních zdrojů. Rozvádí zde tezi, že mnohem významnějším faktorem je způsob, jakým je lidská společnost strukturována a organizována, než to, kolik čítá osob. Bookchin si tedy logicky bere na mušku kapitalismus s jeho třídní povahou a hierarchickou strukturou. Srozumitelně vysvětluje, že ekonomický systém postavený na vykořisťování, tržních principech konkurence a expanze bude vždy fungovat na úkor ekosystémů, a to dokonce i pokud by se lidská populace výrazně snížila.

24 stran A5, 10 Kč. K dostání v komunitním centru Ateneo v Mostě. (-aa-)

MAJ DAN

A JEHO ROZPORY

ROZHOVOR S UKRAJINSKÝM REVOLUČNÍM SYNDIKALISTOU

Asociace Alerta a Prátele komunizace

NAKLADATELSTVÍ

ČESKOSLOVENSKÉ ANARCHISTICKÉ FEDERACE

ANARCHISTICKÁ REVUE EXISTENCE

40 STRAN
40,-

2/2014 - BAKUNIN 2014

Police ve službách spekulantů / Ultrapravice v Polsku / Bakuninův odkaz / Anarchismus, postmoderna a poststrukturalismus / Běloruská anarchie / Metadata / Ekonomika pracujících / Zone À Défendre / Burgos - nový symbol vítězství / ...

1/2014 - BUDOUCNOST INTERNETU

Jak jsme nevolili / 17. listopad na Národní / xBASTax / Whistleblowery / Digitální aktivismus / Černí, bílí, spojte síly / Nový levicový subjekt? / N. Chomsky / Poststrukturalistický anarchista / Rudá kontrarevoluce / Řecko / Kuba / FdA / ...

4/2013 - POVSTÁNÍ NA TAKSIMU

21. srpen / Pouliční protesty a třídní síla / Na šedo natřený Istanbul / Taksimská komuna / Podoba anarchismu v okupované zemi / J. Tesař / MamaTata / Autonomní vzdělávání v Chicagu / VIOME / Play fast or don't / Anarchisté v Detroitu / ...

3/2013 - ANARCHISTICKÁ PUBLICISTIKA

1. máj 2013 / Anarchistický festival knihy / Nakladatelství ČSAF / Recenze / Rozhovory s vydavateli / Rozhovor s V. Tomkem / Franta Choura / Infocafé La Victoria / D. Graeber: Praktický průvodce po nadcházejícím krachu / ProtestFest! / ...

2/2013 - ETICKÁ SPOTŘEBA

Konzumovat s citem a rozumem / 20 let vegetariánem / Komunitní stravování / Bojkot / Rok na farmě Somonte / Průmyslové zemědělství / Solidární ošetrovna / EZLN / Albert Camus / Anarchistická antropologie / Odpad / Toy_box / SOLIS Praha / ...

1/2013 - LOKALIZACE

(ročníky 2012, 2011 a 2010 za sníženou cenu 20 Kč)

- sv. 1 - LIKVIDÁTOR 40 stran / 40,-
- sv. 2 - ANARCHIX 40 stran / 40,-
- sv. 3 - CLASS WAR COMIX 40 stran / 40,-
- sv. 4 - KDYŽ ZAČALA NOC 64 stran / 58,-

KOMIKSOVÁ EDICE

BROŽURY A KNIHY

OKUPAČNÍ KUCHAŘKA

60 stran / 48,-

HRANICE AKTIVISMU

56 stran / 48,-

COMUNISMO LIBERTARIO

56 stran / 48,-

SABATÉ

124 stran / 100,-

MARIKANSKÝ MASAKR

48 stran / 45,-

PŘÍBĚHY VĚZNĚNÝCH ANARCHISTŮ

48 stran / 40,-

JEDU DO MAGADANU

120 stran / 100,-

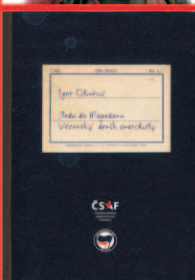
ANARCHISTICKÁ PUBLICISTIKA 1990-2013

284 stran / 200,-

ČTENÍ OD DĚTÍ KLÍČENÍ

40 stran A4
celobarevné
60,-

Aktuální přehled o všech vydaných publikacích a dalších materiálech, stejně jako seznam distribučních míst naleznete na webové stránce

NAKLADATELSTVI.CSAF.CZ